

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรปริญญาบัณฑิต สาขากายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ โดยใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน” ได้ข้อค้นพบเป็นประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

ประเด็นที่ 1

ความต้องการจำเป็นของผู้ให้และผู้ให้บริการกายภาพบำบัด ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ได้ผลดังนี้

1.1 ความต้องการจำเป็นในการให้บริการงานส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้รับบริการ ตามการรับรู้ของนักกายภาพบำบัด

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถิติเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นในการให้บริการงานส่งเสริมสุขภาพ จากปริมาณงาน โดยการจัดลำดับความสำคัญ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการให้บริการงานส่งเสริมสุขภาพ จากคุณภาพงาน โดยการจัดลำดับความสำคัญ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

จากจำนวนแบบสอบถามที่ผู้วิจัยส่งไปทั้งสิ้น 75 ฉบับ ได้รับตอบกลับมาจำนวน 70 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับหัวหน้างานกายภาพบำบัดผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 70 คน พบว่า เป็นเพศหญิง จำนวน 53 คน (ร้อยละ 75.7) เพศชาย จำนวน 17 คน (ร้อยละ 24.3) โดยมีอายุเฉลี่ย 41 ปี (mean = 41.42, SD = 7.29) การศึกษา จบระดับปริญญาตรีจำนวน 47 คน (ร้อยละ 67.1) และสูงกว่าระดับปริญญาตรี 23 คน (ร้อยละ 32.9) ระยะเวลาในการปฏิบัติงานเฉลี่ย 18.5 ปี (mean = 18.5, SD = 7.42) ในจำนวนนี้มีผู้ตอบที่ปฏิบัติงานเฉพาะงานบริหารอย่างเดียว เพียง 1 คนเท่านั้น (ร้อยละ 1.4) ที่เหลือจะปฏิบัติงานร่วมระหว่างงานบริหาร และงานให้บริการกายภาพบำบัด โดยที่ จำนวน 63 คน (ร้อยละ 90) ปฏิบัติงานกายภาพบำบัดทั่วไป และ จำนวน 6 คน (ร้อยละ 8.5) ปฏิบัติงานกายภาพบำบัดในลักษณะเฉพาะทาง

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับโรงพยาบาลของผู้ตอบแบบสอบถาม 70 แห่งนั้น เป็นโรงพยาบาลศูนย์ จำนวน 20 แห่ง (ร้อยละ 28.6) และเป็นโรงพยาบาลทั่วไป จำนวน 50 แห่ง (ร้อยละ 71.4) ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือ จำนวน 16 แห่ง (ร้อยละ 22.9) ภาคกลางและภาคตะวันออก จำนวน 30 แห่ง (ร้อยละ 42.8) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 11 แห่ง (ร้อยละ 15.7) และภาคใต้ จำนวน 13 แห่ง (ร้อยละ 18.6)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นในการให้บริการงานส่งเสริมสุขภาพ จากปริมาณงาน

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการให้บริการ เมื่อพิจารณาจากปริมาณงาน ของกิจกรรมที่หน่วยงานกายภาพบำบัดดำเนินอยู่ 4 ด้าน คือ ด้านการรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสุขภาพ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านงานชุมชน และด้านอื่น ๆ รวมจำนวน 20 กิจกรรม ตามการรับรู้ของหัวหน้าหน่วยงาน แสดงดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ความต้องการจำเป็นในการให้บริการกายภาพบำบัดในกิจกรรมต่าง ๆ

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ยของ	ค่าเฉลี่ยของ	(I-D)	I-D) / D	ลำดับ
	ระดับที่ควรจะทำ	ระดับที่ทำจริง			
	(I)	(D)			
การนิเทศงานกายภาพบำบัดในสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ	3.44	1.78	1.66	0.93	1
การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาหรือความต้องการของชุมชน	3.43	1.94	1.49	0.77	2
การให้ความรู้ การสอน และการออกกำลังกายสำหรับสตรีระหว่าง ตั้งครรภ์หรือหลังคลอด	3.01	1.71	1.30	0.76	3
การสำรวจและค้นหาผู้พิการในชุมชนเพื่อให้บริการทางกายภาพบำบัด	3.52	2.25	1.28	0.57	4
การจัดกิจกรรม หรือร่วมจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ทางกายภาพบำบัดแก่ประชาชนทั่วไป	3.72	2.43	1.29	0.53	5
การประชาสัมพันธ์วิชาชีพกายภาพบำบัดทั้งภายในและภายนอกโรงพยาบาล	3.94	2.62	1.32	0.50	6
การจัดให้ความรู้ หรือกิจกรรม แก่บุคลากรของโรงพยาบาลเพื่อช่วยส่งเสริมสุขภาพ	3.71	2.59	1.12	0.43	7
การส่งเสริมการเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้กับผู้ช่วย หรือเจ้าหน้าที่กายภาพบำบัด	4.29	3.12	1.17	0.38	8
การจัดให้ความรู้แก่ผู้ป่วย หรือญาติ ณ หน่วยงานอื่นนอกแผนกกายภาพบำบัดของโรงพยาบาล	3.53	2.59	0.94	0.36	9
การส่งเสริมการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะให้กับนักกายภาพบำบัด	4.22	3.16	1.06	0.33	10
การประเมินความก้าวหน้าของการรักษา (progress evaluation) อย่างต่อเนื่อง	4.58	3.43	1.14	0.33	10
การบันทึกข้อมูลของผู้ป่วย การตรวจร่างกาย แผนการรักษา การให้การรักษา ฯ	4.72	3.55	1.17	0.33	10
การประเมินคุณภาพการสอน home program ให้กับผู้ป่วย	4.46	3.38	1.07	0.32	13
การให้ความรู้ คำแนะนำ การออกกำลังกาย การดูแลตนเองแก่ผู้สูงอายุ	3.75	2.94	0.81	0.28	14
การจัดให้ความรู้แก่ผู้ป่วย หรือญาติ ในแผนกกายภาพบำบัด ของโรงพยาบาล	4.15	3.28	0.87	0.26	15
การทำงานร่วมกันเป็นทีมระหว่างสหสาขาวิชาชีพ โดยมีระบบการปรึกษาและส่งต่อให้แก่บุคลากรอื่น	4.39	3.49	0.90	0.26	15
การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยเรื้อรังและผู้พิการ	4.00	3.31	0.69	0.21	17
การรักษาผู้ป่วยระบบหัวใจ หลอดเลือด และระบบทางเดินหายใจ	3.63	3.25	0.38	0.12	18
การรักษาผู้ป่วยระบบประสาท	3.96	3.63	0.32	0.09	19
การรักษาผู้ป่วยระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ	4.30	4.25	0.06	0.01	20

ตารางที่ 4.1 แสดงผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญ ความต้องการจำเป็นในการให้บริการกายภาพบำบัดในด้านต่าง ๆ โดยพิจารณาจากปริมาณงาน พบว่า ค่าความต้องการจำเป็นของ การให้บริการกายภาพบำบัดในด้านปริมาณงานระหว่าง 0.01-0.93 กิจกรรมที่หน่วยงานกายภาพบำบัดมีความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น สูงสุด คือ การนิเทศงานกายภาพบำบัดในสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ (0.93) ต่ำสุด คือ การรักษาผู้ป่วยทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ (0.01)

ในการจัดอันดับ กิจกรรมที่หน่วยงานกายภาพบำบัดควรทำเพิ่มขึ้นตามความคิดเห็นของหัวหน้างานกายภาพบำบัด สูงสุด 5 อันดับแรก คือ

- อันดับที่ 1 การนิเทศงานกายภาพบำบัดในสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ (0.93)
- อันดับที่ 2 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาหรือความต้องการของชุมชน (0.77)
- อันดับที่ 3 การให้ความรู้ การสอน และการออกกำลังกายสำหรับสตรีระหว่างตั้งครรภ์หรือหลังคลอด (0.76)
- อันดับที่ 4 การสำรวจและค้นหาผู้พิการในชุมชนเพื่อให้บริการกายภาพบำบัด (0.57)
- อันดับที่ 5 การจัดกิจกรรม หรือร่วมจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ทางกายภาพบำบัดแก่ประชาชนทั่วไป (0.53)

ซึ่งกิจกรรมทั้งห้า เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพ ทั้งการส่งเสริมสุขภาพโดยตรงให้แก่ผู้รับบริการ เช่น การให้ความรู้ การสอน และการออกกำลังกายสำหรับสตรีระหว่างตั้งครรภ์ หรือการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป และการส่งเสริมสุขภาพให้แก่ผู้รับบริการทางอ้อม เช่น การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของชุมชน, การสำรวจและค้นหาผู้พิการในชุมชน หรือการนิเทศงานกายภาพบำบัดในสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ เป็นต้น

เมื่อพิจารณารายละเอียดของข้อมูล พบว่า ในการให้บริการกายภาพบำบัด 20 กิจกรรมนั้น กิจกรรมที่หน่วยงานมีการให้บริการน้อยกว่าที่คาดหวัง 10 อันดับแรก ล้วนเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้การส่งเสริมสุขภาพเป็นส่วนใหญ่ โดยกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาล ได้แก่ การรักษาผู้ป่วยระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ การรักษาผู้ป่วยระบบประสาท และการรักษาผู้ป่วยระบบหัวใจ หลอดเลือดและทางเดินหายใจ ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยงานกายภาพบำบัด เป็นกิจกรรมที่ควรทำเพิ่มขึ้น ต่ำสุด โดยมีค่าความต้องการจำเป็น 0.01, 0.09 และ 0.12 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของการให้บริการกายภาพบำบัดในด้านต่าง ๆ พบดังนี้

ตารางที่ 4.2 ความต้องการจำเป็นในการให้บริการกายภาพบำบัด ด้านการรักษาและฟื้นฟู

กิจกรรม	ความต้องการ	
	จำเป็น (I-D) / D	ลำดับ
การประเมินความก้าวหน้าของการรักษา (progress evaluation) อย่างต่อเนื่อง	0.33	1
การบันทึกข้อมูลของผู้ป่วย การตรวจร่างกาย แผนการรักษา การให้การรักษา ความก้าวหน้า	0.33	1
การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยเรื้อรังและผู้พิการ	0.21	3
การรักษาผู้ป่วยระบบหัวใจ หลอดเลือด และระบบทางเดินหายใจ	0.12	4
การรักษาผู้ป่วยระบบประสาท	0.09	5
การรักษาผู้ป่วยระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ	0.01	6

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการดำเนินกิจกรรม ด้านการรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพ พบว่า ตามความคิดเห็นของหัวหน้างานกายภาพบำบัด ความต้องการจำเป็นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพ มีค่าระหว่าง 0.33 ถึง 0.01 โดยกิจกรรมที่ควรทำเพิ่มขึ้น สูงสุดคือ การประเมินความก้าวหน้าของการรักษา (progress evaluation) อย่างต่อเนื่อง (0.33) และต่ำสุด คือ การรักษาผู้ป่วยระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ (0.01)

ตารางที่ 4.3 ความต้องการจำเป็นในการให้บริการกายภาพบำบัดด้านการส่งเสริมสุขภาพ

กิจกรรม	ความต้องการ	
	จำเป็น (I-D) / D	ลำดับ
การให้ความรู้ การสอนและการออกกำลังกายสำหรับสตรีระหว่างตั้งครรภ์	0.76	1
การจัดกิจกรรม หรือร่วมจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ทางกายภาพบำบัดแก่ประชาชน	0.53	2
การจัดให้ความรู้ หรือกิจกรรม แก่บุคลากรของโรงพยาบาลเพื่อช่วยส่งเสริมสุขภาพ	0.43	3
การจัดให้ความรู้แก่ผู้ป่วย หรือญาติ ณ หน่วยงานอื่นนอกแผนกกายภาพบำบัด	0.36	4
การประเมินคุณภาพการสอน home program ให้กับผู้ป่วย	0.32	5
การให้ความรู้ คำแนะนำ การออกกำลังกาย การดูแลตนเองแก่ผู้สูงอายุ	0.28	6
การจัดให้ความรู้แก่ผู้ป่วย หรือญาติในแผนกกายภาพบำบัดของโรงพยาบาล	0.26	7

ตารางที่ 4.3 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการดำเนินกิจกรรม ด้านการส่งเสริมสุขภาพ พบว่า ตามความคิดเห็นของหัวหน้างานกายภาพบำบัด ความต้องการจำเป็นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ มีค่าระหว่าง 0.76 ถึง 0.26 โดยกิจกรรมที่ควร

ทำเพิ่มขึ้นสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การให้ความรู้ การสอนและการออกกำลังกายสำหรับสตรีระหว่างตั้งครรภ์ (0.76) รองลงมาคือ การจัดกิจกรรม หรือร่วมจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ทางกายภาพบำบัดแก่ประชาชน (0.53) และการจัดให้ความรู้ หรือกิจกรรมแก่บุคลากรของโรงพยาบาลเพื่อช่วยส่งเสริมสุขภาพ (0.43) ตามลำดับ

โดยสรุป จากการสอบถามความคิดเห็นของหัวหน้างานกายภาพบำบัด ของโรงพยาบาลประจำจังหวัด จำนวน 70 คน พบว่า งานกายภาพบำบัดในส่วนที่ยังทำน้อยอยู่และควรทำเพิ่มมากขึ้น 5 อันดับแรก (จากจำนวน 20 กิจกรรม) นั้น ล้วนเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับงานส่งเสริมสุขภาพ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงได้แก่ การให้ความรู้ การสอน และการออกกำลังกายสำหรับสตรีระหว่างตั้งครรภ์ หรือหลังคลอด การจัดกิจกรรม หรือร่วมจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ทางกายภาพบำบัดแก่ประชาชนทั่วไป ทางอ้อมเป็นกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพ ที่ให้ผ่านงานกายภาพบำบัดชุมชน ได้แก่ การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาหรือความต้องการของชุมชน การสำรวจและค้นหาผู้พิการในชุมชนเพื่อให้บริการกายภาพบำบัด และการนิเทศงานกายภาพบำบัดในสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ และเมื่อพิจารณาเฉพาะในส่วนของงานส่งเสริมสุขภาพที่นักกายภาพบำบัดให้แก่ผู้รับบริการโดยตรง จะพบว่า งานส่งเสริมสุขภาพที่หัวหน้างานกายภาพบำบัดมีความต้องการให้ทำเพิ่มมากขึ้น 3 อันดับแรก เป็นงานส่งเสริมสุขภาพที่จัดให้แก่ผู้รับบริการที่มีไข้ผู้ป่วยโดยตรงของหน่วยงานกายภาพบำบัด แต่เป็นบุคคลที่มีแนวโน้มจะรับบริการกายภาพบำบัดในอนาคต ได้แก่ การให้ความรู้ การสอนและการออกกำลังกายสำหรับสตรีระหว่างตั้งครรภ์ การจัดกิจกรรม หรือร่วมจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ทางกายภาพบำบัดแก่ประชาชน และการจัดให้ความรู้หรือกิจกรรมแก่บุคลากรของโรงพยาบาลเพื่อช่วยส่งเสริมสุขภาพ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการให้บริการงานส่งเสริมสุขภาพ จากคุณภาพงาน

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพงาน ของหน่วยงานกายภาพบำบัดในกิจกรรมต่าง ๆ 4 ด้าน คือ ด้านการรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านงานชุมชน และด้านอื่น ๆ รวมจำนวน 20 กิจกรรม ตามการรับรู้ของหัวหน้าหน่วยงานแสดงดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพงานบริการกายภาพบำบัด

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ยของ ระดับที่ควรจะทำ (I)	ค่าเฉลี่ยของ ระดับที่ทำจริง (D)	(I-D)	I-D / D	ลำดับ
การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาหรือความต้องการของชุมชน	3.44	2.08	1.36	0.66	1
การนิเทศงานกายภาพบำบัดในสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ	3.32	2.10	1.23	0.58	2
การให้ความรู้ การสอน และการออกกำลังกายสำหรับสตรีระหว่าง ตั้งครรภ์หรือหลังคลอด	3.23	2.11	1.12	0.53	3
การสำรวจและค้นหาผู้พิการในชุมชนเพื่อให้บริการทางกายภาพบำบัด	3.55	2.34	1.21	0.52	4
การประชาสัมพันธ์วิชาชีพกายภาพบำบัดทั้งภายในและภายนอกโรงพยาบาล	3.77	2.67	1.10	0.41	5
การจัดกิจกรรม หรือร่วมจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ทางกายภาพบำบัดแก่ประชาชนทั่วไป	3.75	2.68	1.08	0.40	6
การจัดให้ความรู้ หรือกิจกรรม แก่บุคลากรของโรงพยาบาลเพื่อช่วยส่งเสริมสุขภาพ	3.78	2.71	1.07	0.40	6
การบันทึกข้อมูลของผู้ป่วย การตรวจร่างกาย แผนการรักษา การให้การรักษา ฯ	4.41	3.30	1.10	0.33	8
การประเมินความก้าวหน้าของการรักษา (progress evaluation) อย่างต่อเนื่อง	4.33	3.26	1.07	0.33	8
การประเมินคุณภาพการสอน home program ให้กับผู้ป่วยที่คาดหวัง	4.28	3.22	1.06	0.33	8
การจัดให้ความรู้แก่ผู้ป่วย หรือญาติ ณ หน่วยงานอื่นนอกแผนกกายภาพบำบัดของโรงพยาบาล	3.71	2.80	0.91	0.33	8
การส่งเสริมการเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้กับผู้ช่วย หรือเจ้าหน้าที่กายภาพบำบัด	4.04	3.07	0.97	0.32	12
การทำงานร่วมกันเป็นทีมระหว่างสหสาขาวิชาชีพ โดยมีระบบการปรึกษาและส่งต่อให้แก่บุคลากรอื่น	4.25	3.23	1.01	0.31	13
การให้ความรู้ คำแนะนำ การออกกำลังกาย การดูแลตนเองแก่ผู้สูงอายุ	3.84	2.93	0.91	0.31	13
การส่งเสริมการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะให้กับนักกายภาพบำบัด	4.13	3.16	0.97	0.31	13
การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยเรื้อรังและผู้พิการ	4.14	3.18	0.95	0.30	16
การรักษาผู้ป่วยระบบประสาท	4.04	3.20	0.84	0.26	17
การจัดให้ความรู้แก่ผู้ป่วย หรือญาติ ในแผนกกายภาพบำบัด ของโรงพยาบาล	3.97	3.21	0.76	0.24	18
การรักษาผู้ป่วยระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ	4.30	3.51	0.80	0.23	19
การรักษาผู้ป่วยระบบหัวใจ หลอดเลือด และระบบทางเดินหายใจ	3.89	3.25	0.65	0.20	20

ตารางที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพงานด้านต่าง ๆ ตามความคิดเห็นของหัวหน้างานกายภาพบำบัด พบว่า กิจกรรมของหน่วยงานกายภาพบำบัดทั้ง 20 กิจกรรม มีความต้องการจำเป็นอยู่ระหว่าง 0.66 ถึง 0.20 โดยกิจกรรมที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพงานสูงสุด คือ การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาหรือความต้องการของชุมชน (0.66) และกิจกรรมที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพงานต่ำสุด คือ การรักษาผู้ป่วยระบบหัวใจ หลอดเลือด และระบบทางเดินหายใจ (0.20)

กิจกรรมของหน่วยงานกายภาพบำบัด ที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพงานสูงสุด 5 อันดับแรก คือ

- อันดับที่ 1 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาหรือความต้องการของชุมชน (0.66)
- อันดับที่ 2 การนิเทศงานกายภาพบำบัดในสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ (0.58)
- อันดับที่ 3 การให้ความรู้ การสอน และการออกกำลังกายสำหรับสตรีระหว่างตั้งครรภ์ หรือหลังคลอด (0.53)
- อันดับที่ 4 การสำรวจและค้นหาผู้พิการในชุมชนเพื่อให้บริการทางกายภาพบำบัด (0.52)
- อันดับที่ 5 การประชาสัมพันธ์วิชาชีพกายภาพบำบัดทั้งภายในและภายนอกโรงพยาบาล (0.41)

และพบว่า กิจกรรมที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพ ต่ำสุด 3 อันดับสุดท้ายคือ การรักษาผู้ป่วยระบบหัวใจ หลอดเลือดและระบบทางเดินหายใจ (0.22) การรักษาผู้ป่วยระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ (0.23) และการจัดให้ความรู้แก่ผู้ป่วย หรือญาติในแผนกกายภาพบำบัดของโรงพยาบาล (0.24)

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาคุณภาพงาน ของกิจกรรมกายภาพบำบัดในด้านต่าง ๆ พบดังนี้

ตารางที่ 4.5 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพงานกายภาพบำบัดด้านการรักษา

กิจกรรม	ความต้องการ	
	จำเป็น (I-D) / D	ลำดับ
การบันทึกข้อมูลของผู้ป่วย การตรวจร่างกาย แผนการรักษา การให้การรักษา ความก้าวหน้า	0.33	1
การประเมินความก้าวหน้าของการรักษา (progress evaluation) อย่างต่อเนื่อง	0.33	1
การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยเรื้อรังและผู้พิการ	0.30	3
การรักษาผู้ป่วยระบบประสาท	0.26	4
การรักษาผู้ป่วยระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ	0.23	5
การรักษาผู้ป่วยระบบหัวใจ หลอดเลือด และระบบทางเดินหายใจ	0.20	6

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาคุณภาพงานกายภาพบำบัดด้านการรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพ พบว่าตามความคิดเห็นของหัวหน้างานกายภาพบำบัด ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานต่าง ๆ ด้านการรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพ มีค่าระหว่าง 0.33 ถึง 0.20 โดยกิจกรรมที่ควรได้รับการพัฒนาคุณภาพ มากที่สุดมี 2 กิจกรรม คือ การบันทึกข้อมูลของผู้ป่วย การตรวจร่างกาย แผนการรักษา การให้การรักษา ความก้าวหน้าของการรักษา สรุปผลและจำหน่ายผู้ป่วย (0.33) และการประเมินความก้าวหน้าของการรักษา (progress evaluation) อย่างต่อเนื่อง (0.33) ส่วนกิจกรรมที่ควรได้รับการพัฒนาคุณภาพน้อยที่สุด คือ การรักษาผู้ป่วยระบบหัวใจ หลอดเลือด และทางเดินหายใจ (0.20)

ตารางที่ 4.6 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพงานกายภาพบำบัดด้านการส่งเสริมสุขภาพ

กิจกรรม	ความต้องการ	
	จำเป็น (I-D) / D	ลำดับ
การให้ความรู้ การสอน และการออกกำลังกายสำหรับสตรีระหว่างตั้งครรภ์ หรือหลังคลอด	0.53	1
การจัดกิจกรรมหรือร่วมกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ทางกายภาพบำบัด แก่ประชาชนทั่ว ๆ ไป	0.40	2
การจัดให้ความรู้ หรือกิจกรรมแก่บุคลากรของโรงพยาบาลเพื่อช่วยส่งเสริมสุขภาพ	0.40	2
การประเมินคุณภาพการสอน Home program ให้กับผู้ป่วย	0.33	4
การจัดให้ความรู้แก่ผู้ป่วย หรือญาติ ณ หน่วยงานอื่นนอกแผนกกายภาพบำบัดของโรงพยาบาล	0.33	4
การให้ความรู้ คำแนะนำ การออกกำลังกาย การดูแลตนเองแก่ผู้สูงอายุ	0.31	6
การจัดให้ความรู้แก่ผู้ป่วย หรือญาติในแผนกกายภาพบำบัดของโรงพยาบาล	0.24	7

ตารางที่ 4.6 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพงานกายภาพบำบัด ด้านการส่งเสริมสุขภาพ พบว่า ตามความคิดเห็นของหัวหน้างานกายภาพบำบัด ความต้องการจำเป็นในการพัฒนากิจกรรมเกี่ยวกับงานส่งเสริมสุขภาพ มีค่าระหว่าง 0.53 ถึง 0.24 โดยกิจกรรมที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพงานสูงที่สุด คือ การให้ความรู้ การสอน และการออกกำลังกายสำหรับสตรีระหว่างตั้งครรภ์ หรือหลังคลอด (0.53) รองลงมา คือ การจัดกิจกรรม หรือร่วมกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ทางกายภาพบำบัด แก่ประชาชนทั่ว ๆ ไปในการดูแลตนเอง และการจัดให้ความรู้ หรือกิจกรรมแก่บุคลากรของโรงพยาบาลเพื่อช่วยส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งมีค่าความต้องการจำเป็น 0.40 เท่ากัน กิจกรรมที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพน้อยที่สุด ในด้านการส่งเสริมสุขภาพคือ การจัดให้ความรู้แก่ผู้ป่วย หรือญาติในแผนกกายภาพบำบัดของโรงพยาบาล (0.24)

โดยสรุป จากการสอบถามความคิดเห็นของหัวหน้างานกายภาพบำบัด โรงพยาบาลประจำจังหวัด จำนวน 70 คน ในเรื่องคุณภาพของงานกายภาพบำบัด พบว่า งานกายภาพบำบัดในส่วนที่มีความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนาคุณภาพให้ดีขึ้น 5 อันดับแรก (จากจำนวน 20 กิจกรรม) นั้น ยังคงเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับงานส่งเสริมสุขภาพถึง 4 อันดับ โดย 2 อันดับแรก เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพทางอ้อม ได้แก่ การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาหรือความต้องการของชุมชน การนิเทศงานกายภาพบำบัดในสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ ส่วนการส่งเสริมสุขภาพโดยตรงให้แก่ผู้รับบริการ คือ กิจกรรมการให้ความรู้ การสอน และการออกกำลังกายสำหรับสตรีระหว่างตั้งครรภ์ นอกจากนี้กิจกรรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพแล้ว หัวหน้าหน่วยงานกายภาพบำบัดยังมีความต้องการจำเป็น ที่จะพัฒนาคุณภาพงานทางด้านการบริหาร ในเรื่อง การประชาสัมพันธ์วิชาชีพกายภาพบำบัดทั้งภายในและภายนอกโรงพยาบาล อีกด้วย

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ

ผลการสอบถามความคิดเห็นของหัวหน้างานกายภาพบำบัด 70 คน ถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพได้ตามที่คาดหวัง แสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานส่งเสริมสุขภาพ

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค	ความคิดเห็น	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ปริมาณผู้ป่วยที่ต้องให้บริการในการรักษาฟื้นฟูมีจำนวนมาก	62	88.6
2. หน่วยงานกายภาพบำบัดมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการดำเนินงาน	57	81.4
3. จำนวนบุคลากรในทีมงานส่งเสริมสุขภาพไม่เพียงพอ	54	77.1
4. นักกายภาพบำบัดไม่มีเวลาเพียงพอ ในการให้ความรู้ด้านการดูแลตนเองแก่ผู้รับบริการ	50	72.5
5. ไม่มีการประเมินผลงานในเรื่องส่งเสริมสุขภาพ	37	52.9
6. ไม่มีงบประมาณสนับสนุน หรือมีงบประมาณไม่เพียงพอ	37	52.9
7. ผู้ป่วยหรือผู้รับบริการไม่เห็นความสำคัญของคำแนะนำที่ให้	31	44.3
8. ไม่มีนโยบายในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ หรือนโยบายไม่ชัดเจน	24	34.3
9. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรด้านอื่น ๆ ในโรงพยาบาล	23	32.9
10. นักกายภาพบำบัดในหน่วยงานมีทักษะในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพไม่เพียงพอ	19	27.1
11. นักกายภาพบำบัดในหน่วยงานไม่สนใจทำงานด้านนี้	18	25.7
12. นักกายภาพบำบัดในหน่วยงาน มีทักษะในการเป็นผู้นำ ไม่เพียงพอ	16	22.9
13. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน หรือชุมชนที่จะไปให้บริการ	13	18.6
14. อื่น ๆ		
1. ปริมาณกิจกรรม ด้านการควบคุมนักศึกษาในการฝึกงานมีมาก	2	2.9
2. ไม่มีสถานที่	1	1.4
3. ขาดทักษะการทำงานร่วมกับชุมชน	1	1.4
4. ขาดข้อมูลใหม่ ๆ ในการเพิ่มเติมความรู้หรือสมรรถนะ	1	1.4

ตารางที่ 4.7 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพของหน่วยงานกายภาพบำบัด ตามความคิดเห็นของหัวหน้างานกายภาพบำบัดจำนวน 70 คน พบว่า

ปัจจัยที่มีผู้แสดงความคิดเห็นสูงสุด 5 อันดับแรก ว่าเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพของหน่วยงานฯ คือ

- อันดับที่ 1 ปริมาณผู้ป่วยที่ต้องให้บริการในการรักษาฟื้นฟูมีจำนวนมาก (ร้อยละ 88.6)
- อันดับที่ 2 หน่วยงานกายภาพบำบัดมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการดำเนินงาน (ร้อยละ 81.4)
- อันดับที่ 3 จำนวนบุคลากรในทีมงานส่งเสริมสุขภาพไม่เพียงพอ (ร้อยละ 77.1)
- อันดับที่ 4 นักกายภาพบำบัดไม่มีเวลาเพียงพอ ในการให้ความรู้ด้านการดูแลตนเองแก่ผู้รับบริการ (ร้อยละ 72.5)
- อันดับที่ 5 ไม่มีการประเมินผลงานในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ (ร้อยละ 52.9) และไม่มีงบประมาณสนับสนุน หรืองบประมาณไม่เพียงพอ (ร้อยละ 52.9)

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ที่มีผู้แสดงความคิดเห็นตรงกันน้อยที่สุด 3 อันดับคือ 1) ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานหรือชุมชนที่จะไปให้บริการ (ร้อยละ 18.6) 2) นักกายภาพบำบัดในหน่วยงาน มีทักษะในการเป็นผู้นำไม่เพียงพอ (ร้อยละ 22.9) และ 3) นักกายภาพบำบัดในหน่วยงานไม่สนใจทำงานด้านนี้ (ร้อยละ 25.7)

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ที่ผู้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ได้แก่ 1) ปริมาณกิจกรรมด้านการควบคุมนักศึกษาในการฝึกงานมีมาก (ร้อยละ 2.9) 2) ไม่มีสถานที่ 3) ขาดทักษะการทำงานร่วมกับชุมชน และ 4) ขาดข้อมูลใหม่ ๆ ในการเพิ่มเติมความรู้หรือสมรรถนะ (ร้อยละ 1.4)

1.2 ศึกษาความต้องการจำเป็นของผู้ใช้บริการกายภาพบำบัด ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของผู้ใช้บริการกายภาพบำบัด ได้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและแบบสอบถามที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลของแต่ละกลุ่มตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สถิติเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง
2. ผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นในเรื่องความรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ

(1) ผู้ป่วยที่มารับบริการ ณ แผนกกายภาพบำบัด

1. ผลการวิเคราะห์สถิติเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง จากจำนวนแบบสอบถามที่ผู้วิจัยส่งไปทั้งสิ้น 280 ฉบับ ได้รับตอบกลับมาจำนวน 235 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มารับบริการ ณ แผนกกายภาพบำบัด โรงพยาบาลประจำจังหวัด จำนวน 235 คน พบว่า เป็นหญิง 155 คน ชาย 80 คน อายุระหว่าง 4 – 85 ปี อายุเฉลี่ย 48.8 ปี โดยมีอาชีพ

1. นักเรียน	จำนวน 9 คน (ร้อยละ 3.8)
2. พนักงานบริษัท	จำนวน 29 คน (ร้อยละ 12.3)
3. ค้าขายส่วนตัว	จำนวน 32 คน (ร้อยละ 13.6)
4. รับราชการ	จำนวน 59 คน (ร้อยละ 25.1)
5. แม่บ้าน	จำนวน 56 คน (ร้อยละ 23.8)
6. เกษียณ	จำนวน 27 คน (ร้อยละ 11.5)
7. อื่น ๆ ได้แก่ ทำนา ทำสวน	จำนวน 23 คน (ร้อยละ 9.8)

ในส่วนของสุขภาพ ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า จำนวน 117 คน (ร้อยละ 49.8) ไม่มีโรคประจำตัว จำนวน 109 คน (ร้อยละ 46.8) มีโรคประจำตัว ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ และภูมิแพ้ ส่วนอีก 9 คน (ร้อยละ 3.8) ไม่เคยตรวจร่างกาย

เมื่อให้กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองเกี่ยวกับภาวะสุขภาพปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่ จำนวน 85 คน (ร้อยละ 36.2) ประเมินว่าตนเองมีสุขภาพปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 82 คน (ร้อยละ 34.9) ประเมินว่าตนเองสุขภาพไม่ค่อยดี ผู้ที่ประเมินว่าตนเองสุขภาพดี มีจำนวน 62 คน (ร้อยละ 26.4) และประเมินว่าตนเองสุขภาพดีมาก จำนวน 6 คน (ร้อยละ 2.6) แต่ไม่มีผู้ใดประเมินว่าตนเองมีสุขภาพดีเยี่ยม (ร้อยละ 0)

เมื่อให้เปรียบเทียบสุขภาพของตนเองในปัจจุบันกับปีที่ผ่านมา พบว่า ส่วนใหญ่ประเมินว่าตนเองสุขภาพค่อนข้างแย่กว่าปีที่แล้ว จำนวน 71 คน (ร้อยละ 30.2) สุขภาพเหมือนกับปีที่แล้ว จำนวน 65 คน (ร้อยละ 27.7) สุขภาพในปัจจุบันค่อนข้างดีกว่าปีที่ผ่านมาก จำนวน 43 คน (ร้อยละ 18.3) และสุขภาพของตนเองในปัจจุบันแย่กว่าปีที่ผ่านมาก มีถึง 35 คน (ร้อยละ 14.9) ส่วนผู้ที่ประเมินว่าสุขภาพของตนเองในปัจจุบันดีกว่าปีที่ผ่านมา มีจำนวนเพียง 19 คน (ร้อยละ 8.1)

โดยกลุ่มตัวอย่างมารับบริการที่แผนกกายภาพบำบัด ด้วยอาการดังนี้

1. ปวดบริเวณหลังและเอว จำนวน 79 คน (ร้อยละ 33.6)
2. ปวดบริเวณบ่าและไหล่ จำนวน 51 คน (ร้อยละ 21.7)
3. ปวดบริเวณ ขาและข้อเข่า จำนวน 30 คน (ร้อยละ 12.8)
4. และอื่น ๆ จำนวน 75 คน (ร้อยละ 31.9)

2. ผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นในเรื่องความรู้และพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ

ผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็น ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้รับบริการกายภาพบำบัด จำนวน 235 คน ในเรื่องความรู้และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับภาวะเจ็บป่วยของตน แสดงในตารางที่ 4.8 และ 4.9

ตารางที่ 4.8 ความต้องการจำเป็นของผู้ป่วยที่มารับบริการกายภาพบำบัดในเรื่องความรู้ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ที่ควรจะมี (I)	ค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ที่มีอยู่ (D)	(I-D)	(I-D) / D	ลำดับ
ระยะเวลาที่จะหายจากอาการเจ็บป่วย	5	2.59	2.41	0.93	1
โครงสร้างร่างกาย หรือการทำงานของร่างกายในบริเวณที่มีอาการเจ็บป่วย	5	3.07	1.93	0.63	2
สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้อื่น เกี่ยวกับอาการหรือโรคที่เป็นอยู่	5	3.15	1.85	0.59	3
วิธีการรักษาอาการเจ็บป่วย	5	3.28	1.72	0.52	4
วิธีการออกกำลังกายที่เหมาะสม สำหรับอาการเจ็บป่วยของตน	5	3.30	1.70	0.52	4
สาเหตุที่ทำให้ท่านมีอาการเจ็บป่วย	5	3.34	1.66	0.50	6
วิธีการดูแลตนเอง เมื่ออยู่ที่บ้าน	5	3.43	1.57	0.46	7

ตารางที่ 4.8 แสดงผลการวิเคราะห์ การประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ป่วยที่มารับบริการกายภาพบำบัด จำนวน 235 คน ในเรื่องความรู้ที่พึงมีเพื่อการส่งเสริมสุขภาพของตน พบว่าผู้ป่วยมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ในเรื่อง ระยะเวลาที่จะหายจากอาการเจ็บป่วยมากที่สุด (0.93) รองลงไปอันดับที่สอง คือ เรื่องโครงสร้างร่างกาย หรือการทำงานของร่างกายในบริเวณที่มีอาการเจ็บป่วย (0.63) และอันดับที่สามคือ สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นเกี่ยวกับอาการหรือโรคที่เป็นอยู่ ส่วนเรื่องที่มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ วิธีการดูแลตนเอง เมื่ออยู่ที่บ้าน (0.46)

ตารางที่ 4.9 ความต้องการจำเป็นของผู้ป่วยที่มารับบริการในเรื่องพฤติกรรม
การส่งเสริมสุขภาพ

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ยของ	ค่าเฉลี่ยของ	(I-D)	(I-D) / D	ลำดับ
	ระดับที่ควร จะทำ (I)	ระดับที่ทำ จริง (D)			
ออกกำลังกายตามที่ได้รับคำแนะนำทุกวัน	5	3.61	1.39	0.38	1
ดูแลตนเองง่าย ๆ ที่บ้านได้	5	3.85	1.15	0.30	2
ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ได้รับทุกครั้ง	5	3.88	1.12	0.29	3
รับประทานยาตรงตามกำหนด	5	3.94	1.06	0.27	4
มารับการรักษาทางกายภาพบำบัดตรงตามนัด	5	4.22	0.78	0.18	5

ตารางที่ 4.9 แสดงผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็น ของผู้ป่วยที่มารับบริการกายภาพบำบัด จำนวน 235 คน ในเรื่องการมีพฤติกรรมที่สนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ พบว่า ผู้ป่วยมีความต้องการจำเป็น ที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มามีพฤติกรรม ในเรื่อง การออกกำลังกายตามที่ได้รับคำแนะนำทุกวัน สูงที่สุด (ค่าความต้องการจำเป็น 0.38) รองลงไปคือ การดูแลตนเองง่าย ๆ ที่บ้านได้และการปฏิบัติตามคำแนะนำที่ได้รับทุกครั้ง (ค่าความต้องการจำเป็น 0.30 และ 0.29 ตามลำดับ) และพฤติกรรมที่มีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาน้อยที่สุด คือ การมารับการรักษาทางกายภาพบำบัดตรงตามนัด (ค่าความต้องการจำเป็น 0.18)

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็น ในเรื่องความรู้และพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของ ผู้ป่วยที่มารับบริการกายภาพบำบัด ในภาพรวมจะเห็นได้ว่า ผู้ป่วยมีความต้องการจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในเรื่องความรู้มากกว่าเรื่องพฤติกรรมทุกหัวข้อ โดยผู้ป่วยควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ในเรื่องระยะเวลาที่จะหายจากอาการเจ็บป่วย หรือเกี่ยวกับโครงสร้างของร่างกาย การทำงานของร่างกายในบริเวณที่มีอาการเจ็บป่วย มากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับความรู้ที่เกี่ยวกับการดูแลตนเองที่บ้าน ซึ่งเป็นเรื่องที่นักกายภาพบำบัดมักให้กับผู้ป่วยอยู่เป็นประจำ และผู้ป่วยควรมี

แลตนเองที่บ้าน ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าทึ่งมากให้กับผู้ป่วยอยู่เป็นประจำ และผู้ป่วยควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับโรคหรืออาการที่ตนเองเป็นในระดับที่มากพอจะให้ความรู้กับผู้อื่นได้ ในส่วนของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ผู้ป่วยควรได้รับการพัฒนาให้มีพฤติกรรมในการปฏิบัติตามคำแนะนำที่ได้รับทุกวัน รวมถึงการดูแลตนเองง่าย ๆ ที่บ้าน

(2) ผู้ที่ออกกำลังกาย

1. ผลการวิเคราะห์สถิติเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่ออกกำลังกาย จำนวน 245 คน จากจำนวนแบบสอบถามที่แจกไปทั้งสิ้น พบว่า เป็นหญิง 131 คน ชาย 114 คน อายุระหว่าง 22-81 ปี อายุเฉลี่ย 49.40 ปี โดยมีอาชีพ

1. นักเรียน / นักศึกษา	จำนวน	25 คน (ร้อยละ 10.2)
2. พนักงานบริษัท	จำนวน	57 คน (ร้อยละ 23.3)
3. ค้าขายส่วนตัว	จำนวน	51 คน (ร้อยละ 20.8)
4. รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	จำนวน	15 คน (ร้อยละ 6.1)
5. แม่บ้าน	จำนวน	47 คน (ร้อยละ 19.2)
6. เกษียณ	จำนวน	41 คน (ร้อยละ 16.7)
7. อื่น ๆ ได้แก่ รับจ้าง แพทย์ นักเขียน	จำนวน	9 คน (ร้อยละ 3.7)

ข้อมูลสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่ออกกำลังกาย พบว่า จำนวน 137 คน (ร้อยละ 55.9) ไม่มีโรคประจำตัว จำนวน 96 คน (ร้อยละ 39.2) มีโรคประจำตัว ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคกระเพาะ และภูมิแพ้ และจำนวน 12 คน (ร้อยละ 4.9) ไม่เคยตรวจร่างกาย

เมื่อให้กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองเกี่ยวกับภาวะสุขภาพปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่ จำนวน 101 คน (ร้อยละ 41.2) ประเมินว่าตนเองมีสุขภาพปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 93 คน (ร้อยละ 37.9) ประเมินว่าตนเองมีสุขภาพดี ผู้ที่ประเมินว่าตนเองสุขภาพดีมาก มีจำนวน 29 คน (ร้อยละ 11.8) และประเมินว่าตนเองสุขภาพไม่ค่อยดี จำนวน 18 คน (ร้อยละ 7.3) โดยมีผู้ประเมินตนเองมีสุขภาพดีเยี่ยม เพียง 4 คน (ร้อยละ 1.6)

เมื่อให้เปรียบเทียบสุขภาพของตนเองในปัจจุบันกับปีที่ผ่านมา พบว่า ส่วนใหญ่ประเมินว่าตนเองสุขภาพเหมือนกับปีที่แล้ว จำนวน 104 คน (ร้อยละ 43.1) รองลงมาประเมินว่าสุขภาพค่อนข้างดีกว่าปีที่แล้ว จำนวน 67 คน (ร้อยละ 27.3) ประเมินว่าสุขภาพของตนในปัจจุบันค่อนข้างแย่กว่าปีที่ผ่านมา มีถึง 36 คน (ร้อยละ 14.7) ส่วนผู้ที่ประเมินว่าสุขภาพของตนในปัจจุบันดีกว่าปีที่ผ่านมา มีจำนวน 29 คน (ร้อยละ 11.8) โดยผู้ที่ประเมินว่าสุขภาพของตนในปัจจุบันแย่กว่าปีที่แล้ว มีเพียง 9 คน (ร้อยละ 3.7) เท่านั้น

ข้อมูลเกี่ยวกับการออกกำลังกาย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ออกกำลังกายด้วยการวิ่งเหยาะ ๆ และเดิน มากที่สุด โดยมีจำนวน 88 คน (ร้อยละ 35.9) และ 78 คน (ร้อยละ 31.8) ตามลำดับ ส่วนที่เหลือ เดินแอโรบิค จำนวน 40 คน (ร้อยละ 16.3) รำมวยจีน จำนวน 13 คน (ร้อยละ 5.3) และอื่น ๆ เช่น รำมวยไทย เป็นต้น

เมื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ว่าได้ออกกำลังกายมานานเท่าใด พบว่า

- 1) น้อยกว่า 3 เดือน จำนวน 33 คน (ร้อยละ 13.5)
- 2) ระยะเวลา 3 เดือน – 1 ปี จำนวน 24 คน (ร้อยละ 9.8)
- 3) ระยะเวลา 1-2 ปี จำนวน 56 คน (ร้อยละ 22.9)
- 4) ระยะเวลา 2-5 ปี จำนวน 73 คน (ร้อยละ 29.8) และ
- 5) ออกกำลังกายมานานกว่า 5 ปี จำนวน 59 คน (ร้อยละ 24.1)

จำนวนวันที่ออกกำลังกาย เฉลี่ย 4 วันต่อสัปดาห์ โดยมากที่สุดออกกำลังกายทุกวัน มีจำนวน 30 คน (ร้อยละ 12.2) น้อยที่สุด ออกกำลังกายสัปดาห์ละ 1 วัน มีจำนวน 19 คน (ร้อยละ 7.8)

เมื่อถามถึงสาเหตุของการมาออกกำลังกาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาออกกำลังกายเพื่อให้ร่างกายแข็งแรง ซึ่งมีจำนวน 215 คน (ร้อยละ 87.8) มาเพื่อคลายเครียดจากการทำงาน 75 คน (ร้อยละ 30.6) มาเพื่อพบปะเพื่อนฝูงถึง 57 คน (ร้อยละ 23.3) สาเหตุอื่น ได้แก่ เพราะแพทย์แนะนำ จำนวน 27 คน (ร้อยละ 11.0) นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอื่น ๆ อีก เช่น เพราะเป็นอาชีพ ทำแล้วมีความสุข เป็นต้น

2. ผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นในเรื่องความรู้และพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ

ผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นในเรื่องความรู้และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกาย ของผู้ที่ออกกำลังกาย จำนวน 245 คน แสดงในตารางที่ 4.10 และ 4.11

ตารางที่ 4.10 ความต้องการจำเป็นของผู้ที่ออกกำลังกาย ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ที่ควรจะมี (I)	ค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ที่มีอยู่ (D)	(I-D)	I-D / D	ลำดับ
ทำออกกำลังกายที่ไม่ควรทำ	5	2.67	2.33	0.87	1
การออกกำลังกายที่ปฏิบัติอยู่ สามารถทำให้เกิดการบาดเจ็บได้	5	2.87	2.13	0.74	2
สามารถให้ความรู้แก่ผู้อื่น เกี่ยวกับการออกกำลังกายที่ตนเองปฏิบัติ	5	2.89	2.11	0.73	3
การปฏิบัติตนก่อนการออกกำลังกาย	5	3.11	1.89	0.61	4
เมื่อใดควรงดออกกำลังกาย	5	3.11	1.89	0.61	4
ระยะเวลาในการออกกำลังกายที่เหมาะสม	5	3.31	1.69	0.51	6
ประโยชน์ของการออกกำลังกาย	5	3.71	1.29	0.35	7

ตารางที่ 4.10 แสดงผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ที่ออกกำลังกาย จำนวน 245 คน ในเรื่องความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพ พบว่า มีค่าความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ในเรื่อง ทำออกกำลังกายที่ไม่ควรทำ สูงที่สุด (0.87) รองลงมาคือ เรื่องการออกกำลังกายที่ปฏิบัติอยู่สามารถทำให้เกิดการบาดเจ็บได้ และการมีความสามารถให้ความรู้แก่ผู้อื่นเกี่ยวกับการออกกำลังกายที่ตนเองปฏิบัติอยู่ (0.74 และ 0.73 ตามลำดับ) ส่วนเรื่องประโยชน์ของการออกกำลังกายนั้น มีค่าความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด (0.35)

ตารางที่ 4.11 ความต้องการจำเป็นของผู้ที่ออกกำลังกายในเรื่องพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ยของ	ค่าเฉลี่ยของ	(I-D)	I-D) / D	ลำดับ
	ระดับที่ควร จะทำ (I)	ระดับที่ทำจริง (D)			
ทำการยืดกล้ามเนื้อและอบอุ่นร่างกายก่อน การออกกำลังกาย	5	3.05	1.95	0.64	1
เคยให้ความรู้แก่ผู้อื่น เกี่ยวกับการออกกำลัง กายที่ตนปฏิบัติอยู่	5	3.04	1.96	0.64	1
หลีกเลี่ยงท่าออกกำลังกายที่อาจเป็น อันตรายกับตนเอง	5	3.25	1.75	0.54	3
หยุดออกกำลังกายทันที เมื่อรู้สึกเจ็บปวด ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย	5	3.36	1.64	0.49	4
สวมรองเท้าที่เหมาะสม	5	3.46	1.54	0.45	5
แต่งกายเหมาะสม	5	3.45	1.55	0.45	5

ตารางที่ 4.11 แสดงผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ที่ออกกำลังกาย จำนวน 245 คน ในเรื่องพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ พบว่า มีค่าความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ สูงที่สุด 2 เรื่อง คือ พฤติกรรมการยืดกล้ามเนื้อและอบอุ่นร่างกายก่อนการออกกำลังกาย และความสามารถในการให้ความรู้แก่ผู้อื่น เกี่ยวกับการออกกำลังกายที่ตนปฏิบัติอยู่ (0.64) รองลงไปคือ พฤติกรรมหลีกเลี่ยงท่าออกกำลังกายที่อาจเป็นอันตรายกับตนเอง (0.54) ส่วนพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการออกกำลังกายที่มีค่าความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ การสวมรองเท้าและการแต่งกายที่เหมาะสม (0.45)

เมื่อศึกษาในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าเป็นผู้ที่ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และส่วนใหญ่ออกกำลังกายมาเป็นเวลามากกว่า 2 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ที่มีความสนใจในเรื่องสุขภาพ เมื่อสอบถามถึงความรู้และพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ข้อมูลบ่งชี้ว่า มีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้เกี่ยวกับท่าออกกำลังกายที่ไม่ควรทำ และพฤติกรรมการยืดกล้ามเนื้อและอบอุ่นร่างกายก่อนการออกกำลังกายมากที่สุด นั่นคือถึงแม้จะเป็นผู้ที่ออกกำลังกายอยู่เสมอ แต่ยังคงควรได้รับการพัฒนาความรู้และพฤติกรรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องการป้องกันตนเองจากการบาดเจ็บ

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของผู้ให้และผู้ให้บริการกายภาพบำบัด ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ พบว่า

1) หัวหน้าหน่วยงานกายภาพบำบัดเห็นความสำคัญของการให้บริการส่งเสริมสุขภาพ โดยพบว่ามีความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนางานส่งเสริมสุขภาพทั้งในด้านปริมาณงาน และคุณภาพงาน มากกว่างานรักษาพยาบาล โดยปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพที่สำคัญ ได้แก่ การที่หน่วยงานฯ มีจำนวนผู้ป่วยที่ต้องให้การรักษายาวนานมากเกินไป มีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ นักกายภาพบำบัดมีเวลาไม่เพียงพอที่จะให้ความรู้เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถดูแลตนเองได้ รวมถึงการไม่มีการประเมินผลงาน และขาดงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ

2) ผู้รับบริการกายภาพบำบัดในปัจจุบัน ยังขาดพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพที่จะดูแลตนเองเมื่อเจ็บป่วย โดยพบว่ามีความต้องการจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพจากนักกายภาพบำบัดในเรื่อง ระยะเวลาที่จะหายจากอาการเจ็บป่วย โครงสร้างการทำงานของร่างกายบริเวณที่ได้มีอาการเจ็บป่วย จนสามารถให้คำอธิบายแก่ผู้อื่นได้ มากกว่าที่มีความรู้เพียงสาเหตุที่ทำให้เจ็บป่วย ในเรื่องของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ พบว่าผู้รับบริการมีความต้องการจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพจากนักกายภาพบำบัดในเรื่องการออกกำลังกายตามที่ได้รับคำแนะนำทุกวัน การดูแลตนเองง่าย ๆ ที่บ้านได้ การปฏิบัติตามคำแนะนำที่ได้รับทุกครั้ง มากกว่าแค่การมารับการรักษาทางกายภาพบำบัดตรงตามนัด

3) ผู้ที่ยังมิได้เป็นผู้รับบริการกายภาพบำบัดในปัจจุบัน แต่เป็นผู้ที่มีแนวโน้มได้รับบริการฯ คือ กลุ่มผู้ที่ออกกำลังกาย ยังขาดพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพที่จะช่วยป้องกันตนเองจากการบาดเจ็บจากการออกกำลังกาย โดยพบว่า มีความต้องการจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพจากนักกายภาพบำบัด ในเรื่อง ทำออกกำลังกายที่ไม่ควรทำ การออกกำลังกายที่ปฏิบัติอยู่ สามารถทำให้เกิดการบาดเจ็บได้ จนสามารถให้ความรู้แก่ผู้อื่น เกี่ยวกับการออกกำลังกายที่ตนเองปฏิบัติ มากกว่า การมีความรู้เพียงแค่ประโยชน์ของการออกกำลังกาย ในส่วนของพฤติกรรมออกกำลังกายที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน ผู้ที่ออกกำลังกายมีความต้องการจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพจากนักกายภาพบำบัดในเรื่อง การยืดกล้ามเนื้อและอบอุ่นร่างกายก่อนการออกกำลังกาย การหลีกเลี่ยงทำออกกำลังกายที่อาจเป็นอันตรายกับตนเอง มากกว่าพฤติกรรมแต่งกายเหมาะสม

ประเด็นที่ 2

การวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักรายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพตามความต้องการของผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ ได้ผลดังนี้

2.1 ศึกษาคุณลักษณะของนักรายภาพบำบัดที่กำหนดโดยองค์กรกายภาพบำบัดของต่างประเทศและไทย พบว่า

1) คุณลักษณะที่สำคัญของนักรายภาพบำบัด ที่ถูกกำหนดเป็นมาตรฐานโดยองค์กรกายภาพบำบัดในต่างประเทศ 5 องค์กร ประกอบด้วย

คุณลักษณะที่สำคัญเป็นอันดับหนึ่งของนักรายภาพบำบัด ซึ่งองค์กรกายภาพบำบัดทั้งห้าองค์กรกำหนดไว้เหมือนกันมี 3 คุณลักษณะใหญ่ ๆ ได้แก่

1. คุณลักษณะของการให้บริการกายภาพบำบัดแก่ผู้ป่วย องค์กรกายภาพบำบัดทั้งห้า กำหนดให้นักรายภาพบำบัดควรให้บริการโดยยึดหลักผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง ทำการตรวจประเมินอย่างมีหลักการและเหตุผล เพื่อวินิจฉัยโรค การกระตุ้นให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การรักษา การให้การรักษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ป่วย การจำหน่ายและส่งต่อผู้ป่วยเมื่อเหมาะสม จนถึงการทำบันทึกข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการจัดการผู้ป่วยและเพื่อให้ถูกต้องตามข้อกำหนด โดยสมาคมกายภาพบำบัดของประเทศสหรัฐอเมริกา ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะด้านนี้มาก ถึงกับกำหนดไว้เป็น 1 ใน 2 คุณลักษณะหลัก ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะย่อย 3 ด้าน คือ ด้านการตรวจประเมิน ด้านการวางแผนการดูแลผู้ป่วย การลงมือปฏิบัติ กาให้การศึกษา และการจำหน่ายผู้ป่วย ส่วนสมาพันธ์กายภาพบำบัดภาคพื้นยุโรปนอกจากจะระบุถึงการให้บริการกายภาพบำบัดดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังระบุว่าการรักษาที่ให้กับผู้ป่วยนั้นต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจทางคลินิก (clinical reasoning) และมีการประเมินที่สามารถวัดผลลัพธ์ได้ด้วย

2. คุณลักษณะของการทำงานเป็นทีม องค์กรกายภาพบำบัดทั้งห้า มีข้อกำหนดในแนวทางเดียวกันว่า นักรายภาพบำบัดควรร่วมกับทีมบุคลากรทางการแพทย์ในการวางแผนการรักษาผู้ป่วย ตระหนักถึงบทบาทและขอบเขตการทำงานของตนและของสาขาวิชาชีพอื่น ทำงานร่วมกับนักวิชาชีพทางสุขภาพและสังคมได้อย่างเหมาะสม และให้การช่วยเหลือบุคลากรอื่น ผู้ป่วย ผู้ดูแลผู้ป่วย เพื่อที่จะให้ได้ผลลัพธ์ของการรักษาที่ดีที่สุด โดยสมาคมกายภาพบำบัดของประเทศสหรัฐอเมริกาคำหนดไว้ในพฤติกรรมนักวิชาชีพข้อหนึ่งว่า ต้องแสดงออกถึงความสัมพันธ์ทางวิชาชีพกับผู้ป่วย ผู้ร่วมงานและสมาชิกอื่น ๆ ของทีมดูแลสุขภาพ เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้ป่วย สภากายภาพบำบัดประเทศแคนาดา ได้ยกตัวอย่างในเรื่องนี้ไว้ว่านักรายภาพบำบัดควร

แสดงความเคารพในความเชี่ยวชาญของนักวิชาชีพด้านสุขภาพสาขาอื่น รวมถึงการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน นอกจากนี้การทำงานเป็นทีมแล้วสมาพันธ์กายภาพบำบัดภาคพื้นยุโรปยังระบุไว้ในเรื่องนี้ว่า นักกายภาพบำบัดต้องมีทักษะของความเป็นผู้นำอีกด้วย

3. คุณลักษณะของการสื่อสารต่อผู้ป่วยและผู้ร่วมงาน ในเรื่องนี้องค์กรกายภาพบำบัดทั้งห้าได้มีข้อกำหนดไว้เช่นเดียวกัน โดยสมาคมกายภาพบำบัดประเทศสหรัฐอเมริกา มุ่งเน้นให้นักกายภาพบำบัดเป็นผู้ที่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพกับผู้ป่วย ญาติและผู้ร่วมวิชาชีพ สภากายภาพบำบัดประเทศนิวซีแลนด์กำหนดไว้เป็น 1 ใน 10 ด้าน ที่นักกายภาพบำบัดควรสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้ป่วย ผู้ดูแลและผู้ร่วมวิชาชีพ ใช้ภาษาและคำศัพท์ทางเทคนิคอย่างเหมาะสม ใช้วิธีการสื่อสารอย่างเหมาะสม มีทักษะในการสัมภาษณ์ผู้ป่วย มีการแจ้งหรือบอกข้อมูลแก่ผู้ป่วยและญาติ ทั้งยังควรเป็นผู้ตระหนักถึงสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการสื่อสารกับผู้ป่วย เพื่อที่จะปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม ในส่วนของสภากายภาพบำบัดประเทศแคนาดา ยังกำหนดถึงการสื่อสารในรูปแบบของการรายงานผลการรักษาต่อทีมผู้ดูแลสุขภาพอื่น ๆ และการสื่อสารเพื่อขจัดข้อขัดแย้งในการทำงานอีกด้วย

คุณลักษณะที่จัดว่ามีความสำคัญเป็นอันดับที่สอง ซึ่งองค์กรกายภาพบำบัด 4 ใน 5 องค์กร กำหนดไว้ ได้แก่

1. คุณลักษณะด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยบางองค์กรจะกำหนดถึงเนื้อหาความรู้ที่นักกายภาพบำบัดควรมี เช่น ข้อกำหนดขององค์กรกายภาพบำบัดภาคพื้นยุโรป จะกำหนดไว้ว่า นักกายภาพบำบัดควรมีความรู้ในเรื่องอะไรบ้าง เช่น

1.1 ด้านพื้นฐานวิทยาศาสตร์ ควรมีความรู้เรื่องกายวิภาคศาสตร์ และสรีรวิทยา โดยเน้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของมนุษย์และการทำงาน ในระบบกล้ามเนื้อ-กระดูก ระบบหัวใจ-ทางเดินหายใจ และระบบประสาท

1.2 ด้านคลินิก ควรมีความรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงของพยาธิสภาพ ที่มีผลต่อการรักษาทางกายภาพบำบัด ทฤษฎีพื้นฐานของการตรวจประเมิน การรักษา หลักการประเมินและวิธีวิทยาการวิจัย ซึ่งสามารถบูรณาการสู่การให้การรักษามีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านการปฏิบัติงาน ควรมีความรู้ในเรื่องบริบทของการให้บริการกายภาพบำบัด รูปแบบการทำงานในสถานที่ต่าง ๆ การประกันคุณภาพ ความปลอดภัยในที่ทำงาน และการประเมินความเสี่ยง เป็นต้น

บางองค์กรก็จะกำหนดคุณลักษณะข้อนี้ไว้อย่างกว้าง ๆ เช่น ข้อกำหนดของสภากายภาพบำบัดของประเทศนิวซีแลนด์ ได้กำหนดไว้ว่า ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการวิเคราะห์และบูรณาการความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์ สู่การปฏิบัติ

และสภากายภาพบำบัดของออสเตรเลียนั้นกำหนดไว้เพียงว่า เป็นผู้ที่แสดงให้เห็นได้ว่ามี ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการปฏิบัติงานกายภาพบำบัด

2. คุณลักษณะของการเป็นผู้มีจรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน องค์กรกายภาพบำบัด 4 ใน 5 องค์กร จะกำหนดคุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดในด้านนี้ไว้ โดยสภากายภาพบำบัดประเทศออสเตรเลีย มีข้อกำหนดในเรื่องนี้ไว้เป็นมาตรฐานข้อที่ 1 คือ ต้องเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมของนักวิชาชีพที่เหมาะสมกับงานกายภาพบำบัด โดยปฏิบัติงานอย่างมีจรรยาบรรณ และถูกต้องตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง สภากายภาพบำบัดประเทศนิวซีแลนด์กำหนดไว้ในเรื่องของการมีความรับผิดชอบ (accountability) ต่อสาธารณะ และวิชาชีพ ประกอบด้วย นักกายภาพบำบัดต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมาย แสดงออกถึงการปฏิบัติอย่างมีจรรยาบรรณ และมีความเป็นอิสระในวิชาชีพ (autonomous) ส่วนสมาพันธ์กายภาพบำบัดภาคพื้นยุโรป กล่าวถึงเรื่องจรรยาบรรณของนักกายภาพบำบัด ไว้ในมิติทางด้านจรรยาบรรณและศีลธรรมว่า ต้องเป็นผู้ที่แสดงให้เห็นว่ามีความรู้และความเข้าใจในเรื่องจรรยาบรรณ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานกายภาพบำบัด ต้องปฏิบัติงานด้วยความถูกต้องและเหมาะสมตามหลักจรรยาบรรณ มีความซื่อ และเห็นคุณค่าในจรรยาบรรณวิชาชีพ

3. คุณลักษณะของการเป็นผู้ปฏิบัติงานด้วยความปลอดภัย คุณลักษณะด้านนี้นับว่ามีความสำคัญอยู่มาก ด้วยสภากายภาพบำบัดของประเทศออสเตรเลียถึงกับกำหนดให้เป็นมาตรฐาน 1 ใน 9 ข้อ ที่นักกายภาพบำบัดควรมี โดยระบุไว้ว่า นักกายภาพบำบัดควรเป็นผู้ที่ปฏิบัติภารกิจทางกายภาพบำบัดอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย สมาคมกายภาพบำบัดประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดเรื่องความปลอดภัยไว้ว่า ต้องปฏิบัติในแนวทางที่ปลอดภัยเพื่อลดความเสี่ยงต่อผู้ป่วย ตนเองและผู้อื่น ทั้งยังต้องเป็นผู้แนะนำหรือให้คำปรึกษาแก่ผู้ช่วยนักกายภาพบำบัด และนักศึกษาในลักษณะที่มีความปลอดภัยอีกด้วย สภากายภาพบำบัดประเทศนิวซีแลนด์ กำหนดไว้ว่า นักกายภาพบำบัดต้องทำให้ผู้ป่วยมั่นใจในเรื่องความปลอดภัย แต่สำหรับสมาพันธ์กายภาพบำบัดภาคพื้นยุโรปไม่ได้กำหนดคุณลักษณะข้อนี้ไว้

คุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่สำคัญถัดมา โดยพบว่าได้ถูกกำหนดไว้ในมาตรฐานนักกายภาพบำบัดขององค์กรต่าง ๆ ถึง 3 ใน 5 องค์กร มี 4 ด้าน ได้แก่

1. คุณลักษณะของการให้ความรู้แก่ผู้ป่วย ผู้ร่วมงาน สภากายภาพบำบัดประเทศนิวซีแลนด์กำหนดว่า นักกายภาพบำบัดควรมีคุณลักษณะในด้านการให้การศึกษาหรือความรู้แก่ผู้ป่วย ประกอบด้วย ความสามารถในการระบุ หรือชี้ให้เห็นความต้องการจำเป็นของผู้ป่วย สามารถเลือกเนื้อหาที่เหมาะสม วางแผนและดำเนินการให้การศึกษาได้ มีการใช้สถานที่ เครื่องมือ และอุปกรณ์ในการสอน ทั้งยังต้องสามารถประเมินผลลัพธ์ของการเรียนรู้ของผู้ป่วย และมีการดัดแปลง

ได้อย่างเหมาะสม สภากายภาพบำบัดประเทศแคนาดา ระบุว่า นักกายภาพบำบัดควรให้ความรู้ แก่ผู้ป่วยและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ถึงการส่งเสริมสุขภาพ และการบริหารจัดการตนเอง รวมทั้งต้อง กระตุ้นให้เกิดพัฒนาการในทักษะที่ต้องการนั้น ๆ และสมาพันธ์กายภาพบำบัดภาคพื้นยุโรประบุถึง คุณลักษณะในเรื่องนี้ไว้ว่า ต้องมีความสามารถในการสอนและนำเสนอข้อมูลต่อบุคคลหรือกลุ่ม บุคคล

2. คุณลักษณะของการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง องค์กรกายภาพบำบัด 3 ใน 5 องค์กร ได้แก่ สมาพันธ์กายภาพบำบัดภาคพื้นยุโรป สภากายภาพบำบัดประเทศออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ได้มีการระบุถึงคุณลักษณะนี้ ไว้เป็นแนวทางเดียวกันว่า นักกายภาพบำบัดควร ตระหนักถึงความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาความก้าวหน้าในทางวิชาชีพ มีการประยุกต์ ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัดอย่างต่อเนื่อง

3. คุณลักษณะของการเป็นผู้ที่เรียนรู้ตลอดชีวิต คุณลักษณะในข้อนี้ สมาคมกาย ภาพบำบัดประเทศสหรัฐอเมริการะบุไว้ว่า นักกายภาพบำบัดต้องเป็นผู้ที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อที่จะปฏิบัติงานทางวิชาชีพได้อย่างดี สภากายภาพบำบัดประเทศแคนาดามุ่งหวังให้นักกาย ภาพบำบัดมีการตระหนักและประเมินตนเองในเรื่องความรู้ ทักษะของการปฏิบัติงาน เพื่อที่จะได้ เป็นผู้ที่พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และสภากายภาพบำบัดประเทศออสเตรเลียได้กำหนดมาตรฐาน ในเรื่องนี้ไว้เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมนักวิชาชีพว่า ต้องแสดงให้เห็นถึงกลวิธีในการคงไว้และ พัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพกายภาพบำบัด

4. คุณลักษณะการบริหารจัดการงานกายภาพบำบัด ได้แก่ การใช้ทรัพยากร บุคคล สถานที่ และการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและปลอดภัยในการให้บริการ การ บริหารจัดการระยะเวลาที่ใช้ในการรักษาอย่างมีประสิทธิภาพ การมอบหมายงานให้แก่ผู้ช่วย อาสาสมัครและนักศึกษาอย่างเหมาะสม การหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่มีแนวโน้มที่จะเกิดการขัด แย้งระหว่างผู้ป่วย ผู้ร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา โดยสภากายภาพบำบัดประเทศนิวซีแลนด์ได้ ระบุรายละเอียดเหล่านี้ไว้เป็นมาตรฐานข้อที่ 7 เรื่องการประยุกต์การบริหารจัดการสู่การปฏิบัติทาง กายภาพบำบัด สมาพันธ์กายภาพบำบัดภาคพื้นยุโรปกำหนดมาตรฐานเหล่านี้ไว้ในส่วนต่าง ๆ เช่น กำหนดเรื่องการบริหารจัดการเวลาและภาระงานไว้ในด้านทักษะทั่วไปของนักกายภาพบำบัด เรื่อง การบริหารทรัพยากรและการเงินกำหนดอยู่ในเรื่องของการให้บริการผู้ป่วย เป็นต้น ส่วนสภากาย ภาพบำบัดประเทศออสเตรเลียมีกำหนดไว้ชัดเจนเฉพาะเรื่องการบริหารเวลา เท่านั้น

คุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่มีความสำคัญเป็นลำดับสุดท้าย จากการศึกษาครั้งนี้คือ ด้านการวิจัย และด้านบุคลิกภาพ เนื่องจากองค์กรกายภาพบำบัดส่วนใหญ่ไม่กำหนดไว้เป็นมาตรฐาน มีเพียง 2 องค์กรเท่านั้น คือ สมาพันธ์กายภาพบำบัดภาคพื้นยุโรป และสภากายภาพบำบัดประเทศนิวซีแลนด์ ที่กำหนดไว้ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านการวิจัย สภากายภาพบำบัดประเทศนิวซีแลนด์ กำหนดให้คุณลักษณะด้านการวิจัยเป็น 1 ใน 10 ของมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งประกอบด้วย นักกายภาพบำบัดต้องสามารถระบุความต้องการจำเป็นของงานวิจัย ประเมินข้อมูลข่าวสารทางวิทยาศาสตร์ สามารถจัดทำโครงร่างงานวิจัย มีส่วนร่วมในงานวิจัย สามารถวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และจัดทำรายงานข้อค้นพบในรูปแบบทางวิทยาศาสตร์ ส่วนสมาพันธ์กายภาพบำบัดภาคพื้นยุโรประบุว่าทักษะทั่วไปที่นักกายภาพบำบัดควรมีคือ ความสามารถในการตั้งคำถามการวิจัย พัฒนารูปแบบงานวิจัย และดำเนินการวิจัยได้

2. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ทั้งสององค์กรระบุถึงบุคลิกภาพของนักกายภาพบำบัดไว้สั้น ๆ ว่า เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับตัวแทนภายนอก และนักวิชาชีพทางด้านสุขภาพอื่น ๆ มีทักษะในการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมอย่างนักวิชาชีพ และเป็นคนที่ยืดหยุ่นต่อบุคคล สถานการณ์

ผลการศึกษาในเรื่องนี้ ชี้ให้เห็นว่าองค์กรกายภาพบำบัดต่างประเทศนั้นยังคงกำหนดคุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดมุ่งเน้นในด้านการรักษาพยาบาลเป็นหลัก โดยมีการกำหนดความรู้และทักษะต่างๆ เกี่ยวกับการรักษาผู้ป่วย การสื่อสารหรือการให้ความรู้แก่ผู้ป่วย ก็เพื่อมุ่งหวังจะให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการรักษาพยาบาล ยังมีได้มุ่งเน้นการส่งเสริมสุขภาพเท่าใดนัก

2) คุณลักษณะที่สำคัญของนักกายภาพบำบัด ที่ถูกกำหนดโดยสภากายภาพบำบัดแห่งประเทศไทย ประมวลได้ดังนี้

1. ด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ มีบุคลิกภาพเป็นที่ยอมรับเชื่อถือและไว้วางใจของผู้ป่วย และบุคคลอื่น มีลักษณะความเป็นผู้นำสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานและผู้อื่น มีความรับผิดชอบในหน้าที่ และเป็นผู้มีความประพฤติดี มีมารยาทเรียบร้อย เป็นต้น

2. ด้านความรู้และทักษะในวิชาชีพ จำแนกออกได้เป็น

2.1 มีความรู้ในเรื่องต่อไปนี้ กฎหมายวิชาชีพและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยา พยาธิวิทยา ชีวกลศาสตร์ และชีวฟิสิกส์ เป็นต้น โรคภาวะหรืออาการที่พบบ่อยที่นักกายภาพบำบัด ความรู้เบื้องต้นในการบริหารงาน และการทำวิจัย

2.2 มีความรู้และทักษะในเรื่องต่อไปนี้ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันความผิดปกติของการเคลื่อนไหวและภาวะแทรกซ้อน การรักษาและฟื้นฟูสภาพประกอบด้วย การสืบค้นข้อมูลผู้ป่วย การวิเคราะห์และสรุปปัญหา การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนการรักษาและให้คำแนะนำ การดูแลรักษา การประเมินผลหลังการรักษา การสิ้นสุดการรักษา การบันทึกข้อมูล และการให้บริการวิชาการแก่บุคลากรทางสุขภาพ

3. ด้านการพัฒนา เป็นผู้ใฝ่ใจในการพัฒนาทั้งการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ การพัฒนาหน่วยงาน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน และการพัฒนาวิชาชีพ โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมของวิชาชีพ เป็นต้น

4. ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ระมัดระวังในการใช้เครื่องมือและใช้วัสดุอย่างประหยัด เป็นต้น

5. ด้านจรรยาบรรณ ได้แก่ การให้บริการโดยไม่เลือกปฏิบัติ ปกปิดข้อมูลของผู้ป่วย ไม่ใช้วิชาชีพและตำแหน่งหน้าที่เพื่อหาผลประโยชน์โดยมิชอบ เป็นต้น

6. ด้านชุมชน ได้แก่ การมีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเข้าสู่ชุมชน การสอนให้ชุมชนพึ่งพาตัวเองด้านสุขภาพ การประยุกต์งานกายภาพบำบัดเข้ากับสภาพชุมชน เป็นต้น

ผลการศึกษา พบว่า สภากายภาพบำบัดกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของนักกายภาพบำบัด มุ่งเน้นให้การรักษายาบาลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นหลัก แม้จะมีการกำหนดงานด้านชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐาน แต่ไม่ปรากฏในรายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับความรู้และทักษะที่พึงมี

2.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักรายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ

1) จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการกายภาพบำบัด 34 คนซึ่งประกอบด้วยนักรายภาพบำบัด จำนวน 11 คน บุคลากรที่ร่วมงานกับนักรายภาพบำบัด ได้แก่ แพทย์ พยาบาล และผู้ช่วยนักรายภาพบำบัด รวมจำนวน 12 คน และผู้ป่วยที่รับบริการกายภาพบำบัด จำนวน 11 คน ในเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักรายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ได้สาระ ดังแสดงในตารางที่ 4.12 ดังนี้

ตารางที่ 4.12 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักรายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ผู้ให้สัมภาษณ์			รวมความถี่ n = 34
	นักรายภาพ บำบัด n = 11	บุคลากรที่ ร่วมงาน n = 12	ผู้ป่วย n = 11	
(1) ด้านการให้ หรือการถ่ายทอดความรู้				
1.1 สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	10	7	11	28
1.2 มีความสามารถในการให้ความรู้แก่ ผู้เรียน หรือ ผู้รับ	4	5	10	19
1.3 มีลักษณะของความเป็นครู	5	3	4	12
(2) ด้านบุคลิกภาพ				
2.1 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น	8	8	7	23
2.2 แต่งกายสุภาพ เหมาะสม	-	4	10	14
2.3 มีบุคลิกภาพของผู้นำ	4	3	-	7
2.4 เป็นผู้ที่มีการดำเนินชีวิตเรียบง่าย	4	-	-	4
2.5 มีบทบาทเหมาะสมตามสถานการณ์	2	2	-	4
2.6 มีรูปร่างสมส่วน มองดูแข็งแรง	-	1	-	1

ตารางที่ 4.12 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ผู้ให้สัมภาษณ์			รวมความถี่ n = 34
	นักกายภาพ บำบัด	บุคลากรที่ ร่วมงาน	ผู้ป่วย	
	n = 11	n = 12	n = 11	
(3) ด้านการบริหารจัดการ				
3.1 มีการทำงานเป็นทีม	10	9	-	19
3.2 มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	7	3	-	10
3.3 มีทักษะในการบริหารจัดการที่ดี	4	5	-	9
3.4 สามารถบริหารเวลาได้ดี	-	5	3	8
3.5 มีความสามารถในการเสริมพลังให้แก่ ผู้อื่น	5	-	1	7
3.6 สามารถบริหารงานผู้ได้บังคับบัญชา	-	3	-	3
3.7 สามารถตั้งเป้าหมายในชีวิตของตน	-	1	-	1
(4) ด้านคุณธรรม จริยธรรม				
4.1 เป็นผู้ที่มีจิตใจดี	10	4	3	17
4.2 มีใจรักที่จะทำงานด้านการส่งเสริม สุขภาพ	11	2	1	14
4.3 มีจรรยาบรรณวิชาชีพ	2	7	4	13
4.4 มีจิตอาสา หรือจิตบริการ	6	5	-	11
4.5 มีอุดมการณ์ในการทำงานด้านนี้	-	2	-	2
(5) มีความรู้ในด้านต่อไปนี้				
5.1 การส่งเสริมสุขภาพ	10	7	-	17
5.2 สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม	7	6	-	13
5.3 วิชาชีพกายภาพบำบัด	9	3	-	12
5.4 พื้นฐานวิชาชีพ	8	1	-	10
5.5 ศาสตร์ทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้อง	5	2	-	7
5.6 วิจัย	5	3	-	8
5.7 การบริหารจัดการ	1	2	-	3
5.8 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	1	1	-	2

ตารางที่ 4.12 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ผู้ให้สัมภาษณ์			รวมความถี่ n = 34
	นักกายภาพ บำบัด n = 11	บุคลากรที่ ร่วมงาน n = 12	ผู้ป่วย n = 11	
(6) มีความสามารถในเรื่องต่อไปนี้				
6.1 ให้การรักษาผู้ป่วยได้อย่างมีคุณภาพ	2	4	9	15
6.2 สามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของบุคคลและชุมชน	8	2	2	12
6.3 มีความเชี่ยวชาญในทักษะวิชาชีพ	3	4	3	10
6.4 สามารถดำเนินการวิจัย	5	3	-	8
6.5 มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	4	3	-	7
6.6 มีความสามารถในการดำเนิน โครงการ	1	4	-	5
(7) ด้านชุมชน				
7.1 มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชน	5	2	-	7
7.2 มีทักษะในการดำเนินงานในชุมชน	3	3	-	6

หมายเหตุ n แทน จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 4.12 แสดงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพตามความคิดเห็นของผู้ให้และผู้ให้บริการกายภาพบำบัด ได้แก่

1. ด้านการถ่ายทอดความรู้

คุณลักษณะในด้านนี้ ประกอบด้วย การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การเป็นผู้มีความสามารถในการให้ความรู้แก่ผู้เรียน และมีลักษณะของความเป็นครู ซึ่งจัดว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด เนื่องจากถ้ารวมจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นผู้ให้หรือผู้ให้บริการกายภาพบำบัด 34 คน มีผู้ที่เห็นว่านักกายภาพบำบัดที่ทำงานเน้นการส่งเสริมสุขภาพ ควรเป็นผู้ที่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพถึง 28 คน คิดเป็น 82% ของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งนับว่ามากที่สุด ในจำนวนคุณลักษณะ

ที่กล่าวถึง โดยการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพนี้ มิได้จำกัดอยู่แค่ ผู้รับบริการทุกคนต้องการ ผู้ให้บริการที่พูดจาสุภาพ ไพเราะ ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ มีความอดทนต่ออารมณ์ของผู้อื่น เท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึง การสื่อสารทางกายที่เกิดขึ้นในขณะที่ พูดคุย ชักประวัติ ทำการประเมิน ให้การรักษา หรือขณะให้การส่งเสริมสุขภาพ นักกายภาพบำบัดควรเป็นผู้ที่ช่างสังเกต ต้องดูสีหน้า ท่าทางของผู้รับบริการประกอบการสนทนาด้วย

การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะก่อให้เกิดความเข้าใจ ความร่วมมือจากผู้รับบริการ และทีมสุขภาพ เนื่องจากงานส่งเสริมสุขภาพนั้นต้องการการมีส่วนร่วมทั้งของผู้ให้บริการและผู้รับบริการสูง ผู้สื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะต้องรู้ว่า จะสื่อสารกับใคร สื่ออะไร สื่ออย่างไร สามารถเลือกใช้สื่อได้เหมาะสมกับผู้รับ ผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่า นักกายภาพบำบัดบางคนสื่อสารไม่เป็น เนื่องจากไม่เคยได้เรียนรู้ และฝึกฝนทักษะการสื่อสารมาก่อน

นักกายภาพบำบัดที่ทำงานมุ่งเน้นการส่งเสริมสุขภาพมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการฝึกฝนให้มีคุณลักษณะด้านนี้ เพราะบทบาทและหน้าที่หลักของการเป็นผู้ให้การส่งเสริมสุขภาพ คือ การให้ความรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้ผู้รับบริการเห็นถึงความสำคัญ ความจำเป็นในการดูแลสุขภาพตนเอง การสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้รับบริการ ปฏิบัติและดูแลสุขภาพตนเอง ตั้งแต่เริ่มต้นฝึกฝน จนกระทั่งสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองจนเป็นอัตโนมัติ ความสามารถในการสอน การถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นผู้รับบริการ หรือผู้ร่วมทีมงานสุขภาพจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ 1 ใน 3 ของผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่า นักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพยังต้องมีลักษณะของความเป็นครู คือ เป็นผู้ที่ยือกเย็น ศีรษะอยากเข้าใกล้ ต้องสอนในสิ่งที่ถูกต้อง ให้ความรู้ หรือสอนเพราะอยากให้สุขภาพที่ดีกับผู้รับ มิใช่เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินทอง ซึ่งผู้รับสามารถรู้สึกได้

2. ด้านบุคลิกภาพ

ผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 23 คน หรือ 68% ของจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด มีความคิดเห็นว่าบุคลิกภาพในเรื่อง การเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพเป็นสิ่งสำคัญ

นักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพควรเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีทั้งต่อผู้รับบริการ และผู้ร่วมงาน คุณลักษณะนี้ ได้แก่ การเป็นผู้ที่ใส่ใจในเพื่อนมนุษย์ เป็นผู้ที่เข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและชุมชนได้ มีอุปนิสัยน่ารัก ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่าเริง สนุกสนาน และมีอารมณ์ขัน

ผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งซึ่งเป็นนักกายภาพบำบัดให้ข้อคิดเห็นว่า ในปัจจุบันสถาบันการศึกษายังไม่ได้สอนนักกายภาพบำบัดให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีพอ ผู้ป่วยหรือผู้รับบริการอื่น ๆ

ยังคงเห็นนักกายภาพบำบัดเป็นหมอ เป็นเทวดา แต่ที่จริงแล้วนักกายภาพบำบัดทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าทำงานเน้นการส่งเสริมสุขภาพต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้รับบริการ ต้องดูแลผู้รับบริการในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์คนหนึ่ง ใสใจ ห่วงใยในสุขภาพของเขา ว่าเขามีปัญหาอะไร และจะช่วยแก้ปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไร นอกจากนี้การที่ต้องปฏิบัติงานกับคนทุกเพศ ทุกวัย ทั้งในและนอกโรงพยาบาล จึงควรมีความเข้าใจในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุมชนและสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลในชุมชนนั้น ๆ ได้ ในส่วนของผู้ร่วมงาน มีความเห็นว่า การเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญพอ ๆ กับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทั้งสองสิ่งนี้เป็นของคู่กันและเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญต่อการทำงานส่งเสริมสุขภาพเป็นอย่างมาก

สิ่งหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกภาพของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ คือ ควรเป็นผู้ที่แต่งกายสุภาพ เหมาะสมกับบริบทและสถานที่ปฏิบัติงาน ซึ่งข้อคิดเห็นนี้ได้จากผู้ร่วมงานและผู้รับบริการจากนักกายภาพบำบัด โดยนักกายภาพบำบัดจำนวน 11 คนที่ให้สัมภาษณ์ไม่มีใครกล่าวถึงประเด็นนี้เลย ทั้งนี้อาจเนื่องจาก นักกายภาพบำบัดคิดว่าตนเองแต่งกายเหมาะสมแล้ว หรือไม่เห็นความสำคัญของการแต่งกาย ผู้รับบริการมีความเห็นว่า การแต่งกายบ่งบอกถึงบุคคลนั้น ๆ ว่าเป็นอย่างไร บางคนเห็นแค่การแต่งกาย ก็ศรัทธา ชวนให้นับถือ บางคนดูแล้วไม่น่าไว้ใจ พูดอะไรก็ไม่คิดว่าจะเชื่อถือได้ การแต่งกายควรเหมาะกับสถานที่ เช่น ไม่ควรสวมกระโปรงยาว ๆ ไปเดินตามหมู่บ้าน เพราะอาจต้องปิ่นขึ้นลง หรือต้องนั่งกับพื้น เป็นต้น

ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 7 คน หรือ 21 % มีความเห็นว่า นักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ควรมีบุคลิกภาพของผู้นำ เนื่องจากการทำงานส่งเสริมสุขภาพต้องทำงานเป็นทีม ซึ่งในทีมงานด้านสุขภาพในบริบทของการส่งเสริมสุขภาพนั้น ผู้นำทีมไม่จำเป็นต้องเป็นแพทย์ดังเช่นการให้การรักษาผู้ป่วยในปัจจุบัน ผู้นำทีมสุขภาพจะเป็นใครขึ้นอยู่กับ ปัญหาและความต้องการของแต่ละบุคคล แต่ละชุมชนที่รับบริการ ดังนั้นนักกายภาพบำบัดที่ทำงานด้านนี้ จึงควรมีความสามารถในการที่จะเป็นทั้งผู้นำ และผู้ตามได้

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ที่ควรมีในนักกายภาพบำบัดที่ทำงานเน้นการส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ การเป็นผู้ที่ดำเนินชีวิตเรียบง่าย มีบทบาทเหมาะสมตามสถานการณ์ เนื่องจากนักกายภาพบำบัดที่ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่า การทำงานส่งเสริมสุขภาพส่วนใหญ่มักปฏิบัติงานในชุมชนนอกเมือง ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนมีความแตกต่างจากในโรงพยาบาลที่นักกายภาพบำบัดส่วนใหญ่คุ้นเคย การเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม และสามารถดำเนินชีวิตเรียบง่าย หนักเอาเบาสู้ ไม่ยึดติดว่าตนเป็นผู้ให้การรักษา ไม่ยึดติดในความคิดว่าวิธีการของตนนั้นถูกต้องที่สุด ปรับบทบาทของตนเองจากผู้ให้การรักษา เป็นผู้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและสนับสนุนในการดูแลสุขภาพของคนในชุมชน จะช่วยให้ นักกายภาพบำบัดปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพได้อย่างราบรื่น และได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

ประการสุดท้าย เรื่องของการเป็นผู้ที่มีรูปร่างสมส่วน มองดูแข็งแรง ในเรื่องนี้แม้จะมีผู้ให้สัมภาษณ์เพียงคนเดียวที่แสดงความคิดเห็นนี้ แต่ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความคิดเห็นนี้เป็นที่น่าสนใจ โดยผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า นักกายภาพบำบัดเป็นผู้ให้คำแนะนำ สอนและฝึกปฏิบัติให้ผู้อื่นมีสุขภาพดี ถ้านักกายภาพบำบัดมีบุคลิกภาพที่ดี รูปร่างสมส่วน ทะมัดทะแมง จะช่วยเพิ่มศรัทธาและสนับสนุนในสิ่งที่ได้ให้คำแนะนำ

3. ด้านการบริหารจัดการ

คุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพในด้านนี้ ประกอบด้วย เป็นผู้มีความสามารถในการที่จะทำงานเป็นทีม มีทักษะในการบริหารจัดการ สามารถบริหารเวลา และผู้ได้บังคับบัญชาได้ดี มีความสามารถในการเสริมพลัง (empowerment) ให้แก่ผู้อื่น และสามารถตั้งเป้าหมายในชีวิตของตนเองได้ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ

จากการสัมภาษณ์นักกายภาพบำบัด พบว่า 91% (10 ใน 11 คน) มีความคิดเห็นว่า ผู้ที่จะปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพ ต้องมีความสามารถในการสร้างทีมการทำงาน ทั้งทีมที่ประกอบด้วยบุคลากรทางด้านสุขภาพ และทีมของผู้ร่วมงานในชุมชน รู้เทคนิคการสร้างการมีส่วนร่วม รวมถึงสามารถเป็นผู้ประสานงานระหว่างบุคคล ชุมชนและหน่วยงานในท้องถิ่นได้ ส่วนผู้ร่วมทีมสุขภาพ 75% มีความเห็นว่า งานส่งเสริมสุขภาพจะทำคนเดียวไม่ได้ ต้องทำเป็นทีม การทำงานโดยคน ๆ เดียวหรือ วิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่งเพียงอย่างเดียวอาจทำได้ แต่ผลสัมฤทธิ์จะไม่เท่ากับมีการร่วมมือกันทุกฝ่าย การทำงานเป็นทีมจะทำให้ทุกคนได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้แต่ละคนรู้มากขึ้น เก่งขึ้น เป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับทุก ๆ คน ส่วนผู้รับบริการไม่มีความคิดเห็นในเรื่องนี้

นอกจากจะต้องสามารถทำงานร่วมทีมกับผู้อื่นได้แล้ว นักกายภาพบำบัดและบุคลากรผู้ร่วมงาน มีความเห็นว่า การที่นักกายภาพบำบัดจะปฏิบัติงานให้ลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีทักษะในการบริหารจัดการที่ดี นับตั้งแต่ การบริหารคน นักกายภาพบำบัดควรปฏิบัติต่อผู้ได้บังคับบัญชาด้วยความเสมอภาค มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีทั้งในระหว่างเวลางานและนอกเวลางาน มีการมอบหมายงานที่เหมาะสมกับหน้าที่ ความรู้ ความสามารถ ควรส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชามีความก้าวหน้าในอาชีพ ได้แก่ การสนับสนุนในเรื่องการศึกษาต่อ การจัดอบรมเพิ่มพูนความรู้ เป็นต้น มีจิตวิทยาในการปกครอง ได้แก่ การให้คำชมเชยเมื่อปฏิบัติดี การไม่ตำหนิต่อหน้าผู้อื่น และมีน้ำใจช่วยเหลือตามสมควร เป็นต้น ในเรื่องการบริหารงาน นักกายภาพบำบัดควรวางแผนงานเป็น รู้จักเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม สามารถประเมินผลลัพธ์การดำเนินงานต่าง ๆ ได้ ส่วนในเรื่องของการบริหารเวลานั้น บุคลากรผู้ร่วมงานและผู้รับบริการต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า นักกายภาพบำบัดควรเป็นผู้ที่สามารถบริหารเวลาได้อย่างเหมาะสม รู้จักวางแผนการทำงาน จัดตารางเวลาในการทำงาน และการเป็นคนตรงต่อเวลาในการนัดหมาย จะช่วยเพิ่ม

ศรัทธาต่อผู้ร่วมงานเป็นอย่างมาก สุดท้ายคือเรื่องการบริหารจัดการตนเอง นักกายภาพบำบัดควรเป็นผู้ที่สามารถตั้งเป้าหมายในชีวิตของตนได้ โดยที่นักกายภาพบำบัดที่ทำงานส่งเสริมสุขภาพ 7 ใน 11 คน หรือ 64% ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า การทำงานส่งเสริมสุขภาพว่าเป็นเรื่องใหม่ขอ งวงการกายภาพบำบัด นักกายภาพบำบัดที่จะทำงานในด้านนี้ ควรเป็นผู้ที่สนใจใฝ่เรียนรู้อยู่เสมอ เปิดใจที่จะเรียนรู้จากผู้อื่น ควรได้รับการฝึกฝนให้เป็นผู้ที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อที่จะได้พัฒนา งานของตนไปสู่สากล

คุณลักษณะอีกประการหนึ่ง ที่จัดอยู่ในด้านการบริหารจัดการ คือเรื่องของความสามารถ ในการเสริมพลัง (empowerment) ให้แก่ผู้อื่น ในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพนั้น เป้าหมายที่ สำคัญที่สุด คือ การให้บุคคลและชุมชนมีพฤติกรรมในดูแลสุขภาพของตนเองจนเกิดเป็นนิสัยนับ เป็นเรื่องยาก การเสริมพลังเป็นเทคนิคหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการปรับพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นนัก กายภาพบำบัดที่จะทำงานส่งเสริมสุขภาพ ควรเรียนรู้เทคนิคการเสริมพลังนี้ และเพื่อให้เกิดความ เข้าใจจนถึงนำไปใช้ได้จริง นักกายภาพบำบัดควรเริ่มฝึกหัดจากการเสริมพลังให้แก่ตนเองไปสู่การ ประยุกต์ใช้ในการเสริมพลังให้แก่ผู้รับบริการ หรือผู้ร่วมงานต่อไป

4. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

จากการสัมภาษณ์นักกายภาพบำบัดที่ทำงานส่งเสริมสุขภาพ พบว่า ในปัจจุบันยังไม่มี การกำหนดภาระงานและ การประเมินผลงานด้านการส่งเสริมสุขภาพชัดเจน มีแต่เพียงนโยบาย ของรัฐที่กำหนดขึ้นเท่านั้น ดังนั้น นักกายภาพบำบัดที่ประสงค์จะทำงานส่งเสริมสุขภาพ จะต้อง ทำงานหนักเพิ่มขึ้นจากงานรักษาพยาบาลที่ทำอยู่แล้ว และ การปฏิบัติงานส่วนใหญ่ต้องออกไป ทำงานในท้องที่ อาจต้องใช้เวลาเวลาราชการ เช่น ช่วงเช้า ช่วงเย็น หรือวันหยุดในการทำ กิจกรรมต่าง ๆ อีกทั้งงบประมาณ ค่าตอบแทนการทำงานต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอ ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคน (100%) จึงมีความคิดเห็นตรงกันว่า ผู้ที่จะทำงานในด้านนี้ สิ่งที่ต้องมีเป็นอันดับแรกคือ ใจรักใน การทำงานส่งเสริมสุขภาพ มีทัศนคติที่ดีต่อการส่งเสริมสุขภาพ เห็นความสำคัญและมีความสุขกับ งานที่ทำ รวมถึงมีความภาคภูมิใจต่อสิ่งที่ได้กระทำ

ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกกลุ่มมีความเห็นว่า ผู้ที่ทำงานด้านการส่งเสริมสุขภาพนี้ควรเป็นผู้ที่ มีจิตใจดี เสียสละ มีเมตตากรุณา เพราะความเมตตากรุณาเป็นตัวตั้งต้นที่อยากจะช่วยให้คนพื้น ทุกข์ คิดว่าการทำงานส่งเสริมสุขภาพเป็นการทำบุญ ไม่หวังผลตอบแทนที่อยู่ในรูปของทรัพย์สิน เงินทอง นักกายภาพบำบัด 6 ใน 11 คน เห็นว่าควรเป็นผู้มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น คิดถึงคนอื่นก่อน ตนเอง อยากให้เขามีสุขภาพที่ดี หานหนทางที่จะช่วยเหลือ ในขณะที่เดียวกันก็แสดงออกด้วยพฤติ กรรมการให้บริการที่มาจากใจ หรือที่เรียกว่าจิตอาสา นักกายภาพบำบัดรายหนึ่งแสดงความคิด

เห็นว่า ผู้ที่จะทำงานส่งเสริมสุขภาพ ต้องมีพฤติกรรมในการบริการ ซึ่งต้องจัดให้มีการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา มีการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดความรู้สึกรักอยากบริการ

บุคลากรผู้ร่วมงานกับนักกายภาพบำบัด มีความเห็นว่า นักกายภาพบำบัดที่จะทำงานส่งเสริมสุขภาพได้ จะต้องเป็นผู้มีอุดมการณ์ คนที่ไม่มีอุดมการณ์จะทำงานนี้ได้ไม่นาน จะเกิดความเบื่อหน่ายแล้วเปลี่ยนไปทำงานด้านอื่นแทน เพราะผลตอบแทนของการทำงานส่งเสริมสุขภาพต่อผู้ปฏิบัติงานไม่ใช่เงินทอง ไม่ใช่ความสำเร็จทางด้านวิชาการ แต่เป็นความสุขที่เกิดขึ้นในตัวของนักกายภาพบำบัดเอง การที่จะฝึกฝนในเรื่องนี้ อยู่ที่ต้องมีต้นแบบที่ดีให้กับนักศึกษา ให้นักศึกษาได้มีโอกาสสัมผัสผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน

คุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพในด้านคุณธรรม จริยธรรม อีกประการหนึ่ง คือ การเป็นผู้มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 13 คน หรือคิดเป็น 39% ระบุถึงคุณลักษณะในข้อนี้ โดยให้ความคิดเห็นว่า งานด้านส่งเสริมสุขภาพมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของคนในสังคม การดำเนินการใด ๆ ควรคำนึงถึงเรื่องจรรยาบรรณทางวิชาชีพ เช่น การพูดคุยในเรื่องสุขภาพของผู้รับบริการในที่สาธารณะเป็นเรื่องที่ผู้ให้บริการต้องคำนึงเป็นพิเศษ การจัดทำสื่อเพื่อนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ต้องมีความระมัดระวังไม่ให้มีผลกระทบต่อผู้รับบริการหรือผู้เกี่ยวข้อง เป็นต้น

5. ด้านความรู้และทักษะในวิชาชีพ

นักกายภาพบำบัด 10 ใน 11 คน (91%) และบุคลากรผู้ร่วมงานกับนักกายภาพบำบัด 7 ใน 12 คน (59%) มีความเห็นว่า นักกายภาพบำบัดที่ทำงานเน้นการส่งเสริมสุขภาพต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่อง การส่งเสริมสุขภาพเป็นอย่างดี เช่น ต้องมีความชัดเจนว่า การส่งเสริมสุขภาพคืออะไร บทบาทของนักกายภาพบำบัดในงานส่งเสริมสุขภาพ บทบาทในแต่ละสถานที่แตกต่างกันมากน้อยเพียงไร มีความเข้าใจในแนวคิดที่ให้บริการโดยผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง เป้าหมายของการดำเนินงานคืออะไร เป็นต้น และในฐานะที่เป็นนักกายภาพบำบัด เพื่อที่จะนำความรู้ทางกายภาพบำบัดไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนักกายภาพบำบัด และบุคลากรผู้ร่วมงาน รวม 13 คนจากจำนวน 23 คน (57%) จึงระบุว่า ต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของวิชาชีพกายภาพบำบัด และศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย

1. ความรู้พื้นฐานวิชาชีพ ได้แก่ วิชากายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยา ระบาดวิทยา การยศาสตร์ ความรู้เรื่องโรคหรือภาวะต่าง ๆ โดยเฉพาะระบบกล้ามเนื้อ เป็นต้น
2. วิชาชีพกายภาพบำบัด โดยเฉพาะเรื่องการออกกำลังกาย
3. ศาสตร์ทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความรู้เรื่องยา เรื่องโภชนาการที่สัมพันธ์กับการออกกำลังกาย

4. ด้านสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ วิธีการดำเนินชีวิตด้านสุขภาพ สังคมและวัฒนธรรมที่บุคคลดำรงอยู่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ คุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์บางคน (ประมาณ 10-20% ของนักกายภาพบำบัดและบุคลากรผู้ร่วมงาน) มีความคิดเห็นว่า นักกายภาพบำบัดฯ ควรมีความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการ รวมถึงความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ การใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูล ในการจัดเก็บข้อมูลการดำเนินงาน การวิจัย เป็นต้น

6. ด้านความสามารถหรือทักษะในวิชาชีพ

ในเรื่องของการปฏิบัติงาน 45% ของผู้ให้สัมภาษณ์ มีความต้องการให้ นักกายภาพบำบัด ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ยังเป็นผู้ที่ให้การรักษาได้อย่างมีคุณภาพ โดย 9 ใน 11 คน (82%) ของผู้รับบริการ มีความคิดเห็นว่า การให้บริการที่ดีมีลักษณะดังนี้

1. ให้การต้อนรับที่ดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส
2. เป็นคนช่างสังเกต สามารถสังเกตสีหน้า ท่าทางของผู้รับบริการได้
3. สนใจ ใส่ใจ และให้ความสำคัญกับผู้รับบริการเท่าเทียมกัน
4. มีความกระตือรือร้นในการให้การรักษา
5. สัมผัสด้วยความนุ่มนวล
6. มีการตรวจประเมิน บันทึกผลการรักษาอย่างสม่ำเสมอ
7. รับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการ และ
8. อธิบายเกี่ยวกับการรักษาที่ให้ และผลการรักษาให้แก่ผู้รับบริการ

ในส่วนของนักกายภาพบำบัดที่ให้สัมภาษณ์ พบว่า 73% (8 คน จาก 11 คน) มีความคิดเห็นว่า ความรู้ทางกายภาพบำบัดสามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมสุขภาพได้ทั้งหมด เพียงแต่ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติ ได้อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของบุคคล และชุมชน และ 28% (3 คน จาก 11 คน) เห็นว่า นักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ควรมีความเชี่ยวชาญในทักษะวิชาชีพ โดยเฉพาะในเรื่องของการออกกำลังกายที่ต้องใช้มากที่สุด ขณะนี้นักกายภาพบำบัดมีความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายว่ามีประโยชน์อย่างไร ประเภทของการออกกำลังกายมีกี่แบบ และเพื่อจะเพิ่มความแข็งแรงทนทานจะทำอย่างไร ซึ่งเป็นวิชาการล้วน ๆ ไม่น่าสนใจสำหรับคนทั่วไป สิ่งที่เรายังขาดคือ รูปแบบของการออกกำลังกายที่สามารถดึงดูด หรือจูงใจให้ประชาชนสนใจและอยากทำ

สำหรับความรู้และทักษะอื่น ๆ ที่สำคัญต่อการทำงานส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ ความสามารถในการดำเนินการวิจัย การดำเนินโครงการและความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดย

ผู้ให้สัมภาษณ์ประมาณ 31% (7 คน จาก 23 คน) มีความคิดเห็นว่า การทำงานส่งเสริมสุขภาพในชุมชน ต้องพบปัญหาและอุปสรรคอยู่เสมอ การมีทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ และได้รับการฝึกฝนให้สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ จะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของนักกายภาพบำบัดเป็นอย่างมาก

7. ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ ประการสุดท้าย คือ การเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชน จากผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มนักกายภาพบำบัด และบุคลากรผู้ร่วมงาน จำนวน 23% (7 คนจาก 23 คน) กล่าวถึงคุณลักษณะในด้านนี้ว่า งานส่งเสริมสุขภาพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน มักจะดำเนินงานในชุมชนต่าง ๆ ทั้งชุมชนเมือง และชุมชนชนบท นักกายภาพบำบัดฯ จึงควรเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของชุมชนในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพเป็นอย่างดี ได้แก่ ความเข้าใจเรื่องลักษณะชุมชน วิถีชุมชน วัฒนธรรม ความเชื่อ ปัญหาสุขภาพที่พบได้บ่อยในชุมชนต่าง ๆ และมีความสามารถในการค้นหาปัญหาของชุมชน การจัดการกับปัญหาเหล่านั้นด้วยวิธีการทางกายภาพบำบัด รวมถึงการค้นหาผู้ด้อยโอกาสในชุมชน เป็นต้น เพื่อที่จะสามารถให้การส่งเสริมสุขภาพได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ และผู้รับบริการสามารถนำไปใช้ได้มากที่สุด

2) ประมวลคุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ โดยการเปรียบเทียบคุณลักษณะฯ ที่ได้จากความคิดเห็นของผู้ให้และผู้ให้บริการกายภาพบำบัดกับ คุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดตามมาตรฐานที่กำหนดโดยองค์การกายภาพบำบัดไทย และต่างประเทศ แสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบ คุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ กับนักกายภาพบำบัดตามมาตรฐานของ องค์กรฯ ไทยและต่างประเทศ^{*}

คุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เน้น การส่งเสริมสุขภาพ	มาตรฐานนักกายภาพบำบัดที่กำหนดโดย	
	สภากายภาพบำบัดไทย	องค์กรต่างประเทศ
(1) ด้านการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้		√
1.1 สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ		√
1.2 มีความสามารถในการให้ความรู้ต่อผู้รับบริการ		√
1.3 มีลักษณะของความเป็นครู		√
(2) ด้านบุคลิกภาพ	√	√
2.1 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น	√	√
2.2 แต่งกายสุภาพ เหมาะสม		
2.3 มีบุคลิกภาพของผู้นำ	√	√
2.4 เป็นผู้ที่มีการดำเนินชีวิตเรียบง่าย		
2.5 มีบทบาทเหมาะสมตามสถานการณ์		
2.6 มีรูปร่างสมส่วน มองดูแข็งแรง		
(3) ด้านการบริหารจัดการ	√	√
3.1 มีการทำงานเป็นทีม		√
3.2 มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	√	√
3.3 มีทักษะในการบริหารจัดการที่ดี		√
3.4 สามารถบริหารเวลาได้ดี		√
3.5 มีความสามารถในการเสริมพลังให้แก่ตนเอง และผู้อื่น		
3.6 การบริหารงานผู้ได้บังคับบัญชา		
3.7 สามารถตั้งเป้าหมายในชีวิตของตน		√
(4) ด้านคุณธรรม จริยธรรม		√
4.1 เป็นผู้ที่มีจิตใจดี		
4.2 มีใจรักที่จะทำงานด้านการส่งเสริมสุขภาพ	√	
4.3 มีจรรยาบรรณวิชาชีพ	√	√

* หมายเหตุ √ แสดงคุณลักษณะที่ปรากฏในมาตรฐานนั้น ๆ

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบ คุณลักษณะของนักรายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ กับ นักรายภาพบำบัดตามมาตรฐาน ขององค์การฯ ไทยและต่างประเทศ (ต่อ)

คุณลักษณะของนักรายภาพบำบัดที่เน้น การส่งเสริมสุขภาพ	มาตรฐานนักรายภาพบำบัดที่กำหนดโดย	
	สภากายภาพบำบัดไทย	องค์กรต่างประเทศ
4.4 มีจิตอาสา หรือจิตบริการ		
4.5 มีอุดมการณ์ในการทำงานด้านนี้		
(5) ด้านความรู้	√	√
5.1 เรื่องการส่งเสริมสุขภาพ		
5.2 สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม		√
5.3 วิชาชีพกายภาพบำบัด	√	√
5.4 พื้นฐานวิชาชีพ	√	
5.5 ศาสตร์ทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้อง	√	
5.6 วิจัย	√	√
5.7 การบริหารจัดการ	√	√
5.8 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี		
(6) ด้านทักษะปฏิบัติ	√	√
6.1 ให้การรักษาผู้ป่วยได้อย่างมีคุณภาพ	√	√
6.2 สามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของบุคคลและชุมชน	√	√
6.3 มีความเชี่ยวชาญในทักษะวิชาชีพ		
6.4 สามารถดำเนินการวิจัยได้	√	
6.5 มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้า		√
6.6 มีความสามารถในการดำเนินโครงการทางกายภาพบำบัด		
(7) ด้านชุมชน	√	
7.1 มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชน	√	
7.2 มีทักษะในการดำเนินงานในชุมชน		

จากตารางที่ 4.13 เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ให้และผู้ให้บริการ กับคุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่กำหนดโดยสภากายภาพบำบัดแห่งประเทศไทย และองค์กรกายภาพบำบัดของต่างประเทศ พบว่า

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพนี้ มีความครอบคลุมคุณลักษณะที่กำหนดโดยองค์กรทั้งของไทยและต่างประเทศ ประกอบด้วย ด้านการสื่อสาร ด้านบุคลิกภาพ ด้านการบริหารจัดการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้และด้านทักษะปฏิบัติทางกายภาพบำบัด โดยคุณลักษณะที่สำคัญและได้มีการกำหนดไว้สอดคล้องกันทั้ง 3 กลุ่ม คือ

(1) ด้านบุคลิกภาพ

สภากายภาพบำบัดได้กำหนดคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพไว้ในหลายประการ แต่ที่มีความสอดคล้องกับที่กำหนดโดยองค์กรของต่างประเทศ คือ การเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับ ผู้ร่วมงานและบุคคลอื่น และมีลักษณะความเป็นผู้นำ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวนี้ พบเช่นเดียวกันในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ แต่ที่มีความแตกต่างออกไปคือ ในเรื่องของการเป็นผู้ที่มีการดำเนินชีวิตเรียบง่าย มีบทบาทเหมาะสมตามสถานการณ์ ทั้งนี้เนื่องจากนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพนั้น ในปัจจุบันส่วนใหญ่มักปฏิบัติงานในชุมชนที่ยังมิได้มีความเจริญมาก การที่จะสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลในชุมชนได้ดี จึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีการดำเนินชีวิตเรียบง่าย ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์มักใช้คำว่า "ติดดิน" นอกจากนี้ บทบาทของนักกายภาพบำบัดได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เป็นผู้ให้การรักษา ไปสู่ผู้ให้คำแนะนำ ผู้ส่งเสริม สนับสนุนการมีสุขภาพดี จึงจำเป็นที่นักกายภาพบำบัดจะต้องเข้าใจในบทบาทที่แตกต่างกันและสามารถปรับตนให้มีบทบาทและบุคลิกภาพที่เหมาะสมตามสถานการณ์

(2) ด้านการบริหารจัดการ

คุณลักษณะด้านนี้จำแนกออกได้เป็นหลายประการ ได้แก่

1. การทำงานเป็นทีม ซึ่งไม่ได้ถูกกำหนดโดยสภากายภาพบำบัดของไทย แต่พบปรากฏในมาตรฐานขององค์กรกายภาพบำบัดต่างประเทศ การทำงานเป็นทีมเกิดขึ้นเนื่องจากกระบวนทัศน์ของงานกายภาพบำบัดได้เปลี่ยนไป จากการรักษาพยาบาลที่นักกายภาพบำบัดสามารถแก้ปัญหาหรือรักษาผู้ป่วยได้เพียงลำพัง ไปสู่การส่งเสริมสุขภาพ ในการส่งเสริมสุขภาพนั้น ถ้าจะให้เกิด ประ

สิทธิภาพสูงสุดต้องเกิดจากการทำงานร่วมกันของหลายฝ่าย ดังนั้นคุณลักษณะของการทำงานเป็นทีมจึงเกิดขึ้น

2. การพัฒนาตนเองอยู่เสมอ คุณลักษณะนี้ได้ถูกกำหนดไว้เป็นมาตรฐานของนักกายภาพบำบัดทั้งไทยและต่างประเทศ เพราะการเป็นผู้ที่สามารถประเมินความรู้ และทักษะของตน กำหนดเป้าหมายและวางแผนการพัฒนาตนเองที่สอดคล้องกับความเป็นจริง จะช่วยให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และสามารถประกอบวิชาชีพได้อย่างมีความสุข

3. คุณลักษณะด้านการบริหารจัดการงานกายภาพบำบัดและการบริหารเวลา เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ทำงานด้านการส่งเสริมสุขภาพให้ความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับที่ปรากฏในมาตรฐานของหน่วยงานต่างประเทศ ส่วนของสภากายภาพบำบัดไทยเรากำหนดไว้กว้าง ๆ แต่เพียงว่า "มีความรู้เบื้องต้นในการบริหารงาน"

(3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม

ถึงแม้คุณลักษณะด้านนี้ จะไม่โดดเด่นมากเนื่องจากได้รวมองค์ประกอบย่อย ๆ ไว้หลายประการ แต่มีองค์ประกอบหนึ่ง ที่พบกำหนดเป็นมาตรฐานและได้รับความสำคัญในทุกองค์กร คือ การเป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณวิชาชีพ ในต่างประเทศนับเป็นเรื่องสำคัญมากเพราะมีความเกี่ยวข้องกับข้อกฎหมาย และการฟ้องร้องดำเนินคดีกับบุคลากรทางการแพทย์อยู่เป็นประจำ สำหรับของไทยเราได้กำหนดรายละเอียดไว้เพียง เคารพในเกียรติและสิทธิของผู้ป่วย นักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ จำเป็นต้องมีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงจรรยาบรรณวิชาชีพ ให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดความร่วมมือและไว้วางใจจากผู้รับบริการ และผู้ร่วมทีมงานสุขภาพอื่น ๆ

(4) ด้านความรู้ และด้านทักษะปฏิบัติ

นักกายภาพบำบัดนอกจากจะเป็นนักวิชาชีพ แล้วงานที่ทำนั้นยังเกี่ยวข้องกับชีวิตของบุคคล จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของตน คุณลักษณะในด้านนี้จึงถูกกำหนดไว้เป็นอันดับต้นเช่นเดียวกันทุกองค์กร จะมีความแตกต่างกันบ้างเล็กน้อยในเรื่องของชื่อรายวิชาที่กำหนดให้ศึกษา แต่เมื่อทำการพิจารณาลงไปรายละเอียดจะพบว่า มีความเด่นชัดเหมือนกัน ในเรื่องของความรู้พื้นฐานวิชาชีพ และหลักวิชาชีพ ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยและการบริหารงาน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ยังมีความครอบคลุม เรื่องของชุมชน ซึ่งถูกกำหนดไว้ในมาตรฐานขั้นพื้นฐานของนักกายภาพบำบัดไทยคุณลักษณะนี้ ประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจในวิถีชีวิตชุมชน และทักษะในการดำเนินงานในชุมชน ซึ่งถึงแม้จะถูกระบุสั้น ๆ ไว้ในมาตรฐานความสามารถขั้นต่ำของนักกายภาพบำบัด ว่า “มีความรู้เกี่ยวกับการประยุกต์งานกายภาพบำบัดเข้ากับสภาพชุมชน และการสอนให้ชุมชนพึ่งตนเองด้านสุขภาพ” แต่สำหรับนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งงานส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนด้วยแล้ว คุณลักษณะด้านนี้นับว่ามีความสำคัญมากถึงแม้จะไม่สอดคล้องกับมาตรฐานของต่างประเทศก็ตาม

ที่น่าสนใจประการหนึ่ง คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ในด้านการสื่อสารและการถ่ายทอดความรู้นั้น ไม่ได้มีกำหนดไว้อย่างชัดเจนในมาตรฐานนักกายภาพบำบัดของไทย แต่มีกำหนดไว้ในคุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดโดยองค์การกายภาพบำบัดต่างประเทศ

สรุปสาระที่ได้จากการศึกษา คุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพสู่การพัฒนาหลักสูตรฯ

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพทำให้เห็นได้ว่านักกายภาพบำบัดที่จะทำงานเน้นด้านการส่งเสริมสุขภาพ นอกจากจะเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพเป็นอย่างดีแล้ว ยังต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้รับบริการ และมีความสามารถในการเสริมพลังอำนาจให้แก่ผู้รับบริการเพื่อให้ผู้รับบริการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง ไปเป็นผู้ที่สามารถดูแลสุขภาพตนเองได้ทั้งในขณะที่เจ็บป่วยและขณะที่ยังมีสุขภาพดีอีกด้วย นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาคุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพจากความคิดเห็นของผู้ให้และผู้ให้บริการกายภาพบำบัด ยิ่งทำให้เห็นได้ว่าคุณลักษณะด้านการให้หรือถ่ายทอดความรู้แก่ผู้รับบริการนั้น เป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่ง ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรฯ เพื่อผลิตนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ การจัดการเรียนการสอนควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และคุณลักษณะด้านอื่น ๆ อันประกอบด้วย ด้านบุคลิกภาพ ด้านการบริหารจัดการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะปฏิบัติ และด้านชุมชน ซึ่งทั้งหมดนี้คือผลลัพธ์ปลายทางของการจัดการศึกษาที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเมื่อสำเร็จการศึกษา

ในการจัดหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ผู้วิจัยได้นำคุณลักษณะที่ปรากฏเหล่านี้ มากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฯ และทำการกำหนดเนื้อหารายวิชาให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังแสดงในประเด็นที่ 3 ของการวิจัย

ประเด็นที่ 3

การพัฒนาหลักสูตรปริญญาบัณฑิต สาขากายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ โดยใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน

3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฯ

โดยการนำคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ นักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพที่พัฒนาขึ้นในขั้นตอนที่ 2 มาประมวลเป็นวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังแสดงในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 การประมวลวัตถุประสงค์ของหลักสูตรจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ฯ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ นักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ	วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อผลิตบัณฑิตกายภาพบำบัดที่มีคุณลักษณะต่อไปนี้
(1) ด้านการให้ / ถ่ายทอดความรู้ 1.1 สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ 1.2 มีความสามารถในการให้ความรู้แก่ผู้เรียน / ผู้รับ 1.3 มีลักษณะของความเป็นครู	1.เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการให้ความรู้กับผู้เกี่ยวข้อง 1.1 สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ 1.2 มีความสามารถในการให้ความรู้กับผู้รับบริการ ที่มงานสุขภาพ และผู้อื่น 1.3 มีลักษณะความเป็นครู
(2) ด้านบุคลิกภาพ 2.1 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น 2.2 แต่งกายสุภาพ เหมาะสม 2.3 มีบุคลิกภาพของผู้นำ 2.4 เป็นผู้ที่มีการดำเนินชีวิตเรียบง่าย 2.5 มีบทบาทเหมาะสมตามสถานการณ์ 2.6 มีรูปร่างสมส่วน มองดูแข็งแรง	2.มีบุคลิกภาพที่มีมนุษยสัมพันธ์ ความเป็นผู้นำ และทักษะการดำเนินชีวิต 2.1 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น 2.2 แต่งกายสุภาพ เหมาะสม 2.3 ความเป็นผู้นำ 2.4 ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและดำเนินชีวิตเรียบง่าย 2.5 รู้จักบทบาท หน้าที่ของนักกายภาพบำบัดในสถานการณ์ต่าง ๆ 2.6 มีสุขภาพที่ดี รูปร่างสมส่วน
(3) ด้านการบริหารจัดการ 3.1 มีการทำงานเป็นทีม 3.2 มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 3.3 มีทักษะในการบริหารจัดการที่ดี 3.4 สามารถบริหารเวลาได้ดี 3.5 มีความสามารถในการเสริมพลังให้แก่ผู้อื่น 3.6 การบริหารงานผู้ได้บังคับบัญชา 3.7 สามารถตั้งเป้าหมายในชีวิตของตน	3.มีความสามารถด้านบริหารจัดการตนเอง คน งาน และเวลา 3.1 สามารถทำงานเป็นทีมได้ 3.2 สามารถตั้งเป้าหมายในชีวิตและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 3.3 มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการและสามารถประยุกต์ใช้ได้ 3.4 สามารถบริหารเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3.5 มีความสามารถในการเสริมพลังให้แก่ผู้อื่น

ตารางที่ 4.14 การประมวลวัตถุประสงค์ของหลักสูตรจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ฯ (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ นักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ	วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
(4) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 4.1 เป็นผู้ที่มีจิตใจดี 4.2 ใจรักที่จะทำงานด้านการส่งเสริมสุขภาพ 4.3 มีจรรยาบรรณวิชาชีพ 4.4 มีจิตอาสา หรือจิตบริการ 4.5 มีอุดมการณ์ในการทำงานด้านนี้	4. เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน 4.1 ศรัทธาในวิชาชีพโดยเน้นด้านการส่งเสริมสุขภาพ 4.2 มีจิตใจใฝ่บริการ 4.3 มีเมตตา กรุณาต่อผู้อื่น 4.4 มีอุดมการณ์ในการปฏิบัติงานกายภาพบำบัดโดยเน้นด้านการส่งเสริมสุขภาพ 4.5 ปฏิบัติตนอยู่ในจรรยาบรรณของนักกายภาพบำบัด
(5) มีความรู้ในด้านต่อไปนี้ 5.1 เรื่องการส่งเสริมสุขภาพ 5.2 สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม 5.3 วิชาชีพกายภาพบำบัด 5.4 พื้นฐานวิชาชีพ 5.5 ศาสตร์ทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้อง 5.6 วิจัย 5.7 การบริหารจัดการ 5.8 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	5. มีความรู้ ความเข้าใจในทฤษฎี หลักการ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานกายภาพบำบัด (นำวัตถุประสงค์ข้อนี้ไปรวมอยู่ในข้อที่ 1 เป็น 1.4 มีความรู้ ความเข้าใจในทฤษฎี หลักการ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานกายภาพบำบัด)
(6) มีความสามารถในเรื่องต่อไปนี้ 6.1 ให้การรักษาผู้ป่วยได้อย่างมีคุณภาพ 6.2 สามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของบุคคลและชุมชน 6.3 มีความเชี่ยวชาญในทักษะวิชาชีพ 6.4 สามารถดำเนินการวิจัย 6.5 มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้า 6.6 มีความสามารถในการดำเนินโครงการ	6. มีทักษะในวิชาชีพและการประยุกต์ใช้ 6.1 ให้การส่งเสริม ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย 6.2 สามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของบุคคลและชุมชน 6.3 เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในทักษะวิชาชีพ 6.4 สามารถดำเนินการวิจัยได้ 6.5 มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาเฉพาะหน้า 6.6 มีความสามารถในการดำเนินโครงการทางกายภาพบำบัด
(7) ด้านชุมชน 7.1 มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชน 7.2 มีทักษะในการดำเนินงานในชุมชน	7. มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับชุมชน 7.1 มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องชุมชน 7.2 มีทักษะในการดำเนินงานชุมชน 7.3 สามารถวางแผนในการส่งเสริมสุขภาพชุมชนได้

เมื่อนำคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพมาประมวลเป็นวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังแสดงในตารางที่ 4.14 นั้น มีข้อพิจารณา 3 ประเด็น คือ

1. ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรข้อที่ 1 เรื่องการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการให้ความรู้กับผู้เกี่ยวข้องนั้น การที่จะให้ความรู้ผู้อื่นได้อย่างดีต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เป็นอย่างดีด้วย จึงได้นำวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เรื่อง บัณฑิตต้องมีความรู้ ความเข้าใจในทฤษฎี หลักการ และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานกายภาพบำบัด มารวมกำหนดไว้เป็นวัตถุประสงค์ในข้อที่ 1

2. ในการเรียงลำดับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ได้เรียงลำดับโดยยึดจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวจากมากไปน้อย ซึ่งเรื่องที่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นตรงกันมากที่สุดคือ เรื่องของการสื่อสารและการถ่ายทอดความรู้ ส่วนเรื่องที่มีผู้ให้ความคิดเห็นน้อยที่สุดคือเรื่องความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชน

ดังนั้นสามารถสรุปวัตถุประสงค์ของการหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพจากการประมวลตามตารางที่ 4.14 จะประกอบด้วย 6 ประเด็นหลัก และ 29 ประเด็นย่อย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของ หลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ

เพื่อผลิตบัณฑิตกายภาพบำบัดที่มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถในการให้ความรู้เกี่ยวกับผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย
 - 1.1 สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 1.2 มีความสามารถในการให้ความรู้กับผู้รับบริการ และผู้อื่น
 - 1.3 มีลักษณะความเป็นครู
 - 1.4 มีความรู้ ความเข้าใจในทฤษฎี หลักการ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานกายภาพบำบัด
- (2) มีบุคลิกภาพที่มีมนุษยสัมพันธ์ ความเป็นผู้นำ และทักษะการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย
 - 2.1 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น
 - 2.2 แต่งกายสุภาพ เหมาะสม
 - 2.3 มีความเป็นผู้นำ
 - 2.4 สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและดำเนินชีวิตเรียบง่าย
 - 2.5 รู้จักบทบาท หน้าที่ของนักกายภาพบำบัดในสถานการณ์ต่าง ๆ
 - 2.6 มีสุขภาพที่ดี รูปร่างสมส่วน
- (3) มีความสามารถด้านบริหารจัดการตนเอง คน งาน และเวลา ประกอบด้วย
 - 3.1 สามารถทำงานเป็นทีมได้
 - 3.2 สามารถตั้งเป้าหมายในชีวิตและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

- 3.3 มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการและสามารถประยุกต์ใช้ได้
- 3.4 สามารถบริหารเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3.5 มีความสามารถในการเสริมพลัง (empowerment) ให้แก่ผู้อื่น
- (4) เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย
 - 4.1 ศรัทธาในวิชาชีพโดยเน้นด้านการส่งเสริมสุขภาพ
 - 4.2 มีจิตใจใฝ่บริการ
 - 4.3 มีเมตตา กรุณาต่อผู้อื่น
 - 4.4 มีอุดมการณ์ในการปฏิบัติงานกายภาพบำบัดโดยเน้นด้านการส่งเสริมสุขภาพ
 - 4.5 ปฏิบัติตนอยู่ในจรรยาบรรณของนักกายภาพบำบัด
- (5) มีทักษะในวิชาชีพและการประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย
 - 5.1 ให้การส่งเสริม ป้องกัน รักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย
 - 5.2 สามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของบุคคล และชุมชน
 - 5.3 เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในทักษะวิชาชีพ
 - 5.4 สามารถดำเนินการวิจัยได้
 - 5.5 มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
 - 5.6 มีความสามารถในการดำเนินโครงการทางกายภาพบำบัด
- (6) มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับชุมชน ประกอบด้วย
 - 6.1 มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องชุมชน
 - 6.2 มีทักษะในการดำเนินงานชุมชน
 - 6.3 สามารถวางแผนในการส่งเสริมสุขภาพชุมชนได้

3. อาศัยแนวคิดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของบลูม (Bloom's Taxonomy of Educational Objectives) ซึ่งได้จำแนกจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนการสอนออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain) เกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการคิด
2. ด้านจิตพิสัย (affective domain) เกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านจิตใจและอารมณ์ หรือทัศนคติ
3. ด้านทักษะพิสัย (psychomotor domain) เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติต่าง ๆ

ร่วมพิจารณาการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.15 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรจำแนกตามแนวคิดของบลูม

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้	จุดมุ่งหมายทางการศึกษาของบลูม		
	พุทธิพิสัย	จิตพิสัย	ทักษะพิสัย
1. เป็นผู้ที่มีความสามารถในการให้ความรู้กับผู้เกี่ยวข้อง	√		√
2. มีบุคลิกภาพที่มีมนุษยสัมพันธ์ ความเป็นผู้นำ และทักษะการดำเนินชีวิต		√	
3. มีความสามารถด้านบริหารจัดการตนเอง คน งาน และเวลา	√	√	√
4. เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน		√	
5. มีทักษะในวิชาชีพและการประยุกต์ใช้			√
6. มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับชุมชน	√		√

หมายเหตุ √ แสดง domain ของวัตถุประสงค์ข้อนั้น

จากตารางที่ 4.15 นำวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพมาจำแนกตามแนวคิดการกำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาของบลูม พบว่า วัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตของหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับแนวคิดของบลูม ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการให้ความรู้กับผู้เกี่ยวข้อง และข้อที่ 6 เพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับชุมชน วัตถุประสงค์ทั้งสองข้อนี้จะพัฒนาผู้เรียนในด้านพุทธิพิสัย คือให้มีความรู้ ความเข้าใจในทฤษฎี หลักการ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานกายภาพบำบัดและชุมชน และด้านทักษะพิสัย คือ ให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสาร ให้ความรู้แก่ผู้รับบริการและผู้อื่น และมีความสามารถในการดำเนินงานในชุมชน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อให้เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่มีมนุษยสัมพันธ์ ความเป็นผู้นำ และทักษะในการดำเนินชีวิต และวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน วัตถุประสงค์ 2 ข้อนี้ จะพัฒนาผู้เรียนในด้านจิตพิสัย ซึ่งการที่จะจัดการเรียนการสอนจนบรรลุผลให้ผู้เรียนสามารถเป็นนักกายภาพบำบัดที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นผู้นำ มีจิตใจดี มีอุดมการณ์ และศรัทธาในการทำงานด้านการส่งเสริมสุขภาพนั้น หลักสูตรจะต้องมีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นลำดับขั้น ตั้งแต่ให้มีการรับรู้ต่อคุณลักษณะที่ต้องการปลูกฝัง จัดกิจกรรมให้มีการตอบสนองและรู้สึกผูกพัน จนถึงการสร้างคุณลักษณะนั้นให้เกิดเป็นนิสัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อให้เป็นผู้มีความสามารถด้านบริหารจัดการตนเอง คน งาน และ เวลา เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของวัตถุประสงค์ข้อนี้ พบว่ามุ่งพัฒนาพิสัยทั้งสามด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย คือ ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความเข้าใจในทฤษฎีและหลักการเบื้องต้นทางการบริหารก่อน จึงสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อันเป็นทักษะพิสัย ส่วนในด้านจิตพิสัย ได้แก่ การเป็นผู้สามารถตั้งเป้าหมายในชีวิตและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อให้เป็นผู้ที่มีทักษะในวิชาชีพและการประยุกต์ใช้ วัตถุประสงค์ข้อนี้ มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะพิสัยโดยตรง การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรแม้จะไม่สามารถบรรลุจุดประสงค์ขั้นสูงสุด คือสามารถปฏิบัติจนเกิดความชำนาญด้วยความถูกต้องและเป็นธรรมชาติ แต่คาดว่าจะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ถึงขั้นมีทักษะในการนำไปใช้ จากการฝึกปฏิบัติงานในสถานที่ต่าง ๆ

3.2 กำหนดโครงสร้างหลักสูตรฯ

เนื่องจากการจัดการศึกษาวิชาชีพกายภาพบำบัดในประเทศไทย เพื่อผลิตนักกายภาพบำบัดที่มีความสามารถในการประกอบโรคศิลปะสาขากายภาพบำบัดนั้น ยังคงเป็นการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี (4 ปี) ดังนั้น หลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพที่พัฒนาขึ้นนี้ จึงได้ใช้ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับเกณฑ์การรับรองปริญญาของสภากายภาพบำบัดเป็นแนวปฏิบัติ ดังแสดงในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 โครงสร้างหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพที่พัฒนาขึ้นตามเกณฑ์กระทรวงฯ และเกณฑ์สภากายภาพบำบัด

หัวข้อ	เกณฑ์กระทรวงฯ	เกณฑ์สภากายภาพฯ	หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น
ชื่อปริญญา	ให้ใช้ชื่อปริญญาตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา หรือตามที่สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษากำหนด	หลักสูตรกายภาพบำบัดบัณฑิต หรือ วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขากายภาพบำบัด	หลักสูตรกายภาพบำบัดบัณฑิต
คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษ	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า	ไม่กำหนด	สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า ในโปรแกรมคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์
ระบบการจัดการศึกษา	ระบบทวิภาค / ไตรภาค	ไม่กำหนด	ระบบทวิภาค
โครงสร้างหลักสูตร	1. วิชาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต 2. วิชาเฉพาะ ไม่น้อยกว่า 84 หน่วยกิต 3. วิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต	ต้องมีระยะเวลาการฝึกปฏิบัติทางคลินิกกายภาพบำบัด รวมกันไม่น้อยกว่า 1,000 ชั่วโมง	1. วิชาศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต 2. วิชาเฉพาะ 84- 114 หน่วยกิต รวมการฝึกปฏิบัติงาน 1,056 ชั่วโมง 3. วิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต
จำนวนหน่วยกิตรวม	ไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต	ไม่กำหนด	อยู่ระหว่าง 120 – 150 หน่วยกิต
การคิดหน่วยกิต	1. ทฤษฎีไม่น้อยกว่า 15 ชม./ภาคฯ/หน่วยกิต 2. ปฏิบัติ ไม่น้อยกว่า 30 ชม./ภาคฯ/หน่วยกิต 3. การฝึกงานไม่น้อยกว่า 45 ชม./ภาคฯ/หน่วยกิต	ไม่กำหนด	กำหนดตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ 1. ทฤษฎี 15 ชม. /ภาคฯ / หน่วยกิต 2. ปฏิบัติ 30 ชม. /ภาคฯ /หน่วยกิต 3. ฝึกงาน 48 ชม. /ภาคฯ /หน่วยกิต
การจัดการเรียนการสอน	ไม่กำหนด	ตามมาตรฐานความสามารถขั้นพื้นฐานของนักกายภาพบำบัด	ครอบคลุมมาตรฐานความสามารถขั้นพื้นฐานฯ และบูรณาการความรู้ ทักษะการส่งเสริมสุขภาพ

จากตารางที่ 4.16 แสดงให้เห็นถึง โครงสร้างของหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ที่ได้พัฒนาขึ้นจากเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักเกณฑ์การรับรองปริญญาในวิชาชีพกายภาพบำบัด พ.ศ. 2550 ของสภากายภาพบำบัด ดังนี้

1. ชื่อหลักสูตร และชื่อปริญญา

หลักสูตรฯ ที่พัฒนาขึ้นใหม่นี้ถึงแม้จะเป็นหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ แต่เพื่อให้ได้รับการรับรองจากสภาวิชาชีพ จึงได้ใช้ชื่อตามที่กำหนดโดยเกณฑ์สภาวิชาชีพ คือ หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขากายภาพบำบัด และใช้ชื่อปริญญาว่า วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สาขากายภาพบำบัด)

2. คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษ

เนื่องจากเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้ผู้ที่เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรี จะต้องสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า โดยที่สภาวิชาชีพกายภาพบำบัดมิได้กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษไว้ ประกอบกับการพิจารณาวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฯ ที่มีสาระในด้านความรู้ ความสามารถเน้นหนักทางด้านการศึกษาในสายวิทยาศาสตร์ จึงได้กำหนดให้ ผู้ที่จะเข้ารับการศึกษในหลักสูตรฯ นี้ เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า ในโปรแกรมคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์

3. ระบบการจัดการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้จัดระบบการศึกษา ได้ทั้งระบบทวิภาค ระบบไตรภาคและระบบจตุรภาค โดยที่สภาวิชาชีพมิได้มีข้อกำหนดในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้การจัดระบบการศึกษาของหลักสูตรฯ มีความสอดคล้องกับระบบของมหาวิทยาลัย จึงได้กำหนดระบบการจัดการศึกษาของหลักสูตรฯ นี้เป็นแบบระบบทวิภาค

4. โครงสร้างหลักสูตรและจำนวนหน่วยกิต

จากเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรีฯ ได้กำหนดโครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรี (4 ปี) ไว้ว่า ต้องประกอบด้วย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี โดยมีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชา ดังนี้

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะ รวมไม่น้อยกว่า 84 หน่วยกิต และ

3. หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

โดยมีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต ในส่วนของสภาวิชาชีพกายภาพบำบัดกำหนดไว้แต่เพียง ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติทางคลินิกกายภาพบำบัดรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 1,000 ชั่วโมง

เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงได้กำหนดโครงสร้างหลักสูตร ของหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ไว้ดังนี้

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต

2. หมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต

3. หมวดวิชาเฉพาะ อยู่ระหว่าง 84 – 114 หน่วยกิต เนื่องจากถ้าน้อยกว่า 84 หน่วยกิต จะไม่ถูกต้องตามเกณฑ์ฯ ระดับปริญญาตรี (4 ปี) และถ้ามากกว่า 114 หน่วยกิต จะไปเข้าเกณฑ์ของการจัดหลักสูตรในระดับปริญญาตรี (5 ปี)

นอกจากนี้ ในหลักสูตรกายภาพบำบัดที่พัฒนาขึ้นใหม่นี้ ยังได้กำหนดให้มีการฝึกปฏิบัติทางคลินิก เพื่อเป็นการเพิ่มพูนทักษะในวิชาชีพ และเพื่อให้ถูกต้องตามข้อบังคับของสภาวิชาชีพ จึงกำหนดให้มีการจัดฝึกปฏิบัติทางคลินิกตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 1,000 ชั่วโมง ดังนั้นจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรจะอยู่ระหว่าง 120 – 150 หน่วยกิต

5. การคิดหน่วยกิต

ภาคทฤษฎี 15 ชั่วโมง / ภาคการศึกษา / หน่วยกิต

ภาคปฏิบัติ 30 ชั่วโมง / ภาคการศึกษา / หน่วยกิต

การฝึกปฏิบัติทางคลินิก 48 ชั่วโมง / ภาคการศึกษา / หน่วยกิต

6. การจัดการเรียนการสอน

กระทรวงศึกษาธิการมิได้กำหนดรายละเอียดของการจัดการศึกษาในแต่ละหมวดวิชาไว้ เพียงแต่กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง วิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่นและสังคม โดยสถาบันอุดมศึกษาจะจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะเป็นรายวิชาหรือในลักษณะบูรณาการใด ๆ ก็ได้

2. หมวดวิชาเฉพาะ หมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐานวิชาชีพและวิชาชีพ ที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงานได้

3. หมวดวิชาเลือกเสรี หมายถึง วิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจตามที่ตนเองถนัด หรือสนใจ

การพัฒนาหลักสูตรฯ ครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งพัฒนาสาระสำคัญของการจัดการศึกษาในส่วนของหมวดวิชาชีพ เพื่อให้เป็นบัณฑิตที่มีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงานได้ในฐานะนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ จึงมิได้กำหนดรายวิชา และเนื้อหาสาระ ในส่วนของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และหมวดวิชาเลือกเสรี โดยเว้นไว้ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดโดยกระทรวงฯ

สำหรับหมวดวิชาชีพซึ่งกระทรวงฯ ไม่ได้กำหนดรายละเอียดไว้ จึงได้ยึดตามเกณฑ์มาตรฐานชั้นพื้นฐานของนักกายภาพบำบัด ที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพ โดยจะพัฒนาหลักสูตรให้มีเนื้อหาสาระครอบคลุมมาตรฐานความสามารถชั้นพื้นฐาน และบูรณาการกับความรู้ ทักษะการส่งเสริมสุขภาพ

3.3 การกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรฯ

ผู้วิจัยกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรฯ โดยการนำแนวคิด ทฤษฎีการจัดการศึกษาต่าง ๆ ประกอบด้วย SPICES Model, PRISMS Model, หลักสูตรแฝง และกระบวนการสืบสอบทางการแพทย์ มาเป็นแนวทาง ดังแสดงในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 การนำทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในหลักสูตรกายภาพบำบัด ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ

ทฤษฎี / แนวคิด	มโนทัศน์สำคัญของทฤษฎี / แนวคิด	หลักการที่นำมาใช้ในหลักสูตรฯ
1. SPICES Model (Harden, 1984)	หลักสูตรควรมีลักษณะที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (student-centered = S) และเพื่อที่จะให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้ที่มีไปใช้ได้อย่างดี เพิ่มพูนทักษะในการแก้ปัญหา ควรจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem-based = P) การจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการเนื้อหาวิชาที่สัมพันธ์กัน (integrated = I) เข้าด้วยกัน จะช่วยลดความซ้ำซ้อนในเนื้อหาที่มีอยู่มากมาย และการศึกษาที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (community-based = C) เป็นการเรียนรู้ที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง และยังสามารถเรียนรู้วิถีชุมชน วัฒนธรรมและทัศนคติ นอกจากนี้การจัดให้มีวิชาเลือก (electives = E) แทนแผนการเรียนการสอนที่ตายตัวจะช่วยให้นักศึกษาได้เรียนตามความสนใจ สุดท้ายในการจัดการฝึกงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและครบถ้วนจึงควรมีการจัดระบบการฝึกงาน (systematic = S) ตามประเภทของผู้ป่วยที่นักศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้	1.1 ปรับลดเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับรายวิชาในหมวดวิชาพื้นฐานที่ไม่จำเป็น 1.2 บูรณาการเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาชีพที่สัมพันธ์และต่อเนื่องกันเพื่อลดความซ้ำซ้อน 1.3 จัดให้มีการฝึกปฏิบัติงานในชุมชน ทั้งในชุมชนเมือง ชุมชนในชนบท และในโรงพยาบาลระดับชุมชน 1.4 จัดให้มีวิชาเลือกในรายวิชาในหมวดวิชาชีพ เพื่อให้นักศึกษาได้เลือกเรียนตามความสนใจ

ตารางที่ 4.17 การนำทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในหลักสูตรกายภาพบำบัด
ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ (ต่อ)

ทฤษฎี / แนวคิด	มโนทัศน์สำคัญของทฤษฎี / แนวคิด	หลักการที่นำมาใช้ในหลักสูตรฯ
2. PRISMS Model (Bligh,2001)	แนวคิดนี้กล่าวถึง Product-focused (P) การจัดโปรแกรมทางการแพทย์ที่มีลักษณะเน้นที่ผลผลิต โดยที่การจัด การเรียนการสอนต้องมีความสัมพันธ์ กันระหว่างนักศึกษาและชุมชนให้มาก ขึ้น (relevant =R) และมีลักษณะร่วม ระหว่างนักวิชาชีพต่าง ๆ โปรแกรม การเรียนควรสนับสนุน กระตุ้นและ สะท้อนถึงการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มนัก วิชาชีพที่หลากหลายสาขา (interprofessional = I) การจัดกลุ่มผู้ เรียนควรเป็นกลุ่มที่เล็กลง (smaller = S) หรือระยะเวลาในการเรียนสั้นลง โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าช่วย และเพื่อให้นักศึกษาทางการแพทย์ สามารถดูแลรักษาผู้ป่วยในระยะปฐม ภูมิได้ จึงควรให้นักศึกษาได้มีโอกาส ฝึกงานในหลาย ๆ แห่ง (multisite=M) ลักษณะของการเรียนรู้ควรเป็นแบบ พึ่งพาอาศัยกันในหลักสูตรต่าง ๆ เช่น เดียวกับการพึ่งพาอาศัยกันของสิ่งมี ชีวิตทั้งหลาย (symbiotic = S)	2.1 สอดแทรกแนวคิดและการดำเนิน งานกายภาพบำบัดด้านการส่งเสริมสุขภาพลงในรายวิชาต่าง ๆ และให้มีการดูงาน ฝึกงานในชุมชน เพิ่มมากขึ้น 2.2 จัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสที่จะได้ เรียนรู้จากบุคลากรทางการแพทย์ สาขาอื่น ๆ รวมถึงผู้ที่มีประสบ การณ์ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ นอกเหนือไปจากนักกายภาพ บำบัด 2.3 ให้มีการฝึกงานในหลาย ๆ แห่ง ได้ แก่ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาล และสถานพยาบาลระดับชุมชน และสถานประกอบการต่างๆ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม บริษัท เป็นต้น 2.4 ในระหว่างการฝึกปฏิบัติงาน เน้น ให้นักศึกษาได้มีทักษะในการปฏิ สัมพันธ์กับบุคลากรสาธารณสุขอื่น ๆ และการทำงานร่วมกันของทีมสห สาขาวิชาชีพ

ตารางที่ 4.17 การนำทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในหลักสูตรกายภาพบำบัด
ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ (ต่อ)

ทฤษฎี / แนวคิด	มโนทัศน์สำคัญของทฤษฎี / แนวคิด	หลักการที่นำมาใช้ในหลักสูตรฯ
3. หลักสูตรแฝง (วรรณีย์ ชัยเฉลิมพงษ์, 2547)	ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนใน สถานศึกษา โดยสิ่งที่เรียนรู้เป็นสิ่ง ที่เพิ่มขึ้น หรือแตกต่างจากหลักสูตร ทางการ และเป็นสิ่งที่สถานศึกษานั้น อาจตั้งใจให้เกิดขึ้น โดยประกาศไว้ เป็นนโยบายกว้าง ๆ หรือไม่ตั้งใจให้ เกิดขึ้นก็ได้ การเรียนรู้ของผู้เรียนนี้เป็น การถ่ายทอดทางสังคม และการถ่าย ทอดทางวิชาชีพให้แก่ผู้เรียน	3.1 ให้มีการเรียนการสอนในเนื้อหาที่ มุ่งพัฒนาจิตพิสัย เช่น บุคลิกภาพ คุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น 3.2 ให้มีการเรียนการสอนรายวิชาใน หมวดวิชาชีพเพื่อกระตุ้นคุณ ลักษณะที่พึงประสงค์ ตั้งแต่แรก ศึกษาเริ่มเข้าศึกษาในหลักสูตรฯ 3.3 ในการฝึกปฏิบัติงานให้มีการเน้น เรื่องการพัฒนาบุคลิกภาพของนัก วิชาชีพโดยมุ่งหวังให้คุณลักษณะ ต่าง ๆ เหล่านี้ได้พัฒนาขึ้นจริงใน นักศึกษา 3.4 ให้นักศึกษาได้มีโอกาสที่จะพบปะ พูดคุยกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จ ในการทำงานด้านการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อสร้างเสริมอุดม การณ์ในการทำงานส่งเสริมสุขภาพ
4. กระบวนการสืบ เสาะหาความรู้ของ บุคลากรทางการ แพทย์ (Bogduk, 1997; McPherson, 1997)	ผู้ที่จะมีความรู้ในกระบวนการหาเหตุ ผลทางคลินิก นอกจากจะมีกระบวนการ การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบที่ดีแล้ว ยังต้องมีความรู้ต่อปัญหานั้น ต้องเข้าใจ ปัญหาอย่างถ่องแท้ และยังคงมี ความสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ใหม่ได้	4.1 จัดให้มีการเรียนเรื่อง “ทฤษฎีของ การคิดและตัดสินใจทางคลินิก รวมถึง การใช้กระบวนการตัดสินใจทาง คลินิกในการให้บริการกายภาพ บำบัด” เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ จัดการทางกายภาพบำบัด 4.2 นำทฤษฎีในข้อ 4.1 ไปบรรจุไว้ใน รายวิชากายภาพบำบัดของระบบ ต่าง ๆ ทุกรายวิชา เพื่อให้มีการนำ ไปใช้ในทางปฏิบัติ

จากตารางที่ 4.17 สามารถสรุปหลักการในการจัดการเรียนการสอนสำหรับหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ได้ดังนี้

1. ปรับลดเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับรายวิชาในหมวดวิชาพื้นฐานที่ไม่จำเป็น
2. บูรณาการเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาชีพที่สัมพันธ์และต่อเนื่องกันเพื่อลดความซ้ำซ้อน
3. ให้มีการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาชีพเพื่อกระตุ้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตั้งแต่ นักศึกษาเริ่มเข้าศึกษาในหลักสูตรฯ
4. สอดแทรกแนวคิดและการดำเนินงานกายภาพบำบัดด้านการส่งเสริมสุขภาพลงในรายวิชาต่าง ๆ
5. ให้มีการเรียนการสอนในเนื้อหาที่มุ่งพัฒนาจิตพิสัย เช่น บุคลิกภาพ คุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น
6. ให้นักศึกษาได้มีโอกาสที่จะพบปะ พูดคุยกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการทำงานด้านการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อสร้างเสริมอุดมการณ์ในการทำงานส่งเสริมสุขภาพ
7. ให้นักศึกษาได้มีโอกาสที่จะได้เรียนรู้จากบุคลากรทางการแพทย์สาขาอื่น ๆ รวมถึงผู้ที่มีประสบการณ์ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ นอกเหนือไปจากนักกายภาพบำบัดทั้งในขณะเรียน และระหว่างการฝึกปฏิบัติงาน
8. จัดให้มีการเรียนเรื่อง “ทฤษฎีของการคิดและตัดสินใจทางคลินิก รวมถึงการใช้กระบวนการตัดสินใจทางคลินิกในการให้บริการกายภาพบำบัด” เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการทางกายภาพบำบัด รวมถึงการบรรจุการประยุกต์ใช้ไว้ในรายวิชากายภาพบำบัดของระบบต่าง ๆ ทุกรายวิชา เพื่อให้มีการนำไปใช้ในทางปฏิบัติ
9. ให้มีการฝึกปฏิบัติงานในหลาย ๆ สถานที่ ได้แก่ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลระดับชุมชน สถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม บริษัท ชุมชนต่าง ๆ ทั้งในเมืองและในชนบท เป็นต้น
10. ในการฝึกปฏิบัติงานให้มีการเน้นเรื่องการพัฒนาบุคลิกภาพของนักวิชาชีพโดยมุ่งหวังให้คุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ได้พัฒนาขึ้นจริงในนักศึกษา
11. จัดให้มีวิชาเลือกในรายวิชาในหมวดวิชาชีพ เพื่อให้นักศึกษาได้เลือกเรียนตามความสนใจ

3.4 การกำหนดขอบเขตของเนื้อหารายวิชาที่ต้องมีในหลักสูตร

เนื้อหาวิชาที่ควรมีในหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพประกอบด้วย เนื้อหาหลัก 2 ส่วน คือ

1) เนื้อหาเกี่ยวกับกายภาพบำบัด

เนื่องจากการผลิตนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ยังคงต้องมีคุณสมบัติของนักกายภาพบำบัดตามกำหนดของสภากายภาพบำบัด ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการประมวลสาระสำคัญของความรู้ที่นักกายภาพบำบัดต้องมี ตามข้อบังคับของสภากายภาพบำบัดไทย พ.ศ. 2550 เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบความรู้ทางด้านกายภาพบำบัดที่ควรมีในหลักสูตรฯ ใหม่ ประกอบด้วย

1. พัฒนาการของมนุษย์
2. กายวิภาคศาสตร์
3. สรีรวิทยาของมนุษย์
4. พยาธิวิทยาของระบบต่าง ๆ
5. การวิเคราะห์การเคลื่อนไหว
6. ภาวะ โรคหรืออาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานกายภาพบำบัด
7. จิตวิทยา
8. เทคนิคการตรวจประเมินทางกายภาพบำบัด
9. การจัดการทางกายภาพบำบัดในภาวะต่าง ๆ
10. หัตถบำบัด (manual therapy หรือ manual techniques)
11. เครื่องมือทางไฟฟ้าที่ใช้ในทางกายภาพบำบัด
12. เครื่องมือฟิสิกส์ที่ใช้ในทางกายภาพบำบัด
13. การออกกำลังกายเพื่อการรักษา
14. การฝึกปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัด
15. กายภาพบำบัดในชุมชน
16. การวิจัย
17. การบริหารจัดการ กฎหมายและจรรยาบรรณ

2) เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ

สำหรับความรู้ในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพนั้น จากการศึกษาหลักสูตรกายภาพบำบัดของไทย จำนวน 8 หลักสูตร (จากขั้นตอนที่ 1.4) พบว่า ยังไม่มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและงานกายภาพบำบัด จำนวน 20 รายการ นำมาวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ ดังตา

ร่างและรายละเอียดแสดงในภาคผนวก ข ได้เนื้อหาที่นำมากำหนดเป็นกรอบสำหรับการส่งเสริมสุขภาพที่นักกายภาพบำบัดควรรู้ ดังนี้

ภาคทฤษฎี

1. แนวคิด นโยบายทางด้านสาธารณสุขของรัฐ
2. นโยบายเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ
4. ความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพต่องานกายภาพบำบัด
5. บทบาทของนักกายภาพบำบัดในฐานะผู้ให้คำปรึกษาหรือให้ความรู้
6. การเรียนรู้ การทำงานเป็นทีมร่วมกับวิชาชีพทางด้านสุขภาพสาขาอื่น ๆ
7. แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกัน ประเภทของการป้องกัน
8. ดัชนีบ่งชี้ภาวะสุขภาพและเป้าหมายคุณภาพชีวิต
9. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
10. การประเมินปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ
11. อิทธิพลของวิถีการดำเนินชีวิต (life style) และวัฒนธรรม ต่อสุขภาพ
12. การจัดการความเสี่ยง
13. ทฤษฎีพฤติกรรมสุขภาพ
14. ทฤษฎีการให้ความรู้ทางด้านสุขภาพ
15. การสื่อสารด้านสุขภาพ
16. กลยุทธ์การให้ความรู้
17. การพัฒนาชุมชน
18. การประเมินความต้องการจำเป็น

ภาคปฏิบัติ

1. ฝึกประสบการณ์การส่งเสริมสุขภาพในโรงพยาบาล
2. ฝึกประสบการณ์การส่งเสริมสุขภาพในชุมชน
3. ฝึกประสบการณ์การส่งเสริมสุขภาพในสถานประกอบการ
4. จัดทำโครงการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ
5. กรณีศึกษา

ตารางที่ 4.18 การคัดสรรเนื้อหาสาระที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

คุณลักษณะนักรายภาพบำบัด ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ	วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฯ เพื่อผลิตบัณฑิตฯ ที่มีคุณลักษณะ	เนื้อหาสาระที่สำคัญ	การจัดประสบการณ์การเรียนรู้		
			บรรยาย	ปฏิบัติ	การฝึกงาน
สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	เป็นผู้ที่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1. การสื่อสาร 2. การสื่อสารในทางกายภาพบำบัด	/	/	/
มีความสามารถในการให้ความรู้แก่ ผู้เรียน / ผู้รับ	เป็นผู้มีความสามารถในการให้ความรู้กับผู้รับบริการ ทีมงานสุขภาพและผู้อื่น	3. การเลือกสื่อ 4. หลักการและเทคนิคของการสอน	/	/	/
มีลักษณะความเป็นครู	เป็นผู้มีลักษณะความเป็นครู	5. การให้คำปรึกษา	/	/	/
มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น	เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น	การสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใช้บริการ	/	/	/
แต่งกายสุภาพ เหมาะสม	เป็นผู้ที่แต่งกายสุภาพ เหมาะสม	1. บุคลิกภาพของนักวิชาชีพ 2. การพัฒนาบุคลิกภาพการแต่งกาย	/	/	/
มีบุคลิกภาพของผู้นำ	เป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำ	บทบาทของผู้นำและผู้ตาม	/		/
เป็นผู้ที่มีการดำเนินชีวิตเรียบง่าย	เป็นผู้ที่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและดำเนินชีวิตเรียบง่าย	-			/
มีบทบาทเหมาะสมตามสถานการณ์	เป็นผู้ที่รู้จักบทบาท หน้าที่ของนักรายภาพบำบัดในสถานการณ์ต่าง ๆ	1. ขอบเขตงานกายภาพบำบัด 2. บทบาทหน้าที่ของนักรายภาพบำบัด 3. การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในปัจจุบันของนักรายภาพบำบัด	/	/	/
มีรูปร่างสมส่วน มองดูแข็งแรง	เป็นผู้ที่มีสุขภาพดี รูปร่างสมส่วน	การมีสุขภาพที่ดี	/	/	

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

คุณลักษณะนักร่างกายภาพบำบัด ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ	วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฯ เพื่อผลิตบัณฑิตฯ ที่มีคุณลักษณะ	เนื้อหาสาระที่สำคัญ	การจัดประสบการณ์การเรียนรู้		
			บรรยาย	ปฏิบัติ	การฝึกงาน
มีการทำงานเป็นทีม	เป็นผู้ที่สามารถทำงานเป็นทีมได้	1. การทำงานเป็นทีม 2. การวางแผนการรักษาร่วมกับผู้ป่วย และทีมบุคลากรทางการแพทย์	/	/	/
มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สามารถตั้งเป้าหมายในชีวิตของตนเอง	เป็นผู้ที่สามารถตั้งเป้าหมายในชีวิตและ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ	เทคนิคการเสริมพลังให้แก่ตนเอง	/	/	
มีทักษะในการบริหารจัดการที่ดี การบริหารงานผู้ได้บังคับบัญชา สามารถบริหารเวลาได้ดี	เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในการบริหาร จัดการและสามารถประยุกต์ใช้ได้ เป็นผู้ที่สามารถบริหารเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1. ทฤษฎีและหลักการบริหารจัดการเบื้องต้น 2. การบริหารบุคคล 3. การบริหารทรัพยากร 4. การบริหารเวลา 5. การบริหารตนเอง 6. รูปแบบการบริหารงานของหน่วยงาน สาธารณสุข	/	/	/
มีความสามารถในการเสริมพลังให้แก่ผู้อื่น	เป็นผู้ที่มีความสามารถในการเสริมพลังให้ แก่ผู้อื่น	1. แนวคิด หลักการของการเสริมพลัง 2. เทคนิคการเสริมพลัง	/	/	
เป็นผู้ที่มีจิตใจดี	เป็นผู้มีเมตตา กรุณาต่อผู้อื่น	1. การนำหลักทางพุทธศาสนามาใช้ในการ ปฏิบัติงาน 2. ปฏิบัติทางกายและจิตใจต่อการ เจ็บป่วยและการ	/		/

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

คุณลักษณะนักร่างกายภาพบำบัด ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ	วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฯ เพื่อผลิตบัณฑิตฯ ที่มีคุณลักษณะ	เนื้อหาสาระที่สำคัญ	การจัดประสบการณ์การเรียนรู้		
			บรรยาย	ปฏิบัติ	การฝึกงาน
ใจรักที่จะทำงานด้านการส่งเสริมสุขภาพ	เป็นผู้ที่ศรัทธาในวิชาชีพโดยเน้นด้านการส่งเสริมสุขภาพ	1. ความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพ 2. ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จใน การส่งเสริมสุขภาพ	/	/	/
มีจรรยาบรรณวิชาชีพ	เป็นผู้ที่ปฏิบัติตนอยู่ในจรรยาบรรณของนักร่างกายภาพบำบัด	1. ทฤษฎีทางจริยศาสตร์ที่สำคัญ 2. การตัดสินใจคุณค่าทางจริยธรรม 3. จรรยาบรรณนักร่างกายภาพบำบัด 4. คุณธรรม จริยธรรมของนักวิชาชีพ 5. กรณีศึกษา และแนวทางในการ แก้ปัญหาจรรยาบรรณ	/	/	/
มีจิตอาสา หรือจิตบริการ	เป็นผู้ที่มีจิตใจให้บริการ	แนวคิด ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง กับการให้บริการ	/		/
มีอุดมการณ์ในการทำงานด้านนี้	เป็นผู้มีอุดมการณ์ในการปฏิบัติงานกายภาพบำบัดโดยเน้นด้านการส่งเสริมสุขภาพ	ต้นแบบนักร่างกายภาพบำบัดและบุคลากรทาง การแพทย์ที่ทำงานด้านการส่งเสริมสุขภาพ	/		/

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

คุณลักษณะนักกายภาพบำบัด ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ	วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฯ เพื่อผลิตบัณฑิตฯ ที่มีคุณลักษณะ	เนื้อหาสาระที่สำคัญ	การจัดประสบการณ์การเรียนรู้		
			บรรยาย	ปฏิบัติ	การฝึกงาน
มีความรู้เรื่องในเรื่องต่อไปนี้	เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในทฤษฎี หลัก	1. พัฒนาการของมนุษย์	/		
1. การส่งเสริมสุขภาพ	การ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานกายภาพ	2. กายวิภาคศาสตร์	/	/	
2. ด้านสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม	บำบัด	3. สรีรวิทยาของมนุษย์	/	/	
3. วิชาชีพกายภาพบำบัด		4. พยาธิวิทยาของระบบต่าง ๆ	/		
4. พื้นฐานวิชาชีพ		5. การวิเคราะห์การเคลื่อนไหว	/	/	
5. ศาสตร์การแพทย์ที่เกี่ยวข้อง		6. ภาวะโรคหรืออาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	/		
6. การวิจัย		กับงานกายภาพบำบัด			
7. การบริหารจัดการ		7. จิตวิทยา	/		
8. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี		8. การจัดการทางกายภาพบำบัดในภาวะ	/	/	
		ต่าง ๆ			
		9. เครื่องมือทางไฟฟ้าที่ใช้ในทางกาย	/	/	
		ภาพบำบัด			
		10. เครื่องมือทางฟิสิกส์ที่ใช้ในทางกาย	/	/	
		ภาพบำบัด			
		11. การออกกำลังกายเพื่อการรักษา	/	/	
		12. กายภาพบำบัดในชุมชน	/		
		13. การวิจัย	/	/	
		14. การบริหารจัดการ กฎหมาย และ	/		
		จรรยาบรรณ			
		15. การส่งเสริมสุขภาพ	/	/	

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

คุณลักษณะนักกายภาพบำบัด ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ	วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฯ เพื่อผลิตบัณฑิตฯ ที่มีคุณลักษณะ	เนื้อหาสาระที่สำคัญ	การจัดประสบการณ์การเรียนรู้		
			บรรยาย	ปฏิบัติ	การฝึกงาน
ให้การรักษาผู้ป่วยได้อย่างมีคุณภาพ	เป็นผู้ที่ให้การส่งเสริม ป้องกัน รักษาฟื้นฟูผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย	1. การเลือกการรักษาที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย 2. การคำนึงถึงผลการรักษา และการเลือกใช้เทคนิคการรักษา การนำไปใช้ ข้อบ่งชี้ ข้อห้าม ข้อควรระวัง	/	/	
สามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของบุคคลและชุมชน	เป็นผู้ที่สามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของบุคคลและชุมชน	1. การประยุกต์วัสดุอุปกรณ์ในห้องดินเพื่อใช้ทดแทน 2. การประยุกต์การรักษาตามความเหมาะสมกับผู้รับบริการ สถานที่		/	/
มีความเชี่ยวชาญในทักษะวิชาชีพ	เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในทักษะวิชาชีพ	การฝึกปฏิบัติในเทคนิคการตรวจประเมิน และการรักษาต่าง ๆ		/	
สามารถดำเนินการวิจัย	เป็นผู้ที่สามารถดำเนินการวิจัยได้	1. หลักการ ประเภทของการวิจัย 2. ขั้นตอนการวิจัย 3. การดำเนินการวิจัย 4. การรายงานและนำเสนอผลงาน	/	/	/
มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	เป็นผู้ที่มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	1. การใช้กระบวนการเหตุผลทางคลินิก 2. แนวทางในการแก้ปัญหา	/	/	/
มีความสามารถในการดำเนินโครงการ	เป็นผู้ที่มีความสามารถในการดำเนินโครงการทางกายภาพบำบัด	1. การเขียนโครงการ 2. การดำเนินโครงการทางกายภาพบำบัด 3. การบริหารโครงการ	/	/	/

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

คุณลักษณะนักร่างภาพบำบัด ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ	วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฯ เพื่อผลิตบัณฑิตฯ ที่มีคุณลักษณะ	เนื้อหาสาระที่สำคัญ	การจัดประสบการณ์การเรียนรู้		
			บรรยาย	ปฏิบัติ	การฝึกงาน
มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชน	เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องชุมชน	1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชน 2. ลักษณะของชุมชน 3. วิถีชีวิตและพฤติกรรมสุขภาพ	/	/	/
มีทักษะในการดำเนินงานในชุมชน	เป็นผู้ที่สามารถวางแผนในการส่งเสริมสุขภาพชุมชนได้	1. การศึกษาความต้องการจำเป็นของชุมชน 2. การวางแผนโครงการและการบริหารจัดการโครงการ	/	/	/
	เป็นผู้ที่มีทักษะในการดำเนินงานชุมชน	การดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพในชุมชน	/	/	/

ตารางที่ 4.18 แสดงการคัดสรรเนื้อหาสาระทั้งองค์ความรู้ทางกายภาพบำบัดและการส่งเสริมสุขภาพที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ได้กำหนดขึ้น ตัวอย่างเช่น จากตารางจะเห็นได้ว่า คุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพด้านการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความสามารถในการให้ความรู้แก่ผู้เรียน เมื่อนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์และทำการคัดสรรเนื้อหาความรู้จะได้ เนื้อหาสาระที่สำคัญในเรื่อง การสื่อสารทั้งที่เป็นการสื่อสารทั่วไป และการสื่อสารในทางกายภาพบำบัด การเลือกสื่อ หลักการและเทคนิคการสอน รวมถึงการให้คำปรึกษา ซึ่งในวัตถุประสงค์ข้อนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งภาคบรรยาย ปฏิบัติ และการฝึกงาน

เมื่อทำการคัดสรรเนื้อหาสาระที่สำคัญที่สนองต่อวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้ครบถ้วน ดังตารางที่ 4.18 แล้วนั้น จึงทำการจัดรวบรวมเนื้อหาทั้งหมด กำหนดเป็นรายวิชาต่าง ๆ ผลจากการบูรณาการเนื้อหา โดยยึดแนวทางการจัดการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ทำให้สามารถกำหนดรายวิชาที่ควรมีในหลักสูตรได้จำนวนทั้งสิ้น 42 รายวิชา ประกอบด้วย

1. กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ จำนวน 1 รายวิชา ได้แก่

1. ฟิสิกส์เบื้องต้นสำหรับกายภาพบำบัด

2. กลุ่มวิชาชีพ แบ่งเป็น

2.1 วิชาชีพบังคับ จำนวน 35 รายวิชา ได้แก่

1. พัฒนาการของมนุษย์
2. โครงสร้างและการทำงานของมนุษย์ (1)
3. โครงสร้างและการทำงานของมนุษย์ (2)
4. การส่งเสริมสุขภาพ
5. พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ
6. วิทยาศาสตร์การเคลื่อนไหว
7. บทบาทวิชาชีพกายภาพบำบัด
8. หลักวิชาชีพกายภาพบำบัด
9. การสื่อสารเพื่อคุณภาพงานกายภาพบำบัด
10. การสอนและการให้คำปรึกษาทางกายภาพบำบัด
11. การบริหารจัดการงานกายภาพบำบัด
12. กระบวนการจัดการทางกายภาพบำบัด

13. การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (1)
14. การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (2)
15. การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (3)
16. การนวด
17. การจัด ดัด ดึง
18. เครื่องมือกายภาพบำบัดทางฟิสิกส์
19. เครื่องมือกายภาพบำบัดไฟฟ้า
20. โภชนบำบัดและเภสัชวิทยาสำหรับกายภาพบำบัด
21. จรรยาบรรณและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
22. กายภาพบำบัดในระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ (1)
23. กายภาพบำบัดในระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ (2)
24. กายภาพบำบัดในระบบประสาท (1)
25. กายภาพบำบัดในระบบประสาท (2)
26. กายภาพบำบัดในระบบหัวใจและปอด
27. กายภาพบำบัดในชุมชน
28. กายภาพบำบัดในผู้สูงอายุ
29. กระบวนการวิจัยและภาคินิพนธ์
30. - 35 การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (1) ถึง (6)

2.2 วิชาชีพเลือก จำนวน 6 รายวิชา ได้แก่

1. กายภาพบำบัดในผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากกีฬา
2. กายภาพบำบัดในเด็ก
3. กายภาพบำบัดในผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิต
4. กิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อสุขภาพ
5. การผลิตสื่อทางกายภาพบำบัด
6. การบริหารจัดการหน่วยงานกายภาพบำบัด

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบรายวิชาของหลักสูตรกายภาพบำบัดในปัจจุบัน – หลักสูตรฯ ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ

หลักสูตรฯ ในปัจจุบัน	หลักสูตรฯ ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ	เหตุผลในการดำเนินการ
<p>กลุ่มพื้นฐานวิชาชีพ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ปฏิบัติการหลักชีววิทยา 1 2. ชีวเคมีทั่วไป 3. เคมีทั่วไป 4. ปฏิบัติการเคมี 5. เคมีอินทรีย์เบื้องต้น 6. แคลคูลัส 7. สถิติเบื้องต้น 8. หลักการฟิสิกส์ 1 	<p>กลุ่มพื้นฐานวิชาชีพ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ฟิสิกส์เบื้องต้นสำหรับกายภาพบำบัด <p>(สำหรับรายวิชาอื่น ๆ ควรมีการปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ในรายวิชาชีพ โดยการตัดเนื้อหาที่ไม่จำเป็น และควรบูรณาการเนื้อหาที่เกี่ยวข้องเนื่องเข้าด้วยกัน)</p>	<p>ปัจจุบันผู้สำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์ ชีววิทยา เคมี และฟิสิกส์แตกต่างจากเดิมมาก จึงควรได้มีการศึกษาถึงความจำเป็นต้องเรียนวิชาดังกล่าวซ้ำ ซึ่งนอกจากจะไม่เกิดประโยชน์แล้วยังเป็นการเสียเวลาและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย</p>
<p>กลุ่มวิชาชีพ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บทนำวิชาชีพกายภาพบำบัด 2. กายวิภาคศาสตร์ 3. สรีรวิทยา 4. ประสาทชีววิทยา 5. กายวิภาคศาสตร์ประยุกต์และชีวกลศาสตร์ 6. หลักการทางชีวกลศาสตร์เบื้องต้น 7. การควบคุมและการเรียนรู้การเคลื่อนไหวพื้นฐาน 	<p>กลุ่มวิชาชีพ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บทบาทวิชาชีพกายภาพบำบัด 2. โครงสร้างและการทำงานของมนุษย์ (1) และ (2) 3. วิทยาศาสตร์การเคลื่อนไหว 4. พัฒนาการมนุษย์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพิ่มเติมเนื้อหา เน้นเรื่องบทบาทวิชาในปัจจุบันและการพัฒนาตนเองสู่นักวิชาชีพกายภาพบำบัด 2. ผสมผสานความรู้พื้นฐานทางกายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการเรียนรู้ ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น และลดทอนความซ้ำซ้อนของเนื้อหาบางส่วน 3. จัดหมวดหมู่เนื้อหาที่เป็นเรื่องเดียวกันรวมไว้ในวิชาเดียว 4. กำหนดรายวิชาใหม่เพื่อปูพื้นฐานความรู้เรื่องพัฒนาการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ โดยเน้นเรื่องการเคลื่อนไหว

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

หลักสูตรฯ ในปัจจุบัน	หลักสูตรฯ ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ	เหตุผลในการดำเนินการ
8. สรีรวิทยาการออกกำลังกาย	5. การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (1), (2) และ (3)	5. นำสาระสำคัญของวิชาสรีรวิทยาการออกกำลังกายมารวมเป็นส่วนหนึ่งของวิชาการออกกำลังกายเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ พร้อมสอดแทรกเนื้อหาการส่งเสริมสุขภาพโดยใช้หลักการออกกำลังกายรวมไว้ในวิชาเดียวกัน ปรับลดเนื้อหารายวิชา
9. การบำบัดด้วยการออกกำลังกาย (1 - 3)		
10. ทักษะการดูแลผู้ป่วย		
11. พยาธิวิทยาและจุลชีววิทยา	-	ปรับลดรายวิชา โดยนำสาระที่สำคัญไปบูรณาการไว้ในส่วนของวิชากายภาพบำบัดในระบบต่าง ๆ
12. การนวด	6. การนวด	-
13. การบำบัดด้วยการจัด ดัด ดึง	7. การจัด ดัด ดึง	-
14. การวินิจฉัยและการรักษาด้วยไฟฟ้า	8. เครื่องมือกายภาพบำบัดทางไฟฟ้า	8. ทำการจัดกลุ่มเนื้อหาวิชาใหม่ ให้มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน
15. การรักษาด้วยไฟฟ้าและความร้อน		
16. กายภาพบำบัดทางระบบกล้ามเนื้อ และกระดูก (1 - 2)	10. กายภาพบำบัดในระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ (1-2)	10. จัดเรียงลำดับเนื้อหา และประมวลเนื้อหาเกี่ยวกับกายอุปกรณ์ อวัยวะเทียม เข้าเป็นส่วนของรายวิชา รวมทั้งสอดแทรกการส่งเสริมสุขภาพ
17. อวัยวะเทียม กายอุปกรณ์ และเทคโนโลยีการช่วยเหลือ		
18. กายภาพบำบัดทางหัวใจ - หลอดเลือด และทางเดินหายใจ (1 - 2)	11. กายภาพบำบัดในระบบหัวใจและปอด	11 ปรับลดเนื้อหาที่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญพิเศษ โดยจัดให้เหมาะสมกับมาตรฐานขั้นพื้นฐาน นักกายภาพบำบัด โดยเน้นการส่งเสริมสุขภาพ

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

หลักสูตรฯ ในปัจจุบัน	หลักสูตรฯ ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ	เหตุผลในการดำเนินการ
19. กายภาพบำบัดทางระบบประสาท (1-2).	12. กายภาพบำบัดในระบบประสาท (1-2)	12. นำเนื้อหาส่วนกายภาพบำบัดเด็กที่เกี่ยวกับระบบประสาทมารวมไว้ในวิชานี้ ส่วนกายภาพบำบัดเด็กระบบกระดูกรวมไว้ในรายวิชากายภาพบำบัดในระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ ทั้งนี้ได้นำเนื้อหาและเทคนิคที่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญพิเศษมาจัดเป็นรายวิชาเลือกสำหรับผู้ที่มีความสนใจเฉพาะ โดยเนื้อหาเน้นเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ
20. กายภาพบำบัดทางเด็ก (1 - 2)		
21. เกษขวิทยาสำหรับวิทยาศาสตร์สุขภาพ	13. โภชนบำบัดและเกษขวิทยาสำหรับกายภาพบำบัด	13. เพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับหลักโภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ รวมถึงเรื่องของอาหารที่เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกาย
22. การยศาสตร์สำหรับกายภาพบำบัด	-	ปรับลดรายวิชา เนื่องจากเนื้อหาซ้ำซ้อนกับรายวิชาที่มีอยู่แล้ว
23. ภาวะทางการแพทย์เฉพาะเรื่องสำหรับวิทยาศาสตร์สุขภาพ	-	ปรับลดรายวิชา เนื่องจากเนื้อหาซ้ำซ้อนกับรายวิชาที่มีอยู่แล้ว โดยได้นำไปประมวลรวมในรายวิชากายภาพบำบัดของระบบต่าง ๆ
24. สุขภาพสตรีและผู้สูงอายุ	14. กายภาพบำบัดในผู้สูงอายุ	14. พัฒนารายวิชาขึ้นใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับสังคมไทยที่ก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักกายภาพบำบัด
25. จิตวิทยาทางคลินิกและจิตเวชศาสตร์สำหรับวิทยาศาสตร์สุขภาพ	-	ปรับลดรายวิชา โดยประมวลเนื้อหาที่สำคัญในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพจิตใจของผู้พิการรวมไว้ในรายวิชาหลักวิชาชีพกายภาพบำบัด

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

หลักสูตรฯ ในปัจจุบัน	หลักสูตรฯ ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ	เหตุผลในการดำเนินการ
26. กลุ่มงานดูแลสุขภาพ	15. หลักสูตรวิชาชีพกายภาพบำบัด	15. รายวิชานี้เป็นวิชาใหม่ที่ได้มีการประมวลเนื้อหาที่จะช่วยให้นักกายภาพบำบัดทำงานส่งเสริมสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การทำงานเป็นทีม ความเข้าใจถึงจิตใจของผู้รับบริการ ความเมตตาากรุณา เป็นต้น
27. การบริหารและจรรยาบรรณวิชาชีพ	16. จรรยาบรรณและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	16. รายวิชานี้เนื้อหาประกอบด้วย จริยศาสตร์ จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ แนวทางในการปฏิบัติงานและการแก้ปัญหาจรรยาบรรณ
	17. การบริหารจัดการงานกายภาพบำบัด	17. รายวิชาใหม่ ที่พัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
28. สุขภาพชุมชน	18. กายภาพบำบัดในชุมชน	18. ปรับเปลี่ยนเนื้อหารายวิชาให้เน้นเรื่องการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในชุมชนของกายภาพบำบัด การทำงานร่วมกันเป็นทีม
29. บทนำเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ	19. กระบวนการวิจัยและภาคนิพนธ์	19. ผนวก 2 รายวิชา เข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดการต่อเนื่องในการเรียนรู้และลดทอนการเรียนซ้ำ
30. โครงการวิจัย		
31. การฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก (1-6)	20. การฝึกปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัด (1-6)	20. ปรับเปลี่ยนสถานที่ในการฝึกงาน เน้นการฝึกงานในชุมชน และการเรียนรู้จากบุคลากรทางการแพทย์อื่น ๆ นอกเหนือไปจากนักกายภาพฯ

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

หลักสูตรฯ ในปัจจุบัน	หลักสูตรฯ ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ	เหตุผลในการดำเนินการ
	21. การสื่อสารเพื่อคุณภาพงาน กายภาพบำบัด 22. การสอนและการให้คำปรึกษา ทางกายภาพบำบัด 23. กระบวนการจัดการทาง กายภาพบำบัด 24 การส่งเสริมสุขภาพ 25 พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ	21. รายวิชาที่พัฒนาขึ้นใหม่ ให้ สนองต่อวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ที่มุ่งเน้นการทำงานส่งเสริมสุขภาพ ของนักกายภาพบำบัด 22. รายวิชาที่พัฒนาขึ้นใหม่ ให้ สนองต่อวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ที่ มุ่งให้นักกายภาพบำบัดมีทักษะใน การให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง 23. รายวิชาที่พัฒนาขึ้นเพื่อมุ่งหวัง ให้นักกายภาพบำบัดมีแนวคิดการดูแล สุขภาพแบบองค์รวม ใช้กระบวนการ การคิดและการตัดสินใจทางคลินิก เป็นพื้นฐานของการให้บริการกาย ภาพบำบัด 24 และ 25 รายวิชาที่พัฒนาขึ้นใหม่ เพื่อเพิ่มพูนแนวคิดและเทคนิคการส่งเสริม สุขภาพให้แก่ผู้เรียน
กลุ่มวิชาชีพ (เลือก) (ไม่มี)	กลุ่มวิชาชีพ (เลือก) 2 กลุ่มวิชา กลุ่มที่ 1 1. การส่งเสริมสุขภาพสำหรับ นักกีฬา 2. กายภาพบำบัดในเด็ก 3. กายภาพบำบัดในผู้ที่มีปัญหา สุขภาพจิต กลุ่มที่ 2 1. กิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อสุขภาพ 2. การผลิตสื่อทางกายภาพบำบัด 3. การบริหารจัดการหน่วยงาน กายภาพบำบัด	รายวิชาในกลุ่มนี้มุ่งเน้นเนื้อหา สาระในส่วนของการให้บริการกาย ภาพบำบัดแก่ผู้รับบริการเฉพาะกลุ่ม คือ นักกีฬา เด็ก และผู้ที่มีปัญหาสุขภาพ จิต เนื่องจากนักกายภาพบำบัด ที่จะปฏิบัติงานในส่วนนี้ต้องมีความ สนใจและมีความถนัดเป็นพิเศษ รายวิชาในส่วนนี้ เน้นการเพิ่ม ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ กิจกรรมการออกกำลังกาย การนำกลุ่ม การผลิตสื่อเพื่อ ช่วยในการให้ความรู้ รวมถึงความรู้ เกี่ยวกับการบริหารจัดการหน่วยงาน สำหรับผู้เริ่มก่อตั้งหน่วยงานกาย ภาพบำบัดในที่ทำงาน

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบรายวิชาของหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ กับรายวิชาของหลักสูตรกายภาพบำบัดในปัจจุบัน จากตารางแสดงให้เห็นว่ารายวิชาในกลุ่มพื้นฐานวิชาชีพนั้น สำหรับหลักสูตรฯ ใหม่ได้กำหนดไว้เพียง 1 วิชาเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยยังมีได้มีข้อมูลเพียงพอที่จะกำหนดในรายละเอียดได้ แต่เนื่องจากในปัจจุบันหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก จึงได้เสนอแนะให้มีการปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียนและเหมาะสมกับการนำไปใช้ โดยควรมีการบูรณาการเนื้อหาที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน อาจโดยบูรณาการระหว่างพื้นฐานวิชาชีพด้วยกัน หรือบูรณาการเนื้อหากับรายวิชาชีพบังคับ และตัดเนื้อหาที่ไม่จำเป็นออก

เมื่อทำการวิเคราะห์รายวิชาในกลุ่มวิชาชีพ จะพบว่า ถึงแม้จำนวนวิชาจะลดน้อยลงไปจากเดิม และมีวิชาที่พัฒนาขึ้นมาใหม่เพื่อให้บรรลุกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้แล้ว แต่เนื้อหาที่สำคัญในส่วนของกายภาพบำบัดยังคงอยู่ครบถ้วน โดยอาจอยู่ในรายวิชาเดิม หรือมีการปรับในลักษณะบูรณาการลงในรายวิชาอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อลดความซ้ำซ้อน และให้การเรียนการสอนมุ่งเน้นถึงการส่งเสริมสุขภาพมากขึ้น เมื่อศึกษาในคำอธิบายรายวิชาจะพบว่า มีเนื้อหาของกระบวนการส่งเสริมสุขภาพที่มุ่งปลูกฝังให้แก่ผู้เรียนสอดแทรกอยู่ทุกรายวิชา และในทุกชั้นปีของการศึกษาตลอดหลักสูตร

เครื่องหมายลูกศรในตารางที่ 4.19 แสดงให้เห็นถึงการบูรณาการเนื้อหาจากรายวิชาที่เคยมีอยู่เดิมไปสู่รายวิชาใหม่

วิเคราะห์ความสอดคล้องของรายวิชาที่ได้กำหนดขึ้น กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฯ
 ขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบซ้ำ เพื่อให้มั่นใจได้ว่า รายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร สามารถ
 ตอบสนองวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ครบถ้วน แสดงในตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 วัตถุประสงค์ของแต่ละรายวิชา หมายเหตุ

รายวิชาในวิชาชีพ	วัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนด					
	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6
ฟิสิกส์เบื้องต้นสำหรับนักกายภาพบำบัด	/					
พัฒนาการของมนุษย์	/					
การส่งเสริมสุขภาพ	/	/		/		
พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ	/		/			
โครงสร้างและการทำงานของมนุษย์ (1)	/					
โครงสร้างและการทำงานของมนุษย์ (2)	/					
วิทยาศาสตร์การเคลื่อนไหว	/				/	
บทบาทวิชาชีพกายภาพบำบัด	/	/	/	/		
หลักวิชาชีพกายภาพบำบัด	/	/	/	/		
การสื่อสารเพื่อคุณภาพงานกายภาพบำบัด	/					
การสอนและการให้คำปรึกษาทางกายภาพฯ	/					
การบริหารจัดการงานกายภาพบำบัด	/		/		/	
กระบวนการจัดการทางกายภาพบำบัด	/		/		/	
การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (1)	/				/	
การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (2)	/				/	
การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (3)	/				/	
การนวด	/				/	
การจัด ดัด ดึง	/				/	
เครื่องมือกายภาพบำบัดทางฟิสิกส์	/				/	

หมายเหตุ วัตถุประสงค์ ในที่นี้ หมายถึง วัตถุประสงค์หลักของหลักสูตรที่กำหนดไว้

เครื่องหมาย / แสดงถึง วัตถุประสงค์ที่รายวิชานั้นสนองต่อ ทั้งนี้อาจบรรลุเพียงข้อใดข้อหนึ่ง
 ในวัตถุประสงค์ย่อย โดยตารางแสดงวัตถุประสงค์ย่อย อยู่ในภาคผนวก ณ

ตารางที่ 4.20 วัตถุประสงค์ของแต่ละรายวิชา (ต่อ)

รายวิชาในวิชาชีพ	วัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนด					
	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6
เครื่องมือกายภาพบำบัดทางไฟฟ้า	/				/	
โภชนบำบัดและเภสัชวิทยาสำหรับกายภาพบำบัด	/				/	
จรรยาบรรณและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	/			/	/	
กายภาพบำบัดในระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ (1)	/	/	/		/	
กายภาพบำบัดในระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ (2)	/	/	/		/	
กายภาพบำบัดในระบบประสาท (1)	/	/	/		/	
กายภาพบำบัดในระบบประสาท (2)	/	/	/		/	
กายภาพบำบัดในระบบหัวใจและปอด	/	/	/		/	
กายภาพบำบัดในชุมชน	/	/	/	/	/	/
กายภาพบำบัดในผู้สูงอายุ	/	/			/	
กระบวนการวิจัยและภาคินิพนธ์	/		/		/	
การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (1)	/	/		/		
การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (2)	/	/		/	/	
การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (3)	/	/	/	/	/	/
การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (4)	/	/	/	/	/	
การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (5)	/	/	/	/	/	
การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (6)	/	/	/	/	/	/

จากการศึกษาคำอธิบายรายวิชาในกลุ่มวิชาชีพ บังคับจำนวน 35 รายวิชา เมื่อนำมาวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.20 จะพบว่า รายวิชาในกลุ่มวิชาชีพที่พัฒนาขึ้นทั้งหมดนั้น สามารถบรรลุ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฯ ตามที่ได้กำหนดไว้ทุกประเด็นทั้งประเด็นหลักและประเด็นย่อย ดังแสดงรายละเอียดในภาคผนวก ฉ

3.5 กำหนดแผนการสอน

1) กำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละชั้นปี

โดยการนำวัตถุประสงค์ย่อยของหลักสูตรทั้ง 29 ข้อ มาจำแนกเป็นวัตถุประสงค์รายชั้นปี
ดังแสดงในตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 แผนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักศึกษาให้บรรลุแต่ละวัตถุประสงค์^{หมายเหตุ}

วัตถุประสงค์ ย่อยข้อที่	ปีที่ 1		ปีที่ 2		ปีที่ 3		ปีที่ 4	
	ภาคฯ 1	ภาคฯ 2	ภาคฯ 1	ภาคฯ 2	ภาคฯ 1	ภาคฯ 2	ภาคฯ 1	ภาคฯ 2
1.1				▶	/	/	/	●
1.2					▶	/	/	●
1.3					▶	/	/	●
1.4		▶	/	/	/	/	/	●
2.1			▶	/	/	/	/	●
2.2	▶	/	/	/	/	/	/	●
2.3			▶	/	/	/	/	●
2.4				▶	/	/	/	●
2.5	▶	/	/	/	/	/	/	●
2.6	▶	/	/	/	/	/	/	●
3.1			▶	/	/	/	/	●
3.2	▶	/	/	/	/	/	/	●
3.3					▶	/	/	●
3.4	▶	/	/	/	/	/	/	●
3.5				▶	/	/	/	●
4.1	▶	/	/	/	/	/	/	●
4.2			▶	/	/	/	/	●
4.3			▶	/	/	/	/	●
4.4		▶	/	/	/	/	/	●
4.5					▶	/	/	●
5.1			▶	/	/	/	/	●
5.2					▶	/	/	●
5.3			▶	/	/	/	/	●
5.4						▶	/	●

- หมายเหตุ ▶ หมายถึง ภาคเรียนที่เริ่มต้น มีการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาวัตถุประสงค์ข้อนั้น ๆ
/ หมายถึง ภาคเรียนที่วัตถุประสงค์ข้อนั้นยังดำเนินอยู่
● หมายถึง ภาคเรียนที่วัตถุประสงค์ข้อนั้นบรรลุ

วัตถุประสงค์ ย่อยข้อที่	ปีที่ 1		ปีที่ 2		ปีที่ 3		ปีที่ 4	
	ภาคฯ 1	ภาคฯ 2	ภาคฯ 1	ภาคฯ 2	ภาคฯ 1	ภาคฯ 2	ภาคฯ 1	ภาคฯ 2
5.5				▶	/	/	/	●
5.6					▶	/	/	●
6.1							▶	●
6.2							▶	●
6.3						▶	/	●

ตารางที่ 4.21 แสดงการกำหนดแผนการจัดการเรียนการสอน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ที่มุ่งจะพัฒนาในแต่ละชั้นปี วัตถุประสงค์ที่ได้พัฒนาขึ้นแล้วในภาคการศึกษาหนึ่ง จะต้องได้รับการพัฒนาต่อเนื่องในภาคการศึกษาถัดไป ดังนั้นในภาคการศึกษาที่ 2 ชั้นปีที่ 4 คาดว่า วัตถุประสงค์ทั้งหมดจะสามารถบรรลุได้

- 2) เรียงลำดับเนื้อหาและรายวิชาของการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น

3.6 ร่างหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ

ประเด็นที่ 4

4.1 ผลการวิเคราะห์หลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิสรุปได้ดังนี้

1. ด้านความสอดคล้องของหลักสูตร กับความต้องการของประเทศ

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า หลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพที่พัฒนาขึ้นนี้ มีความสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ที่ปัจจุบันเน้นเรื่องการส่งเสริมสุขภาพมากกว่าการรักษาโรค ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ควรสนับสนุนให้จัดขึ้นนับเป็นมิติใหม่ที่น่าสนใจ บางท่านกล่าวว่า หลักสูตรฯ นี้มีความสอดคล้องกับความต้องการ เพราะปัจจุบันสถิติคนเป็นโรคที่สามารถป้องกันได้ โรคที่ไม่ติดต่อ และโรคที่เกิดจากพฤติกรรมมากถึง 50% หลักสูตรฯ มีข้อเด่นในด้านการจัดการ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับนักกายภาพบำบัดในปัจจุบันและอนาคต

2. ด้านความเหมาะสมของวัตถุประสงค์หลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฯ เป็นวัตถุประสงค์ที่ดี แต่ในทางปฏิบัติจะวัดผลสัมฤทธิ์อย่างไร และจะทำได้จริงหรือไม่ บางท่านเห็นว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรคาดหวังสูงเกินไป

นอกจากนี้บางท่านแสดงความคิดเห็นว่า วัตถุประสงค์มีความละเอียดมากเกินไป ควรเขียนในลักษณะสรุปความมากกว่าที่จะระบุเป็นข้อ ๆ หรือ บางข้อเขียนกว้างเกินไป เช่น วัตถุประสงค์ของหลักสูตรข้อที่ 1 ที่มุ่งหวังว่า บัณฑิตจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการให้ความรู้กับผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งควรระบุให้ชัดเจนว่า ผู้เกี่ยวข้องคือใคร

3. ด้านความก้าวหน้าและทันสมัยของเนื้อหาสาระของหลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า หลักสูตรฯ นี้มีความทันสมัยและก้าวหน้าสามารถตอบโจทย์ความต้องการในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพได้ แต่อยากให้มีการเน้นย้ำเรื่องการส่งเสริมสุขภาพในทุกรายวิชา โดยเฉพาะการส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มผู้ที่มีสุขภาพดี รวมถึงคำอธิบายรายวิชาควรเขียนให้มองเห็นภาพ ของการบูรณาการเรื่องกายภาพบำบัดและการส่งเสริมสุขภาพ

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่งกล่าวว่า ความทันสมัยอยู่ที่กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรที่นำการออกแบบหลักสูตรแบบถอยหลัง (backward design) มาใช้ รวมทั้งนำกระบวนการทัศน์ใหม่ทางสุขภาพ มาเป็นพื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตร

4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาสาระของหลักสูตร และ รายวิชา

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า วัตถุประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาสาระและรายวิชา ในหลักสูตร มีความสัมพันธ์กัน โดยมีคำแนะนำเพิ่มเติมดังนี้

4.1 รายวิชาที่น่าจะเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนารายวิชาอื่น ๆ คือ กายภาพบำบัดในผู้สูงอายุ

4.2 รายวิชาที่มีชื่อไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ได้แก่

4.2.1 วิชาการออกกำลังกายเพื่อการรักษา เห็นว่า ควรเปลี่ยนเป็น การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ หรือการออกกำลังกายเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ

4.2.2 วิชากายภาพบำบัดในผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากกีฬา เห็นว่า ควรเปลี่ยนเป็น กายภาพบำบัดในนักกีฬา หรือ การส่งเสริมสุขภาพในนักกีฬา

4.2.3 วิชา อาหารและยา เห็นว่า ควรเปลี่ยนให้สามารถสื่อสารได้ชัดเจนกว่านี้

5. ด้านความครอบคลุมของเนื้อหาสาระของหลักสูตรและการนำไปใช้

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกายภาพบำบัดมีความเห็นว่า เนื้อหาสาระในหลักสูตร มีความครอบคลุมสาระที่สำคัญที่กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐานของนักกายภาพบำบัด ตามประกาศ สภากายภาพบำบัด พ.ศ. 2550 ในเรื่องการนำไปใช้นั้นผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาหลักสูตรสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงของการทำงานได้ แต่เนื้อหาจะสัมฤทธิ์ผลต้องขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนการสอนจริง มีการบูรณาการให้เกิดการจัดการแบบองค์รวม ทั้งด้านความรู้ ผู้ให้ความรู้ และสถานที่ที่จะเป็นที่จัดให้ความรู้ ที่สำคัญ ผู้สอนต้องมีแนวคิดหรือความรู้แบบองค์รวม ต้องใจกว้าง ต้องมีความรู้ และทักษะทั้งเชิงวิทยาศาสตร์และสังคม ซึ่งการที่จะหาผู้สอนแบบนี้เป็นเรื่องยาก อาจต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาครูให้มีแนวคิดเรื่องการส่งเสริมสุขภาพก่อน

6. ด้านการจัดหลักสูตรและรายวิชา

ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำดังนี้

6.1 รายวิชาการฝึกปฏิบัติงาน ควรจัดให้มีการฝึกงานในสถานที่อื่น ๆ นอกเหนือไปจากโรงพยาบาล เช่น สมาคมการกีฬา ทีมนักกีฬา เป็นต้น และผู้ควบคุมการฝึกงานนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นนักกายภาพบำบัดผู้เชี่ยวชาญเสมอไป อาจเป็นบุคลากรในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถได้

6.2 ควรเพิ่มการฝึกงานในชุมชน ซึ่งรายวิชากายภาพบำบัดในชุมชน เพียงวิชาเดียวไม่เพียงพอ

6.3 ควรมีรายวิชา "การออกแบบการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ" โดยมีเนื้อหาว่าด้วย พื้นฐานของการ design กิจกรรมการออกกำลังกาย และรูปแบบการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับเพศและวัยต่าง ๆ

6.4 ภายภาพบำบัดในผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากกีฬา ควรจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการออกกำลังกายเพื่อป้องกันและส่งเสริมสุขภาพของนักกีฬาด้วย

6.5 ภายภาพบำบัดในภาวะต่าง ๆ ควรเพิ่มเกี่ยวกับการใช้วิธีการทางกายภาพบำบัดเพื่อส่งเสริมสุขภาพของผู้ที่มีภาวะโรคต่าง ๆ และการออกกำลังกายเพื่อป้องกันการเกิดภาวะเหล่านั้น

7. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่ง ให้คำแนะนำเพิ่มเติมในเรื่องการเขียนคำอธิบายรายวิชาว่า ในการเขียนคำอธิบายรายวิชาให้เพิ่มเติมหรือเน้นทักษะในการปฏิบัติมากขึ้น เนื่องจากโดยภาพรวมแล้วมีการเน้นให้เห็นการคิดแบบองค์รวม และคำนึงถึงความเห็นของผู้ป่วยและทีมผู้ดูแลสุขภาพ ซึ่งนับเป็นข้อดี แต่ในทางปฏิบัตินักกายภาพบำบัดควรมีทักษะทางกายภาพบำบัดที่ดี และสามารถตัดสินใจเลือกใช้เทคนิคการรักษาแบบผสมผสานสำหรับผู้ป่วยแต่ละรายได้ก่อน

4.2 การปรับปรุงหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ

จากผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพที่ได้พัฒนาขึ้นนั้น ผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามคำแนะนำ แต่บางประเด็นผู้วิจัยยังคงไว้แบบเดิมมิได้แก้ไขตามคำแนะนำ ทั้งนี้โดยมีเหตุผลประกอบ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 การดำเนินการ ปรับปรุง / แก้ไข (ร่าง) หลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ

ประเด็นข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลจากข้อคิดเห็นต่อหลักสูตรฯ		เหตุผล และการปรับปรุง
	ปรับปรุง	คงเดิม	
1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความละเอียดมากเกินไป ควรเขียนในลักษณะสรุปความมากกว่าที่จะระบุเป็นข้อย่อย ๆ		√	เนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรฯ นี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดการศึกษาที่ใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน คือ การกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตเป็นสำคัญ แล้วพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะดังกล่าว ดังนั้นเพื่อที่จะให้ผู้สนใจศึกษาหลักสูตรนี้ มีความเข้าใจ และเห็นภาพของบัณฑิตได้ชัดเจนมากขึ้น จึงยังคงวัตถุประสงค์ย่อย ๆ ไว้
2. เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ ควรให้มีอยู่ในทุกหลักวิชา	√		เนื่องจากคำอธิบายรายวิชาขาดความชัดเจน จึงได้มีการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
3. ควรให้มีการบูรณาการเรื่องการส่งเสริมสุขภาพและกายภาพบำบัดให้มากขึ้น และเน้นกลุ่มผู้มีสุขภาพดี	√		

ตารางที่ 4.22 การดำเนินการ ปรับปรุง / แก้ไข หลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้น
การส่งเสริมสุขภาพ (ต่อ)

ประเด็นข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลจากข้อคิดเห็นต่อหลักสูตรฯ		เหตุผล และการปรับปรุง
	ปรับปรุง	คงเดิม	
4. ชื่อรายวิชาไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	√		<p>เนื่องจากหลักสูตรนี้ มุ่งเน้นให้การสอดแทรกแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพไว้ในกระบวนการจัดการทางกายภาพบำบัดไม่ว่าจะเป็นการให้การรักษาแต่เดิม หรือการบริการส่งเสริมสุขภาพโดยตรง การใช้ชื่อวิชาไม่สอดคล้อง อาจเป็นสื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนยังคงยึดติดกับการรักษาพยาบาล จึงได้เปลี่ยนชื่อตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ วิชาที่เปลี่ยนชื่อได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การออกกำลังกายเพื่อการรักษา เป็น การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ 2. กายภาพบำบัดในผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากกีฬา เป็น การส่งเสริมสุขภาพสำหรับนักกีฬา 3. อาหารและยา เป็น โภชนบำบัดและเภสัชวิทยาสำหรับกายภาพบำบัด
5. ควรให้มีการฝึกงานในชุมชน และสถานที่อื่น ๆ ให้มากขึ้น	√		<p>เนื่องจากคำอธิบายรายวิชาในรายวิชากายภาพบำบัดในชุมชน และวิชาการฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัดขาดความชัดเจน จึงได้ปรับปรุงคำอธิบายให้มีความชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะ คำว่า ชุมชน ซึ่งในที่นี้มีได้หมายถึง เฉพาะ ชุมชนนอกเมืองเท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมถึงชุมชนในเมืองด้วย</p>

หลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ

3. มีความสามารถด้านบริหารจัดการตนเอง คน งาน และเวลา ประกอบด้วย
 - 3.1 สามารถทำงานเป็นทีมได้
 - 3.2 สามารถตั้งเป้าหมายในชีวิตและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
 - 3.3 มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการและสามารถประยุกต์ใช้ได้
 - 3.4 สามารถบริหารเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 3.5 มีความสามารถในการเสริมพลัง (empowerment) ให้แก่ผู้อื่น

4. เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย
 - 4.1 ศรัทธาในวิชาชีพโดยเน้นด้านการส่งเสริมสุขภาพ
 - 4.2 มีจิตใจใฝ่บริการ
 - 4.3 มีเมตตา กรุณาต่อผู้อื่น
 - 4.4 มีอุดมการณ์ในการปฏิบัติงานกายภาพบำบัดโดยเน้นด้านการส่งเสริมสุขภาพ
 - 4.5 ปฏิบัติตนอยู่ในจรรยาบรรณของนักกายภาพบำบัด

5. มีทักษะในวิชาชีพและการประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย
 - 5.1 ให้การส่งเสริม ป้องกัน รักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย
 - 5.2 สามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของบุคคลและชุมชน
 - 5.3 เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในทักษะวิชาชีพ
 - 5.4 สามารถดำเนินการวิจัยได้
 - 5.5 มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
 - 5.6 มีความสามารถในการดำเนินโครงการทางกายภาพบำบัด

6. มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับชุมชน ประกอบด้วย
 - 6.1 มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องชุมชน
 - 6.2 มีทักษะในการดำเนินงานชุมชน
 - 6.3 สามารถวางแผนในการส่งเสริมสุขภาพชุมชนได้

5. กำหนดการเปิดสอน

ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา

6. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า ในโปรแกรมคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และมีคุณสมบัติอื่น ตามระเบียบของมหาวิทยาลัย หรือตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี กระทรวงศึกษาธิการ

7. การคัดเลือกผู้เข้าศึกษา

สอบคัดเลือกโดยผ่าน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และ/หรือการคัดเลือก โดยมหาวิทยาลัย

8. ระบบการศึกษา

ใช้ระบบการศึกษาแบบทวิภาค ปีการศึกษาหนึ่ง ๆ แบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษา (semester) คือภาคการศึกษาที่ 1 และภาคการศึกษาที่ 2 และมีภาคฤดูร้อน (summer session) ต่อจากภาคการศึกษาที่ 2 อีก 1 ภาค ภาคการศึกษาหนึ่ง ๆ มีระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ ส่วนภาคฤดูร้อนมีระยะเวลาการศึกษาประมาณ 6 สัปดาห์ โดยมีชั่วโมงเรียนของแต่ละรายวิชาเท่ากับชั่วโมงเรียนในภาคการศึกษาปกติ

9. ระยะเวลาการศึกษา

เป็นหลักสูตร 4 ปีมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 7 ภาคการศึกษาและไม่เกิน 16 ภาคการศึกษา

10. รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (กายภาพบำบัด) นี้ ได้พัฒนาขึ้นจากแนวคิด การศึกษาที่ใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน (outcome-based education) โดยใช้การวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของบัณฑิตกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ แนวคิดการจัดการเรียนการสอนทางการแพทย์ตาม SPICES model, PRISMS model และหลักสูตรแฝง รวมถึงข้อกำหนดมาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี ของกระทรวงศึกษาธิการ มากำหนดเป็นเนื้อหาและรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ทำให้หลักสูตรฯ มีลักษณะดังนี้

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป และหมวดวิชาเลือกเสรี เพื่อให้ให้นักศึกษาได้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล ได้เรียนรู้ในสิ่งที่สนใจหรือถนัด ได้เรียนร่วมกับนักศึกษาหลากหลายสาขาวิชา หลักสูตรฯ จึงมิได้กำหนดรายวิชาเฉพาะเจาะจงให้นักศึกษาได้เรียน ยกเว้นกลุ่มวิชาภาษา ซึ่งกำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษ 12 หน่วยกิต

2. หมวดวิชาเฉพาะ ประกอบด้วยการเรียนการสอนในภาคทฤษฎี ปฏิบัติและการฝึกงาน

2.1 ภาคทฤษฎี เพื่อให้ให้นักศึกษาทำความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้ จัดให้มีการบูรณาการในเนื้อหาวิชาที่ใกล้เคียงกันในแต่ละรายวิชา และจัดให้มีรายวิชาเลือกสำหรับนักศึกษาที่มีความสนใจเป็นพิเศษ

2.2 ภาคปฏิบัติ นักศึกษาจะได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติเทคนิคต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่ ฝึกกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน จนถึงการปฏิบัติจริงในชุมชนภายใต้การควบคุมดูแลของอาจารย์ผู้สอน บุคลากรทางด้านสาธารณสุขที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการส่งเสริมสุขภาพ และวิทยากรพิเศษ

2.3 การฝึกงาน นักศึกษาจะได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัดในสถานที่จริง อาทิ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน สถานประกอบการและแหล่งชุมชนต่าง ๆ กับนักกายภาพบำบัดและบุคลากรอื่น ๆ ที่เชี่ยวชาญในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ โดยตลอดหลักสูตร จะทำการฝึกปฏิบัติงาน 6 ครั้ง รวมจำนวน 1,056 ชั่วโมง เริ่มตั้งแต่ภาคการศึกษาที่ 2 ของปีการศึกษาที่ 2 เป็นต้นไป

11. โครงสร้างหลักสูตร

ประกอบด้วยการจัดการเรียนการสอน ภาคทฤษฎี ปฏิบัติ และการฝึกงาน 1,056 ชั่วโมง
ตลอดหลักสูตร จำนวน 149 หน่วยกิต ดังนี้

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	30	หน่วยกิต
1.1 กลุ่มวิชาภาษา	12	หน่วยกิต
1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ พละนาถมาย	18	หน่วยกิต
หมวดวิชาเฉพาะ	113	หน่วยกิต
2.1 วิชาพื้นฐานวิชาชีพ	9	หน่วยกิต
2.2 วิชาชีพบังคับ	100	หน่วยกิต
2.3 วิชาเลือก	4	หน่วยกิต
หมวดวิชาเลือกเสรี	6	หน่วยกิต

12. รายวิชาในหมวดวิชา

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต

1.1 กลุ่มวิชาภาษา (ภาษาอังกฤษ) 12 หน่วยกิต

1.2 กลุ่มวิชาอื่น ๆ ที่กำหนดเป็นวิชาศึกษาทั่วไป 18 หน่วยกิต

2. หมวดวิชาเฉพาะ 113 หน่วยกิต

2.1 กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ 9 หน่วยกิต

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย – ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

1. ฟิสิกส์เบื้องต้นสำหรับกายภาพบำบัด 3 (2 – 2 – 1)

2. (รายวิชาในกลุ่มคณิตศาสตร์ เคมี และชีววิทยา) 6 (.....)

2.2 กลุ่มวิชาชีพบังคับ 100 หน่วยกิต

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย – ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

1. พัฒนาการของมนุษย์ 2 (2 – 0 – 2)

2. การส่งเสริมสุขภาพ 2 (2 – 0 – 2)

3. พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ 3 (2 – 2 – 2)

4. โครงสร้างและการทำงานของมนุษย์ (1) 4 (2 – 4 – 2)

5. โครงสร้างและการทำงานของมนุษย์ (2) 4 (2 – 4 – 2)

6. วิทยาศาสตร์การเคลื่อนไหว 3 (2 – 2 – 2)

7. บทบาทวิชาชีพกายภาพบำบัด 2 (1 – 2 – 1)

8. พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ 3 (2 – 2 – 2)

9. การสื่อสารเพื่อคุณภาพงานกายภาพบำบัด 2 (1 – 2 – 1)

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย – ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

10. การสอนและการให้คำปรึกษาทางกายภาพบำบัด	3 (2 – 2 – 2)
11. การบริหารจัดการงานกายภาพบำบัด	2 (2 – 0 – 2)
12. กระบวนการจัดการทางกายภาพบำบัด	3 (2 – 2 – 2)
13. การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (1)	3 (2 – 2 – 2)
14. การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (2)	3 (2 – 2 – 2)
15. การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (3)	3 (1 – 4 – 2)
16. การนวด	3 (1 – 4 – 1)
17. การจัด ดัด ดึง	3 (1 – 4 – 1)
18. เครื่องมือกายภาพบำบัดทางฟิสิกส์	3 (2 – 2 – 2)
19. เครื่องมือกายภาพบำบัดทางไฟฟ้า	3 (2 – 2 – 2)
20. โภชนบำบัดและเภสัชวิทยาสำหรับกายภาพบำบัด	2 (2 – 0 – 1)
21. จรรยาบรรณและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	2 (2 – 0 – 1)
22. กายภาพบำบัดในระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ (1)	3 (2 – 2 – 2)
23. กายภาพบำบัดในระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ (2)	3 (2 – 2 – 2)
24. กายภาพบำบัดในระบบประสาท (1)	3 (2 – 2 – 2)
25. กายภาพบำบัดในระบบประสาท (2)	3 (2 – 2 – 2)
26. กายภาพบำบัดในระบบหัวใจและปอด	3 (2 – 2 – 2)
27. กายภาพบำบัดในชุมชน	3 (1 – 4 – 1)
28. กายภาพบำบัดในผู้สูงอายุ	2 (1 – 2 – 1)
29. กระบวนการวิจัยและภาคินิพนธ์	2 (1 – 2 – 1)
30. การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (1)	2 (0 – 96 – 0)
31. การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (2)	4 (0 – 192 – 0)
32. การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (3)	4 (0 – 192 – 0)
33. การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (4)	4 (0 – 192 – 0)
34. การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (5)	4 (0 – 192 – 0)
35. การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (6)	4 (0 – 192 – 0)

2.3 กลุ่มวิชาชีพเลือก

4 หน่วยกิต

2.3.1 วิชาเลือกกลุ่มที่ 1 (เลือกเรียน 1 รายวิชาในกลุ่มนี้)

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย – ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

1. การส่งเสริมสุขภาพสำหรับนักกีฬา	2 (1 – 2 – 1)
2. กายภาพบำบัดในเด็ก	2 (1 – 2 – 1)
3. กายภาพบำบัดในผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิต	2 (1 – 2 – 1)

2.3.2 วิชาเลือกกลุ่มที่ 2 (เลือกเรียน 1 รายวิชาในกลุ่มนี้)

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย – ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

1. กิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อสุขภาพ	2 (1 – 2 – 1)
2. การผลิตสื่อทางกายภาพบำบัด	2 (1 – 2 – 1)
3. การบริหารจัดการหน่วยงานกายภาพบำบัด	2 (1 – 2 – 1)

3. หมวดวิชาเลือกเสรี

6 หน่วยกิต

13. แผนการศึกษา

ปีที่ 1
ภาคการศึกษาที่ 1

	จำนวนหน่วยกิต
กลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ	6 (.....)
กลุ่มวิชาอื่น ๆ ในหมวดศึกษาทั่วไป	9 (.....)
กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ	3 (.....)
บทบาทวิชาชีพกายภาพบำบัด	2 (1 - 2 - 1)
รวมหน่วยกิต	20 (.....)

ภาคการศึกษาที่ 2

	จำนวนหน่วยกิต
กลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ	6 (.....)
กลุ่มวิชาอื่น ๆ ในหมวดศึกษาทั่วไป	9 (.....)
การส่งเสริมสุขภาพ	2 (2 - 0 - 2)
วิชาเลือกเสรี	3 (.....)
รวมหน่วยกิต	20 (.....)

ปีที่ 2
ภาคการศึกษาที่ 1

	จำนวนหน่วยกิต
ฟิสิกส์เบื้องต้นสำหรับกายภาพบำบัด	3 (2 – 2 – 1)
กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ	3 (.....)
พัฒนาการมนุษย์	2 (2 – 0 – 2)
โครงสร้างและการทำงานของมนุษย์ (1)	4 (2 – 4 – 2)
หลักวิชาชีพกายภาพบำบัด	2 (1 – 2 – 1)
วิชาเลือกเสรี	3 (.....)
รวมหน่วยกิต	17 (7 – 8 – 8)

ภาคการศึกษาที่ 2

	จำนวนหน่วยกิต
โครงสร้างและการทำงานของมนุษย์ (2)	4 (2 – 4 – 2)
วิทยาศาสตร์การเคลื่อนไหว	3 (2 – 2 – 2)
การนวด	3 (1 – 4 – 1)
พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ	3 (2 – 2 – 2)
การสื่อสารเพื่อคุณภาพงานกายภาพบำบัด	2 (1 – 2 – 1)
การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (1)	3 (2 – 2 – 2)
การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (1)	2 (0 – 96 – 0) **
รวมหน่วยกิต	20 (10-16-10)

** ฝึกปฏิบัติงาน 48 ชั่วโมง ต่อ 1 หน่วยกิต

ปีที่ 3
ภาคการศึกษาที่ 1

	จำนวนหน่วยกิต
การสอนและการให้คำปรึกษาทางกายภาพบำบัด	3 (2 – 2 – 2)
การบริหารจัดการงานกายภาพบำบัด	2 (2 – 0 – 2)
กระบวนการจัดการทางกายภาพบำบัด	2 (1 – 2 – 1)
เครื่องมือกายภาพบำบัดทางฟิสิกส์	3 (2 – 2 – 2)
การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (2)	3 (2 – 2 – 2)
การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (2)	4 (0 – 192 – 0)**
รวมหน่วยกิต	17 (9 – 8 – 9)

ภาคการศึกษาที่ 2

	จำนวนหน่วยกิต
การจัด ดัด ดึง	3 (1 – 4 – 1)
เครื่องมือกายภาพบำบัดทางไฟฟ้า	3 (2 – 2 – 2)
การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (3)	3 (1 – 4 – 1)
กายภาพบำบัดในระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ (1)	3 (2 – 2 – 2)
กายภาพบำบัดในระบบประสาท (1)	3 (2 – 2 – 2)
โภชนบำบัดและเภสัชวิทยาสำหรับกายภาพบำบัด	2 (2 – 0 – 1)
จรรยาบรรณและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	2 (2 – 0 – 1)
รวมหน่วยกิต	19 (12 – 14 – 10)

ภาคการศึกษาฤดูร้อน

	จำนวนหน่วยกิต
การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (3)	4 (0 – 192 – 0)**

** ฝึกปฏิบัติงาน 48 ชั่วโมง ต่อ 1 หน่วยกิต

ปีที่ 4
ภาคการศึกษาที่ 1

	จำนวนหน่วยกิต
กายภาพบำบัดในระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ (2)	3 (2 - 2 - 2)
กายภาพบำบัดในระบบประสาท (2)	3 (2 - 2 - 2)
กายภาพบำบัดในระบบหัวใจและปอด	3 (2 - 2 - 2)
กายภาพบำบัดในชุมชน	3 (1 - 4 - 1)
กระบวนการวิจัยและภาคินิพนธ์	2 (1 - 2 - 1)
การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (4)	4 (0 - 192 - 0)**
รวมหน่วยกิต	18 (8 - 12 - 8)

ภาคการศึกษาที่ 2

	จำนวนหน่วยกิต
กายภาพบำบัดในผู้สูงอายุ	2 (1 - 2 - 1)
วิชาเลือกในกลุ่มที่ 1	2 (1 - 2 - 1)
วิชาเลือกในกลุ่มที่ 2	2 (1 - 2 - 1)
การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (5)	4 (0 - 192 - 0)**
การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (6)	4 (0 - 192 - 0)**
รวมหน่วยกิต	14 (3 - 6 - 3)

14. คำอธิบายรายวิชา**

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย – ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

ฟิสิกส์เบื้องต้นสำหรับกายภาพบำบัด

3 (2 – 2 – 1)

หลักฟิสิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการนำไปใช้ในงานกายภาพบำบัด กลศาสตร์ ความร้อน ไฟฟ้า แม่เหล็ก และเสียง

พัฒนาการมนุษย์

2 (2 – 0 – 2)

การเจริญเติบโต และพัฒนาการทางร่างกาย ของทารกแรกเกิด วัยก่อนเรียน วัยเรียน วัยรุ่น วัยหนุ่มสาว ผู้ใหญ่ หญิงมีครรภ์ และวัยสูงอายุ พัฒนาการของรีเฟล็กซ์ ลำดับขั้นของพัฒนาการด้านจิตใจ สังคมและอารมณ์ รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการเหล่านี้ แนวคิดเบื้องต้นเรื่องการพัฒนา การเรียนรู้ และการควบคุมการเคลื่อนไหว

การส่งเสริมสุขภาพ

2 (2 – 0 – 2)

นิยามและแนวคิดสุขภาพ อิทธิพลของวิถีการดำเนินชีวิต สังคมและวัฒนธรรม ดัชนีบ่งชี้เป้าหมายและการประเมินคุณภาพชีวิต แนวคิดการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม นิยาม แนวคิดและความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพ นโยบายด้านสาธารณสุขของรัฐ โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมสุขภาพ ความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพ ต่องานกายภาพบำบัด บทบาทของนักกายภาพบำบัด การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในปัจจุบันของนักกายภาพบำบัด ทีมบุคลากรทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้อง ต้นแบบนักกายภาพบำบัดและบุคลากรการแพทย์ที่ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมสุขภาพ

** คำอธิบายรายวิชา ที่พิมพ์ตัวเอน หมายถึง เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักสูตร

พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ

3 (2-2-2)

นิยาม แนวคิดและหลักการของการเสริมพลัง เทคนิคการเสริมพลัง ฝึกปฏิบัติการเสริมพลังให้แก่ตนเองและผู้อื่น ทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์ พฤติกรรมสุขภาพ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพ หลักการให้การส่งเสริมสุขภาพทางกายภาพบำบัดแก่ผู้รับบริการในวัยต่าง ๆ และในสถานที่ต่าง ๆ

โครงสร้างและการทำงานของมนุษย์ (1)

4 (2-4-2)

การผสมผสานความรู้พื้นฐานทางกายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา เพื่อศึกษาโครงสร้างหน้าที่ กลไกการทำงาน และความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างต่าง ๆ ของระบบประสาทสั่งการ ประสาทรับความรู้สึก ระบบประสาทอัตโนมัติ รวมถึงระบบกระดูกและกล้ามเนื้อในส่วนแขน ขา และลำตัว ที่เกี่ยวเนื่องกับการทำงานและการเคลื่อนไหวร่างกาย

โครงสร้างและการทำงานของมนุษย์ (2)

4 (2-4-2)

การผสมผสานความรู้พื้นฐานทางกายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา เพื่อศึกษาโครงสร้างหน้าที่ กลไกการทำงาน และความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างต่าง ๆ ของระบบหัวใจ-หลอดเลือด ระบบหายใจ ระบบต่อมไร้ท่อ ระบบทางเดินอาหาร ระบบสืบพันธุ์ รวมทั้งการควบคุมอุณหภูมิที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและการเคลื่อนไหวของร่างกาย

วิทยาศาสตร์การเคลื่อนไหว

3 (2-2-2)

หลักการของชีวกลศาสตร์ การวิเคราะห์การทำงานของร่างกาย ในการทรงท่า การเคลื่อนไหวร่างกาย การเดินทั้งที่ปกติและผิดปกติ ปัจจัยทางด้านร่างกาย จิตใจ รวมถึงสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวเหล่านั้น การสังเกตและการวัดการเคลื่อนไหวปกติ หลักการเบื้องต้นทางกายศาสตร์ ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการทำงานที่เกี่ยวข้องกับงานกายภาพบำบัด การวิเคราะห์การทำงาน แนวทางการแก้ไข

บทบาทวิชาชีพกายภาพบำบัด

2 (1-2-1)

ประวัติวิชาชีพ ความหมายและขอบเขตงานกายภาพบำบัด บทบาทหน้าที่ของนักกายภาพบำบัด พัฒนาการของการให้บริการ การศึกษากายภาพบำบัด บริบทของการทำงานกายภาพบำบัด มุมมองด้านการสอนและการเรียน บุคลิกภาพของนักวิชาชีพ การพัฒนาบุคลิกภาพ การแต่งกาย การมีสุขภาพอนามัยที่ดี การบริหารตนเองและเวลา ต้นแบบนักกายภาพบำบัดที่ประสบความสำเร็จ

หลักวิชาชีพกายภาพบำบัด

2 (1-2-1)

การทำงานเป็นทีม การสร้างทีมสัมพันธ์ บทบาทของผู้นำ ผู้ตาม การสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ให้บริการ แนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องในการให้บริการ การนำหลักพุทธศาสนามาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาจิตใจของผู้ให้บริการ และความเข้าใจปฏิกิริยาทางกายและจิตใจต่อการเจ็บป่วย และพิการ ต้นแบบนักกายภาพบำบัดและบุคลากรทางการแพทย์ที่ทำงานด้านการส่งเสริมสุขภาพ

การสื่อสารเพื่อคุณภาพงานกายภาพบำบัด

2 (1-2-1)

ความสำคัญของการสื่อสาร ประเภทและองค์ประกอบ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสาร ปัญหาและอุปสรรคของการสื่อสาร การใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษาในทางกายภาพบำบัด การสื่อสารระหว่างบุคคล พัฒนาทักษะในการสื่อสาร การเขียน การนำเสนอ การฟังและการตอบสนอง

การสอนและการให้คำปรึกษาทางกายภาพบำบัด

3 (2-2-2)

ทฤษฎีการให้ความรู้ทางด้านสุขภาพ หลักการและเทคนิคของ การสอน การประยุกต์ใช้ในการให้ความรู้แก่ผู้ป่วย การเลือกสื่อที่เหมาะสม บทบาทของนักกายภาพบำบัดในฐานะผู้ให้คำปรึกษา การให้บริการปรึกษา ลักษณะของผู้ให้บริการปรึกษา พื้นฐานของทฤษฎีการให้บริการปรึกษา ปัจจัยที่สนับสนุนการสอน และให้บริการปรึกษา การสื่อสารระหว่างบุคลากรสหวิชาชีพ การสอนและให้คำปรึกษาแก่ทีมดูแลสุขภาพอื่น ๆ ฝึกปฏิบัติ การสอน การให้ความรู้

การบริหารจัดการงานกายภาพบำบัด

2 (2-0-2)

พื้นฐานทฤษฎี และหลักการบริหารจัดการเบื้องต้นในเรื่อง การบริหารบุคคล การบริหารทรัพยากร และการบริหารเวลา รูปแบบการบริหารงานของหน่วยงานสาธารณสุข ลักษณะโครงสร้างและการจัดองค์กร ประยุกต์หลักการสู่การบริหารจัดการงานกายภาพบำบัดให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การให้บริการผู้ป่วย การจัดทำโครงการต่าง ๆ การบริหารงานบุคลากรในหน่วยงาน เป็นต้น

กระบวนการจัดการทางกายภาพบำบัด

2 (1-2-1)

การดูแลสุขภาพแบบองค์รวม กระบวนการ ทฤษฎีของการคิดและตัดสินใจทางคลินิก ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจทางคลินิก วิธีการจัดระเบียบความรู้ที่ใช้ในการตรวจประเมินและรักษา การใช้กระบวนการตัดสินใจทางคลินิกในการสังเกต สัมภาษณ์ ชักประวัติ การประเมินปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพและการจัดการความเสี่ยง การวางแผนการรักษาร่วมกับผู้ป่วยและทีมบุคลากรทางการแพทย์ การเลือกการรักษาที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย รวมถึงการให้การส่งเสริมสุขภาพ การประเมินซ้ำ การบันทึกทางการแพทย์ กรณีศึกษา

การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (1)

3 (2-2-2)

ความหมาย นิยามศัพท์เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวและการออกกำลังกาย ประโยชน์ของการออกกำลังกาย ประเภทของการออกกำลังกายที่นำมาใช้ในเพื่อการดูแลสุขภาพ การทำงานของระบบต่าง ๆ ของร่างกายในขณะที่ออกกำลังกาย ได้แก่ ระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ ระบบประสาท ระบบหายใจและการไหลเวียนเลือด ผลของการออกกำลังกายในระยะยาวต่อระบบการทำงานต่าง ๆ ของร่างกาย เทคนิคการออกกำลังกายแต่ละประเภท ข้อห้าม ข้อควรระวังในขณะที่ปฏิบัติ

การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (2)

3 (2 – 2 – 2)

หลักการและวิธีการออกกำลังกายในภาวะโรคหรืออาการต่าง ๆ ได้แก่ ภาวะทางระบบประสาท เบาหวาน ความดันโลหิตสูง อาการปวดหลัง การทำงานของกล้ามเนื้อไม่ประสานสัมพันธ์กัน เป็นต้น ข้อห้าม ข้อควรระวังในการนำไปใช้ เครื่องมือและอุปกรณ์การออกกำลังกายแบบต่าง ๆ การประยุกต์ความรู้ทางชีวกลศาสตร์ การออกแบบหรือการประยุกต์วัสดุในท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือออกกำลังกายแบบง่าย ๆ

การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (3)

3 (1 – 4 – 1)

การกำหนดและจัดรูปแบบการออกกำลังกายสำหรับบุคคลและกลุ่ม เพื่อส่งเสริมสุขภาพและความแข็งแรงสำหรับคนทุกช่วงอายุ เทคนิคการจัดการออกกำลังกายเป็นกลุ่ม ปัจจัยที่มีผลต่อการออกกำลังกายของบุคคลและกลุ่ม การออกกำลังกายในน้ำ การวิเคราะห์รูปแบบการออกกำลังกายแบบต่าง ๆ ได้แก่ แอโรบิค โยคะ รำกระบอง มวยจีน เป็นต้น เพื่อให้ทราบถึงผลที่มีต่อร่างกาย ข้อห้าม ข้อควรระวังในบุคคลต่าง ๆ

การนวด

3 (1 – 4 – 1)

การนวด ผลทางสรีรวิทยา ผลด้านการรักษา ประเภทของการนวดที่ใช้ในกายภาพบำบัด ข้อบ่งชี้ ข้อห้ามใช้ ข้อควรระวัง เทคนิคการนวดแบบต่าง ๆ การนวดไทย การนวดแบบตะวันตก กรณีศึกษา

การจัด ดัด ดึง

3 (1 – 4 – 1)

แนวคิดและหลักการของการเคลื่อนไหวข้อต่อ ด้วยการดัดและดึงที่นำมาใช้ในกายภาพบำบัด ประสาทสรีรวิทยาของการเคลื่อนไหวข้อ ผลด้านการรักษา เทคนิคการดัดและดึง การเลือกใช้เทคนิคและการนำไปใช้ ข้อบ่งชี้ ข้อห้ามใช้ ข้อควรระวัง กรณีศึกษา

เครื่องมือกายภาพบำบัดทางฟิสิกส์

3 (2 – 2 – 2)

หลักการการรักษาด้วยความร้อนและความเย็น ชีวฟิสิกส์ และสรีรวิทยาที่มีต่อร่างกาย ประเภทของอุปกรณ์และเครื่องมือที่ให้ผลการรักษาด้วยความร้อนและความเย็น เทคนิคการรักษา ข้อบ่งชี้ ข้อห้ามใช้ ข้อควรระวังในการรักษา การประยุกต์วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นเพื่อใช้ทดแทนกรณีศึกษา

เครื่องมือกายภาพบำบัดทางไฟฟ้า

3 (2 – 2 – 2)

หลักการรักษาด้วยกระแสไฟฟ้าความถี่ต่ำ – ความถี่สูง ชีวฟิสิกส์และผลทางสรีรวิทยาที่มีต่อร่างกาย ประเภทของเครื่องมือที่ใช้ในทางกายภาพบำบัด เทคนิคการรักษา ข้อบ่งชี้ ข้อห้ามใช้ ข้อควรระวัง หลักการวินิจฉัยโรคของกล้ามเนื้อและเส้นประสาทด้วยวิธีการทางไฟฟ้า กรณีศึกษา

โภชนบำบัดและเภสัชวิทยาสำหรับกายภาพบำบัด

2 (2 – 0 – 1)

หลักโภชนาการ สารอาหารและสารพิษในอาหาร อาหารเพื่อการออกกำลังกาย การควบคุมน้ำหนัก และอาหารเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ แหล่งที่มาของยา ประเภทของยา ยาที่เกี่ยวข้องกับงานกายภาพบำบัด กลไกการออกฤทธิ์ ผลการรักษา ผลข้างเคียง ข้อบ่งชี้และข้อห้ามใช้ ผลของยาทาภายนอก การใช้ยาท่าร่วมกับการรักษาด้วยความร้อน – ความเย็น

จรรยาบรรณและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2 (2 – 0 – 1)

ทฤษฎีทางจริยศาสตร์ที่สำคัญ แนวคิด หลักเกณฑ์และการตัดสินใจคุณค่าทางจริยธรรม ความสำคัญของจรรยาบรรณวิชาชีพ จรรยาบรรณของนักกายภาพบำบัด กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทางสาธารณสุข ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน คุณธรรมและจริยธรรมของนัก

วิชาชีพ กรณีศึกษาปัญหาทางจรรยาบรรณที่สำคัญ แนวทางในการปฏิบัติงานและการแก้ปัญหา
จรรยาบรรณ

กายภาพบำบัดในระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ (1)

3 (2-2-2)

ทฤษฎีและปฏิบัติการ ปัญหาผู้ป่วยระบบกระดูกและกล้ามเนื้อที่เกี่ยวข้องกับ ภาวะกระดูกหัก ข้อเคลื่อนหลุด ใส่ข้อเทียม ภาวะถูกตัดแขน-ขาและการใส่ขาเทียม โรคข้อต่าง ๆ รวมถึงผู้ป่วยเด็ก ในเรื่องสาเหตุ อาการและอาการแสดง การรักษาที่ผู้ป่วยได้รับทางอายุรกรรมและศัลยกรรม ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับภาพถ่ายรังสีและการวินิจฉัยทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้อง การประเมินแบบองค์รวม การวางแผนการรักษาร่วมกับผู้ป่วยและทีมสุขภาพอื่น ๆ ใช้กระบวนการเหตุผลทางคลินิก ให้การรักษาอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย ข้อห้าม ข้อควรระวังในการรักษา ประยุกต์การรักษาตามความเหมาะสม ให้ความรู้และการส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้ป่วย ประเมินผลการรักษา รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและบุคลากรที่ดูแลสุขภาพผู้ป่วย การใช้กายอุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์เทียม

กายภาพบำบัดในระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ (2)

3 (2-2-2)

ทฤษฎีและปฏิบัติการ ปัญหาผู้ป่วยระบบกระดูกและกล้ามเนื้อที่เกี่ยวข้องกับ ความผิดปกติของกระดูกสันหลัง ความผิดปกติของขา ข้อเข่าและกล้ามเนื้อ รวมถึงผู้ป่วยเด็ก ในเรื่องสาเหตุ อาการและอาการแสดง การรักษาที่ผู้ป่วยได้รับทางอายุรกรรมและศัลยกรรม ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับภาพถ่ายรังสีและการวินิจฉัยทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้อง การประเมินแบบองค์รวม การวางแผนการรักษาร่วมกับผู้ป่วยและทีมสุขภาพอื่น ๆ ใช้กระบวนการเหตุผลทางคลินิก ให้การรักษาอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย ข้อห้าม ข้อควรระวังในการรักษา ประยุกต์การรักษาตามความเหมาะสม การให้ความรู้และการส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้ป่วย ประเมินผลการรักษา รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและบุคลากรที่ดูแลสุขภาพผู้ป่วย

กายภาพบำบัดในระบบประสาท (1)

3 (2-2-2)

ทฤษฎีและปฏิบัติการ ปัญหาผู้ป่วยระบบประสาทในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสมอง การบาดเจ็บที่ศีรษะ รวมถึงผู้ป่วยเด็ก ในเรื่องสาเหตุ อาการและอาการแสดง การรักษาที่ผู้ป่วยได้รับทางอายุรกรรมและศัลยกรรม ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับภาพถ่ายรังสีและการวินิจฉัยทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้อง การประเมินแบบองค์รวม การวางแผนการรักษาร่วมกับผู้ป่วยและทีมสุขภาพอื่น ๆ ใช้กระบวนการเหตุผลทางคลินิก ให้การรักษาอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย ข้อห้าม ข้อควรระวังในการรักษา ประยุกต์การรักษาตามความเหมาะสม ให้ความรู้และการส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้ป่วย ประเมินผลการรักษา รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและบุคลากรที่ดูแลสุขภาพผู้ป่วย

กายภาพบำบัดในระบบประสาท (2)

3 (2-2-2)

ทฤษฎีและปฏิบัติการ ปัญหาผู้ป่วยระบบประสาทในส่วนที่เกี่ยวข้องกับไขสันหลัง และระบบประสาทส่วนปลาย รวมถึงผู้ป่วยเด็ก ในเรื่อง สาเหตุ อาการและอาการแสดง การรักษาที่ผู้ป่วยได้รับทางอายุรกรรมและศัลยกรรม ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับภาพถ่ายรังสีและการวินิจฉัยทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้อง การประเมินแบบองค์รวม การวางแผนการรักษาร่วมกับผู้ป่วยและทีมสุขภาพอื่น ๆ ใช้กระบวนการเหตุผลทางคลินิก ให้การรักษาอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย ข้อห้าม ข้อควรระวังในการรักษา ประยุกต์การรักษาตามความเหมาะสม ให้ความรู้และการส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้ป่วย ประเมินผลการรักษา รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและบุคลากรที่ดูแลสุขภาพผู้ป่วย

กายภาพบำบัดในระบบหัวใจและปอด

3 (2 – 2 – 2)

ทฤษฎีและปฏิบัติการ ปัญหาผู้ป่วยระบบหัวใจและปอดที่เกี่ยวข้องกับ ภาวะโรคหัวใจ หลอดเลือด และระบบหายใจ ในเรื่อง สาเหตุ อาการและอาการแสดง การรักษาที่ผู้ป่วยได้รับทาง อายุรกรรมและศัลยกรรม ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับภาพถ่ายรังสีและการวินิจฉัยทางการแพทย์ ที่เกี่ยวข้อง การประเมินแบบองค์รวม การวางแผนการรักษาร่วมกับผู้ป่วยและทีมสุขภาพอื่น ๆ ใช้ กระบวนการเหตุผลทางคลินิก ให้การรักษาอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย ข้อห้าม ข้อควรระวังในการรักษา ประยุกต์การรักษาตามความเหมาะสม ให้ความรู้และการส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้ป่วย ประเมินผลการรักษา รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและบุคลากรที่ดูแลสุขภาพผู้ป่วย

กายภาพบำบัดในชุมชน

3(1 – 4 – 1)

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชน ลักษณะของชุมชน วิถีชีวิตและพฤติกรรมสุขภาพ ทฤษฎี และปฏิบัติเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหา และศึกษาความต้องการจำเป็นของชุมชนทางกายภาพ บำบัด การจัดกระบวนการกลุ่ม การเขียนโครงการและบริหารโครงการ การผลิตสื่อเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือพหุภาคี การจัดรูปแบบ และการนำกลุ่มออกกำลังกายเพื่อส่งเสริมสุขภาพ และการส่งเสริมสุขภาพในบริบทต่าง ๆ ได้แก่ สถานประกอบการ โรงเรียน ชุมชน การฝึกจัดทำโครงการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนที่กำหนด ในลักษณะการทำงานเป็นกลุ่ม

กายภาพบำบัดในผู้สูงอายุ

2 (1 – 2 – 1)

การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรไทย ความสำคัญของการเตรียมตัวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในผู้สูงอายุ ในด้านต่าง ได้แก่ ร่างกาย จิตใจ และสังคม ปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุที่พบได้บ่อย การจัดการสุขภาพผู้สูงอายุด้วยทีมสหสาขาวิชาชีพ บทบาทของนักกายภาพบำบัดในการจัดการสุขภาพผู้สูงอายุ แนวคิดการจัดการสุขภาพแบบองค์รวม ฝึกปฏิบัติการตรวจประเมิน การประยุกต์เทคนิคการรักษาให้เหมาะกับผู้สูงอายุ การให้การรักษา การส่งเสริมสุขภาพโดยเฉพาะการทรงตัว การทรงท่า การเดิน และอาการปวดต่าง ๆ

กระบวนกรวิจัยและภาคินพนธ์

2 (1 – 2 – 1)

หลักการ ประเภทของการวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ขั้นตอนการวิจัย ได้แก่ ปัญหาการวิจัย การค้นหาแหล่งข้อมูล การทบทวนวรรณกรรม การตั้งคำถาม การตั้งสมมติฐาน การเก็บและรวบรวมข้อมูล ประมวลผลข้อมูล การรายงานและนำเสนอผลงานวิจัย การฝึกปฏิบัติ ทำวิจัยแบบง่าย ๆ เป็นรายกลุ่ม

การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (1)

2 (0 – 96 – 0)

ฝึกปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพในชุมชนที่กำหนด เป็นเวลา 3 สัปดาห์ เพื่อให้เข้าใจถึงคุณค่าของงานกายภาพบำบัด พัฒนาบุคลิกภาพของนักวิชาชีพกายภาพบำบัด ทักษะการสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรสาธารณสุขอื่น โดยการศึกษาการทำงานของบุคลากรต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานที่ การทำงานเป็นทีม การร่วมงานของชุมชน ลักษณะปัญหาสุขภาพในท้องถิ่น การจัดการปัญหาสุขภาพ เป็นอาสาสมัครช่วยงานที่นอกเหนือจากงานของหน่วยงานกายภาพบำบัด

การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (2)

4 (0 – 192 – 0)

ฝึกปฏิบัติงานในโรงพยาบาลทั่วไป เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ เพื่อให้เห็นคุณค่าของงานกายภาพบำบัด พัฒนาบุคลิกภาพของนักวิชาชีพกายภาพบำบัด ทักษะการสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรสาธารณสุขอื่น ได้รับประสบการณ์ ขยายขอบเขตของความรู้และทักษะในการให้การดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม การจัดการทางกายภาพบำบัดอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย การสอนและให้ความรู้แก่ผู้ป่วยอย่างมีประสิทธิภาพ

การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (3)

4 (0 – 192 – 0)

ฝึกปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ เพื่อเห็นคุณค่าของงานกายภาพบำบัด พัฒนานุคลิกภาพของนักวิชาชีพกายภาพบำบัด ทักษะการสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรสาธารณสุขอื่น การทำงานร่วมกันของทีมสหสาขาวิชาชีพ ได้รับประสบการณ์ ขยายขอบเขตของความรู้และทักษะในการให้การดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม การจัดการทางกายภาพบำบัด อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย การให้การส่งเสริมสุขภาพ การประยุกต์เทคนิคการรักษาให้เหมาะสมกับบริบท

การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (4)

4 (0 – 192 – 0)

ฝึกปฏิบัติงานในโรงพยาบาลทั่วไป เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ เพื่อเห็นคุณค่าของงานกายภาพบำบัด พัฒนานุคลิกภาพของนักวิชาชีพกายภาพบำบัด ทักษะการสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรสาธารณสุขอื่น การทำงานร่วมกันของทีมสหสาขาวิชาชีพ ได้รับประสบการณ์ ขยายขอบเขตของความรู้และทักษะในการให้การดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม การจัดการทางกายภาพบำบัด อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย โดยเฉพาะการให้ความรู้และการฝึกพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้ป่วยและญาติ และศึกษาการบริหารจัดการหน่วยงานกายภาพบำบัดของโรงพยาบาลนั้น ๆ

การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (5)

4 (0 – 192 – 0)

ฝึกปฏิบัติงานในโรงพยาบาลทั่วไป เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ภายใต้การควบคุมของนักกายภาพบำบัดที่ได้รับมอบหมาย เพื่อเห็นคุณค่าของงานกายภาพบำบัด พัฒนานุคลิกภาพของนักวิชาชีพกายภาพบำบัด ทักษะการสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรสาธารณสุขอื่น การทำงานร่วมกันของทีมสหสาขาวิชาชีพ ได้รับประสบการณ์ ขยายขอบเขตของความรู้และทักษะในการให้การดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม การจัดการทางกายภาพบำบัดอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย โดยเฉพาะการให้ความรู้และการส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้ป่วยและญาติ ฝึกฝนการนำเสนอกรณีศึกษาผู้ป่วย และศึกษาการบริหารจัดการหน่วยงานกายภาพบำบัดของโรงพยาบาลนั้น ๆ

การฝึกปฏิบัติงานกายภาพบำบัด (6)

4 (0 – 192 – 0)

ฝึกปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ภายใต้การควบคุมของนักกายภาพบำบัดที่ได้รับมอบหมาย เพื่อเห็นคุณค่าของงานกายภาพบำบัด พัฒนาบุคลิกภาพของนักวิชาชีพกายภาพบำบัด ทักษะการสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรสาธารณสุขอื่น การทำงานร่วมกันของทีมสหสาขาวิชาชีพ ได้รับประสบการณ์ขยายขอบเขตของความรู้และทักษะในการให้การดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม การจัดการทางกายภาพบำบัดอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย การประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับบริบท และวิถีชีวิตของบุคคล ชุมชน การให้ความรู้และการส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้รับบริการในท้องถิ่น

วิชาเลือก

กลุ่มที่ 1 (เลือก 1 รายวิชาจากกลุ่ม)

การส่งเสริมสุขภาพสำหรับนักกีฬา

2 (1 - 2 - 1)

ประเภทของการบาดเจ็บจากกีฬา หลักการจัดการปัญหาของผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากกีฬาทบตาของนักกายภาพบำบัดและบุคลากรทางการแพทย์อื่น ทั้งในระหว่างเล่นกีฬา และหลังจากเล่นกีฬา การดูแลปฐมพยาบาลเบื้องต้น การตรวจประเมินทางกายภาพบำบัดและการให้การรักษาที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการตัดสินใจทางคลินิก การให้ความรู้และการส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้เล่นกีฬา

กายภาพบำบัดในเด็ก

2 (1 - 2 - 1)

ทฤษฎีและปฏิบัติการ ปัญหาผู้ป่วยเด็กที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ ได้แก่ เด็กที่มีพัฒนาการช้า เด็กออทิสติก เด็กพิการ เด็กทารกคลอดก่อนกำหนด ในเรื่อง สาเหตุ อาการและอาการแสดง การรักษาที่ผู้ป่วยได้รับทางอายุรกรรมและศัลยกรรม การประเมินแบบองค์รวม การประเมินพัฒนาการ การวางแผนการรักษาร่วมกับผู้ป่วยและทีมสุขภาพอื่น ๆ ใช้กระบวนการเหตุผลทางคลินิก ให้การรักษาอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย ข้อห้าม ข้อควรระวังในการรักษา ประยุกต์การรักษาตามความเหมาะสม ประเมินผลการรักษา ระบุบทบาทหน้าที่ของตนเองและบุคลากรที่ดูแลสุขภาพผู้ป่วย ลักษณะงานกายภาพบำบัดในสถานศึกษาพิเศษ การให้ความรู้ต่อผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา

กายภาพบำบัดในผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิต

2 (1 - 2 - 1)

ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพจิตกับสุขภาพกาย สภาพจิตใจของผู้ป่วยเรื้อรัง ผู้พิการ และผู้ดูแล ปัญหาสุขภาพจิตที่เกี่ยวข้องกับงานกายภาพบำบัด สาเหตุ อาการและอาการแสดง การรักษาทางการแพทย์ที่ได้รับ บทบาทของงานกายภาพบำบัด การตรวจประเมินทางกายภาพบำบัดและการให้การรักษาที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการตัดสินใจทางคลินิก การออกกำลังกายและเทคนิคการผ่อนคลายรูปแบบอื่น ๆ เทคนิคการจัดนันทนาการ การสื่อสารและการให้คำปรึกษากับผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิต

กลุ่มที่ 2 (เลือก 1 รายวิชาจากกลุ่ม)

กิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อสุขภาพ

2 (1-2-1)

ความหมาย ความสำคัญของกิจกรรมการเคลื่อนไหว ประเภทและรูปแบบของกิจกรรมการเคลื่อนไหว การประเมินความหนัก - เบา การทดสอบสมรรถภาพร่างกาย การให้คำแนะนำและจัดรูปแบบกิจกรรมการเคลื่อนไหว การออกกำลังกายที่เหมาะสมแก่บุคคลทุกช่วงอายุ ข้อห้าม ข้อควรระวังในการปฏิบัติ

การผลิตสื่อทางกายภาพบำบัด

2 (1-2-1)

ประเภทของสื่อที่ใช้ในงานกายภาพบำบัด การเลือกสื่อ การจัดทำสื่อทั้งในรูปแบบของแผ่นพับ โปสเตอร์ การเขียนบทความ สื่อวิทยุ - โทรทัศน์ การเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้รับ การประเมินผล ฝึกปฏิบัติการจัดทำสื่อแบบต่าง ๆ และทดลองใช้

การบริหารจัดการหน่วยงานกายภาพบำบัด

2 (1-2-1)

ทบทวนหลักการบริหาร การเขียนโครงการ ประยุกต์หลักการบริหารบุคลากร ทรัพยากร และการเงินสู่การบริหารจัดการหน่วยงานกายภาพบำบัด แนวโน้มและประเด็นปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการหน่วยงานกายภาพบำบัด การวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางการแก้ไข แผนการจัดตั้งหน่วยงานกายภาพบำบัด การประกันคุณภาพและบริหารความเสี่ยง จัดทำกรณีศึกษา บทบาทสมมติ และศึกษาดูงานในสถานที่จริง

15. การลงทะเบียนเรียน

นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาหนึ่ง ๆ ไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต และไม่ เกิน 22 หน่วยกิต ส่วนในภาคฤดูร้อนจะลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 7 หน่วยกิต

16. การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา

16.1 เกณฑ์การวัด/ประเมินผล

16.1.1 สำหรับวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และหมวดเลือกเสรี นักศึกษาต้องสอบได้ สัญลักษณ์ A, B+, B, C+, C, D+, D หรือ S จึงจะถือว่าสอบผ่าน ถ้านักศึกษาได้รับสัญลักษณ์ F, U หรือ W ถือว่าสอบไม่ผ่าน นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนซ้ำอีกจนกว่าจะได้รับสัญลักษณ์ A, B+, B, C+, C, D+, D หรือ S แต่ถ้าเป็นรายวิชาเลือกเสรี นักศึกษาจะลงทะเบียนรายวิชานั้นซ้ำอีก หรือลงทะเบียนรายวิชาอื่นแทนก็ได้

16.1.2 สำหรับรายวิชาในหมวดวิชาชีพ นักศึกษาต้องสอบได้สัญลักษณ์ A, B+, B, C+ หรือ C จึงจะถือว่าสอบผ่าน ถ้านักศึกษาได้รับสัญลักษณ์ F, U หรือ W ถือว่าสอบไม่ผ่าน นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนซ้ำอีกจนกว่าจะได้รับสัญลักษณ์ A, B+, B, C+ หรือ C

16.1.3 นักศึกษาจะต้องฝึกงานครบ 1,056 ชั่วโมง และสอบผ่าน (สัญลักษณ์ P) ทั้ง 6 รายวิชา

16.1.4 นักศึกษาจะต้องสอบผ่าน "การสอบประมวลความรู้สำหรับนักศึกษากายภาพบำบัด"

16.2 เกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

16.2.1 นักศึกษาที่ศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 7 ภาคการศึกษา เรียนครบตามหลักสูตร ด้านวิชาการ และสอบผ่าน "การสอบประมวลความรู้สำหรับนักศึกษากายภาพบำบัด" จะต้องยื่น ความจำนงขอสำเร็จการศึกษาที่สำนักทะเบียนและประมวลผลตามเวลาที่กำหนดให้ยื่นความ จำนง

16.2.2 สำนักทะเบียนและประมวลผลส่งผลการลงทะเบียนเรียนและผลการสอบของ นักศึกษาที่ยื่นความจำนงขอสำเร็จการศึกษาให้คณะตรวจสอบหลักสูตร

16.2.3 คณะส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบหลักสูตร

16.2.4 เมื่อนักศึกษาได้เรียนครบตามหลักสูตร ได้แต้มเฉลี่ยสะสม 2.00 ขึ้นไป โดย ผ่านการประเมินตามข้อ 16.1 อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอรายชื่อผู้สำเร็จการศึกษาต่อคณะกรรมการ ประจำคณะ เพื่อพิจารณาอนุมัติให้สำเร็จการศึกษา และจัดทำประกาศรายชื่อผู้สำเร็จการศึกษา ส่งให้สำนักทะเบียนและประมวลผล เพื่อนำเสนอสภามหาวิทยาลัยอนุมัติปริญญาต่อไป

17. อาจารย์ผู้สอน

- 17.1 อาจารย์ประจำคณะกายภาพบำบัด
- 17.2 อาจารย์ประจำคณะ และสถาบันต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย
- 17.3 อาจารย์พิเศษที่คณะกายภาพบำบัดจะได้เสนอให้มหาวิทยาลัยแต่งตั้งตามความเหมาะสมเป็นปี ๆ ไป

18. การพัฒนาหลักสูตร

คณะกายภาพบำบัดจัดให้มีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต อย่างน้อยทุก 5 ปี และจัดให้มีการประเมินกระบวนการเรียนการสอนเป็นประจำทุกปี

